

సాహిత్య

ప్రసానం

ఫిబ్రవరి 2008

వెల రూ. 10

మగ్నం మెహతీన్

04-02-1908 - 24-08-1969

హైదరాబాద్లో సీనియర్ కమ్యూనిస్టు నాయకుడు తెలంగాణా పోరాటానికి
తోడు నిలిచిన యోధుడు. ప్రసిద్ధ ఉర్దూ కవి, వక్త.

పాట్ల విప్పి చూపాలి!

భారత రిపబ్లిక్ దినోత్సవానికి ఫ్రాన్స్ అద్యక్షుడు సర్వోజి రావడంలోని రాజకీయ ప్రాధాన్యతల కంటే ఆయన ప్రేయసి రాకపోవడమే మీడియాకు ప్రధానాంశమవడం ఇప్పుడున్న సాంస్కృతిక వాతావరణానికి సంకేతం లాంటిది. వంద కోట్లు డాటిన ఈ దేశ జనాభాలో 39 కోట్లమందికి సరైన తిండి లేదనీ, 45 కోట్ల మందికి చదువు రాదనీ తెలిసినా అంతకంటే సెన్సెక్స్ పతనమే మనవాళ్లకు ఎక్కువ ఆందోళన కలిగిస్తుంది. దేశంలో 45 శాతం మంది కేవలం నలుపు తెలుపు టీవీలే కలిగి వున్నారని, తొంభై అయిదు శాతం మంది ఒకే టీవీతో సర్దుకోవడం వల్ల విస్తరణ కష్టమవుతున్నదనీ సదరు పరిశ్రమాధిపతుల ఆవేదన! మన రైతుల కిడ్నీలను చౌర్యం చేసిన దుండగుల కథనాలలో సామాజిక సారాంశం గ్రహించడం జరగదు. తెలంగాణాతో సహా కొన్ని ప్రాంతాలు దారుణంగా వెనకబడి పోవడానికి కారణమైన విధానాల విశ్లేషణ జరగదు. పాలక వర్గ పార్టీల పరస్పర విరుద్ధ ప్రకటనలూ, వ్యూహ ప్రతివ్యూహాలూ అంతర్గత సంక్షోభాలు ఇవే మీడియాను మింగేస్తాయి. ఆ మధ్యలో వాణిజ్య విరామాలు! నిజానికి నిర్విరామ మార్కెట్ మాయాబజార్లో ప్రజలూ వాళ్ల సమస్యలే అంతరాయంగా కనిపిస్తున్నాయి. ప్రపంచానికే ప్రమాదకారిగా వున్న అగ్రరాజ్యం కూడా మహిళనూ నల్లజాతి నాయకుణ్ణి అద్యక్ష అభ్యర్థులుగా నిలిపి నాటకం నడిపిస్తున్నది. ఈ దేశంలోనైతే మత మారణనేతలు ప్రధాన మంత్రిత్వానికి అభ్యర్థులై అమానుష కాండలు కప్పిపుచ్చి అభివృద్ధి మంత్రాలు జపిస్తున్నారు. ఈ మేడిపండు ప్రపంచంలో పైపై ప్రభావాలకూ ప్రలోభాలకు లోనవకుండా ప్రజా బాహుళ్య చైతన్యానికి మార్గాలు వెతకడమే సహృదయ సాహితీపరుల కర్తవ్యం. అలనాటి ప్రజాకవి వేమన చెప్పినట్లు పొట్టవిప్పి చూపడమే జరగాల్సింది.

లోపలి చిత్రాలు : ప్రభాకర్, వెంకటేష్, శివాజీ

ఈ సంచికలో...

చిన్ని... చిన్ని... ఆశ (కథ)	2
అందని చందమామ (దీర్ఘ కవిత)	6
నిశ్శబ్ద చిత్రాలు	7
కవితలు	8
మొగాంబో ఖుష్‌హువా (కథ)	9
కన్యాశుల్కం సామాజిక భూమిక	12
కవిత	16
పరగడుపు (కథ)	17
స్త్రీ వాదానికి పొడిగింపు 'మోపు'	21
పరోపకారం (కథ)	23
తెలంగాణా పల్లె బ్రతుకుల	
చిత్రపటం 'ఉనికిపాట్లు'	28
శాస్త్రి (కథ)	30
సాహిత్య పరిశోధనా విధానం	
ఒక పరిచయం	34
మరణం కవి చివరి చరణం కాదు!	37
కవితలు	39
సమాజంలో సౌందర్యం	40
డైరీ	42
స్వీకారం	48

సంపాదకవర్గం
తెలకపల్లి రవి (సంపాదకుడు)
కె.ఆనందాచారి
ఎ.సత్యభాస్కర్
వొరప్రసాద్
ఎం.నరహరి

కె. లక్ష్మయ్య, మేనేజర్

విరువాహ
సాహిత్య ప్రస్థానం
1-1-187/1/2,
వివేకనగర్, చిక్కడపల్లి,
హైదరాబాద్-500 020
ఫోన్లు : 27660013, 27635136

చిన్ని... చిన్ని... ఆశ

“చందన్ సా బదన్... చంచల్ చిత్ వన్... ధీరేసే తేరీ ఏ ముసెకానా...” బాత్‌రూంలో స్నానం చేస్తూ హమ్మింగ్ చేస్తున్నట్లు మెల్లగా పాడుతున్నది హసీనా.

“అగే ఓ హసీనా...! ఏం దో తీగరాగాలు తియ్యబడ్డవి? ఇయ్యాల పనిమనిషి సుతరాలే. ఒక్కదాన్ని బండెడు అంటు తోమలేక భస్తున్నా. రాణీ సాహెబా... జరవచ్చేద్దున్నదా లేదా?” అంటుతో సతమతమవుతూ విసుగ్గా అన్నది ఫాతిమా.

డా॥ బిలావర్

“మా...! ఇయ్యాల అంటూ గింటూ జానానై... బాలోత్సవ్ ముగింపు రోజుట... అబ్బా జాన్తో నేను గూడపోతున్నా...” తన కిష్టమైన గులాబిరంగు కమీజు, చుడిదార్ వేసుకుంటూ బాత్‌రూంలోంచే తల్లికి వినిపించేట్టు పెద్దగా అన్నది హసీనా.

“అంట తోటి, వంటింటి తోటి, పర్దాల తోటి, చీకటింటి తోటి నువ్వు చేస్తున్నవ్ కద కాపురం? చాలదా? అది నీలాగా చదువూ సంధ్యాలేంది కాదు. తొమ్మిదో తరగతి చదువుతున్నది. దాన్ని కూడా గాలి వెలుతురూ సోకకుండా ఎందుకు చంపుతావ్?” బిడ్డ తరపున వకాల్తా పుచ్చుకొని అన్నాడు అన్వర్.

“అంటే... నేను కావాల్సినే యీ వంటింటికి అతకపోతన్ననా?” కోపం నసాశానికంటుతుంటే అతి ప్రయత్నం మీద తమాయింతుకుంటూ అన్నది ఫాతిమా.

“ఇప్పుడు నీతో గొడవ పెట్టుకునే తీరికా లేదు. ఓపికా లేదు. హసీనా నాతో వస్తున్నది అంతే” అన్నాడు అన్వర్ దృఢ నిశ్చయంతో.

ఇక చేసేది లేక నిస్సహాయంగా తనలో తానే ఏదో గొణుక్కుంటూ తిరిగి అంటుతో మమేకమైంది ఫాతిమా.

హసీనా అయిదు నిమిషాల్లో తయారయింది. తెల్లగా వెన్నెలలా వుండే ముఖానికి లాక్టోకేలమైన్ పట్టించింది. పైన రోజ్ పౌడర్ అడ్డుకుంది. ఐబ్రో పెన్సిల్తో కనుబొమ్మలు తీర్చిదిద్దుకుంది. కళ్ళకు సుర్మా పెట్టుకుంది. పెదాలకు లిప్స్టిక్ పూసుకుంది. జడలో గులాబి పువ్వు తురుముకుంది. సన్నటి మబ్బు తెరమీద నక్షత్రాలు మెరుస్తున్నట్టున్న పల్చటి చునరీ తలమీంచి కప్పుకుంది. పన్నెండు సంవత్సరాల హసీనా చందనపు బొమ్మలా వుంది.

తండ్రి, కూతురూ కొత్తగూడెం క్లబ్ దారి పట్టారు. రోడ్డు కిరువైపులా బాలోత్సవ్కు వస్తున్న ప్రముఖులకు స్వాగతం పలుకుతూ రంగు రంగుల బ్యానర్లు దర్శనమిస్తున్నాయి. మెయిన్ రోడ్డు మీంచి క్లబ్ లోపలి వరకు మినీ విద్యుత్తోరణాలు వేలాడుతూ ఆకాశం మీంచి తారలు నేలకు దిగి వచ్చినట్టు భ్రాంతి గొల్పుతున్నాయి.

బాలోత్సవ్లో జరిగే అంతర్ పాఠశాలల సాంస్కృతిక పోటీల్లో పాల్గొనేందుకు వచ్చిన బాల బాలికలతో క్లబ్ ఆవరణంతా ఒక సముద్రం విస్తరించినట్టుగా వుంది. ఎగిసిపడే రంగు రంగుల కెరటాల్లా, కదిలే రంగు రంగుల పొదరిండ్లలా, నేల మీద

నడయాడుతున్న రంగు రంగుల బెలూన్లలా ఎక్కడ చూస్తే అక్కడ కేరింతలతో... తుళ్ళింతలతో పిల్లలే పిల్లలు... సందడే సందడి... అంతా ఒక పండుగ వాతావరణాన్ని తలపిస్తున్నది...

కాసేపట్లో ముగింపు ఉత్సవం ప్రారంభమవుతుందని ఎనాస్ చేశారు.

బాలబాలికలు, వారి తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, పాత్రికేయులు, సాహితీవేత్తలు, ప్రసిద్ధ నాట్యాచార్యులు, సంగీత విద్వాంసులు, అధికార్లు, అసధికార్లు, పట్టణ ప్రజలతో ఓపెన్ ఆడిటోరియం కిటకిటలాడుతున్నది.

రంగు రంగుల తెరలతో, వెలుగులు విరజిమ్మే విద్యుద్దీపాలతో వేదిక నయనానందకరంగా వుంది.

వేదిక మీద ప్రముఖులంతా ఆసీనులై వున్నారు. వందేమాతరం గీతాలాపనతో సభ ప్రారంభమైంది.

మొదట బాలోత్సవకు రూపకల్పన చేసిన డాక్టర్ రమేష్ బాబు లేచి మైక్ అందుకున్నాడు.

“కొత్తగూడెం అసగానే బొగ్గు గనులు, విద్యుత్ కేంద్రాలు మాత్రమే గుర్తుకొస్తాయి. కాని యిక్కడ ‘పసి వజ్రాల’ను గుర్తించి వాటికి సాసపట్టే కార్యక్రమం కూడా మొదలైంది. నేటి యాంత్రిక యుగంలో బాలలు కోల్పోతున్న తమ అమూల్య బాల్యాన్ని తిరిగి వారికి యివ్వాలన్న తపనతో, వారిలో అంతర్గతంగా దాగి వున్న సృజనాత్మక శక్తిని, కళా నైపుణ్యాన్ని వెలికి తీసుకురావాలన్న కోరికతో బాలోత్సవ కార్యక్రమాలు రూపొందించబడ్డాయి. మా ప్రయత్నానికి రాష్ట్రమంతా స్పందించింది. పద్దెనిమిది జిల్లాలకు చెందిన ఎనిమిది వేల బాల బాలికలు ఈ బాలోత్సవలో పాల్గొన్నారు. ఇంతమంది ఒకేచోట కలిసి మెలిసి కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనడం వల్ల పిల్లల్లో ఏకత్వ దృష్టి, సహజీవనంలో వున్న ఆనందం, తద్వారా వారిలో మానసిక వికాసం పెంపొందుతాయి. ఈ మహా యజ్ఞానికి సహకరించిన వారందరికీ పేరు పేరునా ధన్యవాదాలు” అని చెప్పి కూచున్నాడు రమేష్ బాబు.

“రమేష్ బాబుగారు క్షణం తీరిక లేని బిజీ డాక్టర్. మీ అమ్మికి కడుపులో కణితి పెరుగుతుంటే ఆపరేషన్ చేసి తీసివేసింది ఆ డాక్టర్. బాలోత్సవ కోసం రెండు నెలలుగా నిద్రాహారాలు మానేసి శ్రమిస్తున్నాడు” అంటూ నెమ్మదిగా హసీనా చెవిలో చెప్పాడు అన్వర్.

“నిజమా?” అన్నట్టు కళ్ళు విప్పార్చి చూసింది హసీనా.

తరువాత ఒక ఎన్నారై - మోహన్ - మైకు ముందుకొచ్చాడు.

“బాల్యంలో నేను ఎన్నో కష్టాలు పడ్డాను. భద్రాచలంలో మా నాన్న నడిపే చిన్న హోటల్లో కప్పులు కూడా కడిగాను. ఇవ్వాలే ఈ స్థితిలో యీ చిన్నారుల మధ్య నేను పొందుతున్న అనుభూతి మాటల కందనిది. నేను ఎలాంటి అందమైన, ఉత్సాహ పూరితమైన, చైతన్యపూరితమైన బాల్యాన్ని కోల్పోయానో మిమ్మల్ని చూస్తుంటే అర్థమవుతున్నది. బాల్యంలో వేసే పునాదే భావి జీవితాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది. అందుకే చిన్నారుల కోసం ఏదన్నా చేయాలన్న సంకల్పంతో మా ‘మోహన్ ఫ్రెండ్స్ ఫౌండేషన్’ ప్రతి సంవత్సరం నిర్వహించే యీ

బాలోత్సవకు ఆర్థికంగా, హార్డికంగా సహాయ సహకారాలందించాలని నిర్ణయించింది” అని చెప్పి హర్షధ్యానాల మధ్య కూచున్నాడు.

“చిన్నారులలో దాగి వున్న ప్రతిభను వెలికి తీసుకురావడానికి కొత్త గూడెం క్లబ్ వారు నిర్వహిస్తున్న ఈ బాలోత్సవను హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాం” అంటూ ముఖ్య అతిథిగా విచ్చేసిన మంత్రివర్యులూ, ఖమ్మంజిల్లా కలెక్టరూ ప్రసంగించారు.

ఇక పిల్లలంతా ఊపిరి బిగబట్టి ఎదురుచూస్తున్న సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు ప్రారంభమయ్యాయి.

“ఇప్పుడు కుమారి సాగరిక నృత్య ప్రదర్శనతో మన కార్యక్రమం ప్రారంభమవుతుంది” అని రమేష్ బాబు ప్రకటించాడు.

నృత్యానికి తగిన ఆహార్యంతో సాగరిక స్టేజీ మీదికొచ్చింది.

“సాగరిక హైదరాబాద్ లోని రామంతపూర్ లో పదవ తరగతి

చదువుకుంటున్నది. ఏడో ఏటనే విద్యుత్ షాక్ తో తన కుడి చెయ్యిని పోగొట్టుకుంది. కృషి, పట్టుదల, అకుంఠిత దీక్ష వుంటే సాధించలేనిదంటూ ఏదీ లేదని, అవిటితనం దేనికీ అడ్డుకాదని సాగరిక నిరూపించింది. ఆమె నాట్యం తిలకించి ఆశీర్వాదించండి” అంటూ సాగరికను పరిచయం చేసి తప్పుకున్నాడు ఒక నిర్వాహకుడు.

కళ్ళు మిరమిట్లు గొలిపే ఫ్లడ్ లైట్లు కాంతిలో ఒక వెరుపుల జలపాతంలా దూసుకొచ్చింది సాగరిక. జవనాశ్వం కదను తొక్కుతున్నట్టు, సుడిగాలి చుట్టి వేస్తున్నట్టు, మహా జలధి ఉప్పొంగుతున్నట్టు తన నృత్యంతో వేదికను

దున్ని పారేసింది సాగరిక.

జడివాన కురిసినట్లు చప్పట్లతో ప్రాంగణమంతా మారుమోగిపోయింది.

హసీనా మైమరచి, తన్నయత్నంతో చూస్తున్నది.

“అబ్బా జాన్! ఆ అమ్మాయికి భగవంతుడు అన్యాయం చేసినా పట్టుదలతో తన జీవితాన్ని ఎలా తీర్చిదిద్దుకున్నదో చూడు” అని తండ్రితో ఉద్వేగంగా అన్నది హసీనా.

“అవును బేటీ! అన్నాడు అన్వర్ తను కూడా సానుభూతి చూపిస్తూ.

“ఇప్పుడు లక్ష్మినాయక్ సంప్రదాయ నృత్యంతో మిమ్మల్ని అలరిస్తుంది. ఈ అమ్మాయి ఒక నిరుపేద గిరిజన కుటుంబంలో పుట్టింది. తనలోని కళాత్మకతకు పేదరికం అడ్డు రాలేదు. పాల్వంచ ఇందిరా ప్రియదర్శిని పాఠశాలలో తొమ్మిదో తరగతి చదువుకొంటున్నది. ఆశీర్వాదించండి” అంటూ లక్ష్మిని పరిచయం చేశాడు నిర్వాహకుడు.

లక్ష్మి నాయక్ నృత్యం ప్రారంభమైంది.

వరుసగా వినాయకౌత్సవం, అష్టపది, దశావతారాలు, తిల్లన మొదలైన అంశాలు అభినయిస్తూ అలవోకగా ఒక దానిలోంచి మరొక దానిలోకి పరకాయ ప్రవేశం చేస్తున్నది లక్ష్మి.

కన్నార్చుకుండా, ట్రాన్స్ లోకి వెళ్ళినట్టు, సమ్మోహితురాలై చూస్తున్నది హసీనా.

కేరింతలతో, చప్పట్లతో అవధులు దాటిన తమ సంతోషాన్ని తెలియజేశారు బాల బాలికలు.

“ఇప్పుడు నవభారత్ పబ్లిక్ స్కూల్లో నాలుగో తరగతి చదువుతున్న చిన్నారి సుమిత సత్యభామ అభినయాన్ని చూస్తారు” అని అనౌన్స్ చేశారు.

క్షణాల్లో బ్రహ్మాండమైన రంగు రంగుల సెటింగ్ ప్రత్యక్షమయింది. ఆ సెటింగ్ మధ్య చిన్నారి సత్యభామ వయ్యారంగా వాలుజడను విసురుకుంటూ “మీరజాలగదా నా యానతి, వ్రత విధాన మహిమన్ సత్యాపతి” అని పాడుకుంటూ, వగలు పోతూ, దర్పంగా నృత్యం చేస్తున్నది. తన హావభావాలతో, అంగిక అభినయంతో, మేని విరుపులతో, చురకత్తిలాంటి పదునైన చూపుతో ప్రేక్షకులను మంత్రముగ్ధుల్ని చేస్తున్నది.

చప్పట్లతో తమ ఆనందాన్ని తెలియజేశారు ప్రేక్షకులు. “అంత చిన్న అమ్మాయి ఎంత బాగా నృత్యం చేసింది అబ్బాజాన్!” అనలే పెద్దగా వున్న కళ్ళను ఇంకా పెద్దవి చేస్తూ ఆశ్చర్యంగా అన్నది హసీనా.

“చిన్నప్పటి నుండే తల్లిదండ్రులు ఆమెకు మంచి శిక్షణ యిప్పించారు” అని పైకి అన్వర్ అన్నాడు గానీ అతనికీ ఆశ్చర్యంగానే వుంది.

ఇప్పుడు వరంగల్ కు చెందిన కుమారి అలేఖ్య తన గాన మాధుర్యంతో మిమ్మల్ని వరవశింప చేస్తుంది” అన్న అనౌన్స్ మెంట్ వినిపించింది.

అలేఖ్య స్టేజి మీదకి వచ్చి సభకు నమస్కరించింది.

ఆమెను పరీక్షగా చూసి “అబ్బా జాన్! అబ్బా జాన్! ఈ అమ్మాయి జీ టీవీలో లిటిల్ ఛాంస్ ప్రోగ్రాంలో టాపర్ గా నిలిచిన అమ్మాయి కదూ?” అని మనసులో ఉప్పొంగుతున్న ఉత్సాహాన్ని ఆపుకోలేక తండ్రితో అన్నది హసీనా.

“అవునవును” తనూ ఉత్సాహంగానే అన్నాడు అన్వర్.

అలేఖ్య ఒక్కొక్క రాగాన్నే వివరిస్తూ కీర్తనలు ఆలపించడం మొదలెట్టింది.

మొదట ముత్తుస్వామి దీక్షితార్ కీర్తన ‘వాతాపి గణపతిం భజే’ని హంసధ్వని రాగంలో ఆలపించింది. తరువాత ‘పాహిమాం శ్రీ రాజ రాజేశ్వరి’ అన్న త్యాగరాజ కీర్తనను సంతోషరాళి రాగంలో భక్తి పారవశ్యంతో శ్రావ్యంగా పాడింది. ‘ఎందరో మహానుభావులు’ అన్న కృతి శ్రీరాగంలో ఆమె గళం నుండి జాలువారింది. ఆ తరువాత ‘సామజవరగమనా’ అన్న కీర్తనను జనరంజకంగా వినిపించింది. చివరగా ‘పలుకే’ బంగారమాయరా - కోదండరామా’ అన్న భక్త రామదాసు కృతిని రసరమ్యంగా రక్తి కట్టించింది.

సముద్రపు హోరు శ్రుతి చేసుకున్నట్టు, జలపాతం సప్త స్వరాలతో గమకాలు పలికించినట్టు, ఎవరో దేవకన్య వేయితంత్రుల వీణను మధురాతి మధురంగా మీటుతున్నట్టు తన గాంధర్వ గానంతో మంత్రముగ్ధుల్ని చేసింది అలేఖ్య.

సముద్రం ఉప్పొంగినట్టు చప్పట్ల రణగొణధ్వని ప్రాంగణాన్ని ముంచెత్తింది.

విజయవాడకు చెందిన విద్యార్థినులు ‘కోటి కోటి జెండా...’ అన్న దేశభక్తి గేయం ఆలపిస్తుంటే పరవశంతో ప్రేక్షకుల రోమాలు నిక్కబొడుచుకున్నాయి.

రాత్రి ఒంటి గంట కావస్తున్నా ఒక్కరూ ప్రాంగణాన్ని విడిచిపెట్టిపోలేదు.

వివిధ పోటీలలో విజేతలైన బాల బాలికలకు మంత్రివర్గులు జ్ఞాపికలూ, ప్రశంసాపత్రాలూ బహూకరిస్తుంటే వేదిక ముందు కూచున్న చిన్నారులు వింత వింత ధ్వనులతో, ఈలలతో, కేరింతలతో, చప్పట్లతో కోలాహలంగా మిన్నుముట్టే హర్షధ్వనాలు చేశారు.

చివరగా ‘జనగణమన’ ఆలపిస్తుంటే కార్యక్రమం అప్పుడే అయిపోయిందా అనిపించింది. ఒక స్వర్ణమేదో జారిపోయినట్టు, ఒక స్వప్నమేదో తొణికిపోయినట్టు ఏదో తెలియని దిగులు హసీనా మనసంతా ఆక్రమించింది.

క్రిక్కిరిసిన ప్రేక్షకులు ప్రాంగణం విడిచిపెట్టి బయటికి వెళ్ళడానికి కొంచెం ఇబ్బంది పడాల్సి వచ్చింది. జనం పలచబడ్డాక వెళ్ళొచ్చని హసీనా, అన్వర్ తన స్నీట్ల ముందు అలానే సంచున్నారు.

“అబ్బా జాన్!” అని మెల్లగా తండ్రిని పిలిచింది హసీనా.

“ఏంటి బేటీ?” అన్నాడు అన్వర్.

“రాష్ట్రమంతటి నుండి ఇన్ని వేలమంది బాల బాలికలు వచ్చి బాలోత్సవ్ లో పాల్గొన్నారు కదా... మరి... ఒక్క ముస్లిం అమ్మాయి కూడా కనబడినట్టు లేదు...” లోలోన ఏదో అసంతృప్తి తనను తొలిచి వేస్తుండగా అన్నది హసీనా.

నిజమే. తనకా ఆలోచనే రాలేదు అనుకున్నాడు అన్వర్. రాష్ట్రమంతటికీ పరివ్యాప్తమైన ఈ

ఉత్సవానికి ఒక ముస్లిం అమ్మాయి కూడా రాకపోవడం ఆశ్చర్యంగానే వుంది. ప్రపంచమంతా ఎటు పోతున్నది? ముస్లిం సమాజం ఎటు ప్రయాణిస్తున్నది? మనసులో ఏవేవో ప్రశ్నలు... ఏవేవో జవాబులు... గొలుసుల్లా అతుక్కుంటూ విడిపోతున్నవి. తన కూతురు అడిగిన ప్రశ్నకు ఒక్క ముక్కలో జవాబు చెప్పగలడా తను...?

“తర్వాత మాట్లాడుకుందాం లే బేటీ!” అని సమాధానం దాటవేశాడు అన్వర్.

ఇద్దరూ మౌనంగా ఇంటి దారి పట్టారు.

అయిదారు రోజుల దాకా హసీనా ఆ మౌనంలోంచి బయటపడలేకపోయింది.

ఆ లేత మనసులో ఏదో పెనుగులాట. ఏదో అలజడి. అల్లకల్లోలంగా ఆలోచనలు ఎగసిపడుతున్నాయి. ఏదో విచారం ఆమెలో సుళ్ళు తిరుగుతున్నది. ఆ దిగులులోంచి, ఆ అలజడిలోంచి ఏవో కలలు మరివిప్పుకుంటున్నాయి. ఏవో ఆశలు రెక్కలు విప్పుకుంటున్నాయి.

“ఏంటే హసీనా? బాలోత్సవ్ కు పోయి వచ్చిందగ్గర్నంచు ఏందో దయ్యం పట్టిందాన్ని లెక్కపన్నవ్? ఒక మాటలేదు. ముచ్చట లేదు. మూగిదాని తీర్గ ఖామోష్ గన్నవ్? నీకు నువ్వే ఏందో గొణుక్కుంటున్నవ్...ఎంది సంగతి?” అన్నది ఫాతిమా ఆరాతీస్తూ.

ఓసారి తల్లివైపు చూసింది హసీనా. తన చూపు గిరికీలు కొట్టుకుంటూ తిరిగి తన కళ్ళకే చేరుకున్నట్టు అనిపించి చూపు నేలకు దించుకుంది.

“ఏందే? ఏం జరిగింది?” రెట్టించింది ఫాతిమా.
 “ఏం లేదు... ఏం లేదు” తడబడింది హసీనా.
 “ఏం లేదంటవ్... మల్ల మూగి ముత్యాలవొక్కాల్లే మాట్లాడవ్...? ఏం జెయ్యాలన్నీ నీతోటి?” విసుక్కుంది ఫాతిమా.
 “అమ్మీ జాన్...!” హసీనాకు గొంతు పెగిలి మాటలు రావడం లేదు.

“జల్లి చెప్పి చావు” అసహనంగా అన్నది ఫాతిమా.
 “అమ్మీ జాన్... నేను... నేను... సంగీతం నేర్చుకుంటు”
 ఒక్కొక్క మాటే కూడగట్టుకొని చెప్పేసరికి బ్రహ్మ ప్రళయమైంది హసీనాకు.
 తన మీద పిడుగు పడ్డట్లు అదిరిపడింది ఫాతిమా. రెండు క్షణాలు ఆమె మెదడు పనిచేయలేదు. నెమ్మదిగా తేరుకోవడానికి బదారు నిమిషాలు పట్టింది.

“సంగీతం నేర్చుకుంటదట... సంగీతం... మసీదులు నడుపుతున్న ‘మదరసా’కు పోవే... తరిఖా నేర్చుకోవే... అని నెత్తిన నోరు పెట్టుకొని మొత్తుకుంటున్నా అది మాత్రం చాతకాదు...”
 హసీనాను మింగేటంత కోపం వస్తున్నా అతి ప్రయత్నం మీద తమాయింతుంటూ అన్నది ఫాతిమా.

అప్పుడే బజారుంచి యింట్లో కొస్తున్న అన్వర్ కు ఫాతిమా అన్న మాటలు చెవిన పడనే వచ్చాయి. తల్లి కూతుళ్ళకు ఏదో యుద్ధం జరుగుతున్నదని గ్రహించాడు.

“దానికి కల్లులు వచ్చు. నమాజు చెయ్యడం వచ్చు. ఖురాన్ చక్కగా చదువుతుంది. ఇంకెందుకే మదరసాకు వెళ్ళడం?” బిడ్డను వెనకేసుకొస్తూ అన్నాడు అన్వర్.

“అహ... మదరసా కొద్దు. బిడ్డకు గానా భజనాలు కావాలంట. పంపండి...” అన్నది ఫాతిమా వెటకారంగా.

“అదన్నదా?” అన్వర్ కనుబొమ్మలు ముడిపడ్డాయి.

“అదగండి దాన్నే” అన్నది ఫాతిమా.

“అవునా?” అన్నట్లు కూతురు వైపు చూశాడు అన్వర్.

“అవును” అన్నట్లు కళ్ళు కిందకి దించుకొని నేల మీద కాలి బొటన వేలితో రాస్తూ తలపంకించింది హసీనా.

కొన్ని క్షణాల పాటు అవాక్కయ్యాడు అన్వర్. వెంటనే తేరుకున్నాడు. ఇన్నాళ్ళూ తన కూతురు మనసులో ఏముందో తను తెలుసుకోలేక పోయినందుకు కొంచెం అపరాధ భావనకు లోనయ్యాడు. బాలోత్సవ్ లో సీతాకోక చిలుకల్లా, తూనీగల్లా స్వేచ్ఛగా విహరించిన చిన్నారులు అతని మనసులో మెదిలారు. హసీనాది కూడా అలా ఆడేపాడే వయస్సే కదా అనుకున్నాడు. ఆ పసి మనసులో అంకురించిన ఉత్సాహాన్ని చిదిమేసే హక్కు తమకు లేదని భావించాడు.

“పోనీ... దానిష్ట ప్రకారమే సంగీతం నేర్పిస్తే పోలే...” అన్నాడు అన్వర్ మెల్లగా.

గంయ్యమని ఇంతెత్తు లేచింది ఫాతిమా.

“మన ఖాన్ దాన్, మన సిలోసీలా, మన ఖామ్... మన మజహబ్ ఏంటో తెలిసే మాట్లాడుతున్నారా..?” అన్నది అరచినట్లు పెద్దగా.

కాసేపటిదాకా అన్వర్ ఏం మాట్లాడలేదు.

“మజహబ్... ఖామ్... యీ పెద్ద పెద్ద మాటలు వల్లించే పెద్ద మనుషులంతా ఏం చేస్తున్నారు...? తమ సంతానాన్ని అమెరికా, ఇంగ్లండ్ లాంటి పెద్ద పెద్ద దేశాల్లో చదివిస్తున్నారు. డాక్టర్లుగా, ఇంజనీర్లుగా, లాయర్లుగా తయారుచేసి డాలర్ల వంట పండించుకుంటున్నారు. పేద ముస్లింలు మదరసాల్లో మత విద్యలు నేర్చుకుంటూ, కార్టానాల్లో గ్రీజు పూసుకుంటూ, హోటళ్ళలో ఛాయలందిస్తూ, హారెక్ మూల్ బండ్లతో, పాన్ డబ్బులతో ఫుట్ పాత్ ల మీద కాలక్షేపం చేస్తున్నారు. మతం పేరుతో రాజకీయాల్ని నడుపుతూ తమ ప్రయోజనాల కోసం సామాన్య ముస్లింలను పావులుగా వాడుకుంటున్నారు యీ ఘరానా మనుషులు. భగవంతుణ్ణి చేరేందుకు మతం ఒక మార్గం మాత్రమే. అదొక విశ్వాసం. ఒక జీవన శైలి. ఏ మత పిచ్చయినా ముదిరితే ప్రమాదమే. మక్కామసీదు, లుంబినీ పార్కు గోకుల్ చాట్ లో ఏం జరిగింది? గుజరాత్ గాయం అప్పుడే మానిపోయిందా? మతం పేరుతో మనుషులు విడిపోవడం భావ్యమా...?”

కాశీపట్టణం ఒకవైపు గంగా ప్రవాహంలో - మరోవైపు బిస్మిల్లాఖాన్ షహానాయి నాదస్వర లహరిలో ఓలలాడి తరించ లేదా? మడికట్టుకొని కూచొని వుంటే సానియా మీర్జా ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి గాంచిన స్టార్ టెన్నిస్ క్రీడాకారిణి కాగలిగేదా? షేక్ ఆదం సాహెబ్, మహబూబ్ సుబాని, షేక్ చినమస్తాన్ నాదస్వర విద్వాంసులుగా అంత కీర్తి గడించేవారా? కళలకు ఎల్లలు లేవు. కులమతాల పట్టింపులు లేవు. ఎవరిలో ఏ స్వజానాత్మక శక్తి, ఏ కళా నైపుణ్యం దాగున్నదో? ఎవరు చెప్పగలరు - రేపు తన కూతురు ఒక లతా మంగేష్కర్.. ఒక సూర్యహాసో... కాగలదేమో! మన ప్రయత్నం మనం చెయ్యాలి కదా..., తనలో జరుగుతున్న అంతర్మధనం లోంచి తేరుకొని ఒక నిర్ణయానికొచ్చాడు అన్వర్.

“ఏయ్ ఫాతిమా! నీ ఫాల్తు మాటలు కట్టి పెట్టు. హసీనా రేపటి నుండి సంగీతం నేర్చుకుంటుంది” అని గంభీరంగా అన్నాడు అన్వర్. అతని గొంతులోని దృఢత్వాన్నీ, తీవ్రతనూ గమనించిన ఫాతిమా ఇక అతని నిర్ణయానికి తిరుగుండదు అని గ్రహించింది.

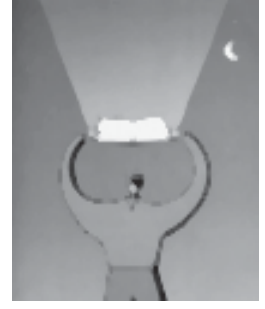
“యా అల్లా...! యా ఖుదా...!” అని పెద్దగా నిట్టూర్చి, నొసలు బాదుకుంటూ వంటింట్లోకి దూరింది ఫాతిమా.

అంతసేమా ఏమవుతుందో అన్న ఉత్కంఠ తతో, అందోళనతో, ఉద్వేగంతో ఊపిరి బిగబట్టి వున్న హసీనా తండ్రి మాటలకు సంతోషంతో ఉక్కిరి బిక్కిరయింది. ఆ చిన్నారిలో తొంగిచూస్తున్న చిన్న ఆశ పూపిరి పోసుకుంది. కనుగడ్డ మీద పల్చటి నీటి పార కదలాడుతుండగా “అబ్బా జాన్...!” అంటూ తండ్రిని బిగ్గరగా కొగిలించుకుంది.

అందని చందమామ

డా॥ కాసుల లింగారెడ్డి

(11)

ఆరోగ్య విధాన రూపకల్పనా శిల్పులకు
వేనవేల దండాలు-
చచ్చిపోయిన బరె
పగిలిపోయిన కుండెడు పాలిచ్చేది-
సారాన్ని మింగి
రూపాన్ని దిష్టిబొమ్మును చేసిన
వంచనా మూర్తులకు
శతకోటి దండాలు-
ప్రజారోగ్య పరిరక్షణా కుడ్యం కూలిపోతున్నప్పుడు
ప్రేక్షకుడై పోయిన జాతికి నా నిలువెత్తు
నమస్కారం-
నిరోధక చర్యలు నీరుగారిపోతే
చికిత్స పిచ్చివాడి చేతిలో రాయి-
జీవించే హక్కు పక్షి
దేవదత్తుడు విలువద్యకు నేలరాలుతున్నప్పుడు
అరిగిపోయిన తాళపత్ర గ్రంథ ఆదేశిక సూత్రాలు
ఎగిసిపడుతున్న ప్రపంచీకరణ సముద్ర కెరటాల పాలు-

నియమించబడలేదో
నిర్ణీత దినం పెట్టుకున్నాడో
ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రం
ప్రజారోగ్య సుడిగుండాల సంద్రం-
అది వైద్యుడు లేని చోటు-
చోటంటూ లేకపోవడం మరో చోటు-
మందులంటే
జెండావందనం నాటి పిప్పరమెట్ల పంపకం-
గుదిబండలైనవని
చివరకు గడిబండ బాట పట్టించిరి-

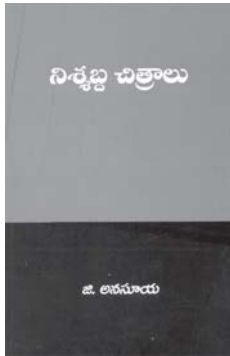
సివిల్ ఆసుపత్రులు
సిసలైన వ్యాపార సూత్ర గతులు-
అహంకార, ఆధిపత్య
దోపిడీ విధాన పతాక-
నేరపూరిత నిర్లక్ష్య సేవల పరాకాష్ఠ-
అప్పు దెచ్చి తీర్చిదిద్దిన భవంతులు
సుందర కళాభీష్ట అలంకృత సమాధులు-

ప్రజల అనారోగ్య దెబ్బలమీద
చల్లని వెన్నపూతలైన నా ఆలయాలేవీ?
నీలోఫర్!
నీ అందమైన ఆరోగ్య దేహం మీద
ఈ నిర్లక్ష్యాల అవినీతి రాచవుండెక్కడిది?
పసిపిల్లల పాలిటి సంజీవిని!
నీ మంత్రముగ్ధ ఓదార్పు ఒడి ఏమాయె!
కడుపుల అడ్డం దిరిగిన బిడ్డల్ని
బాధల మూసి దాటించి దీవించిన జజ్జిఖానా!
నిండు గర్భిణీల పండు వెన్నెల కలల
నిండు చందమామా!
అసమాన అందాల కీర్తి చంద్రబింబమా!
నీ ముఖం మీద
ఈ నీలి నీడల జాడలెక్కడివి?
నీళ్ళాడిన నా నది గర్భాన
ఈ మురికి నీటి అవినీతి విషాన్ని నింపిందెవరు?

తీరొక్క జబ్బుల మీద
పాశుపతాస్త్రమై విరాజిల్లిన నా ఉస్మానియా!
మరణపు ఉప్పెన దాటించే
పాత పూలపంత్తెనై వర్షిల్లిన ప్రాణదాతా!
ఎంఓటీ (MOT), మార్బురీ,
పరామర్శకొచ్చే ప్రజలు శరణుజొచ్చే దారులు
మంచం, కంచం
అంగాంగాన్ని హస్తం చేసి
జోలవట్టిస్తున్నదెవ్వరు?
నేను ఓలలాడి
నడక నేర్చి ఎదిగిన ఒడిని
చీము నెత్తురు భీభత్స విషాద దృశ్యపటం
చేసిందెవ్వరు?
రాజుల బిడ్డల రంజింప నిరాకరించి
పేదల పాదాలు ముద్దాడిన కాకతీయ!
ఉత్తర తెలంగాణ
బాధల విముక్తి దారుల్ని తీర్చిదిద్దినదానా!
అకాల వైధవ్యంతో
అనాధవైతివి గదా!

(సశేషం)

నిశ్శబ్ద చిత్రాలు

కాలనుపాక మురళీధరరావు

వెనుకటికి ఊరు గోడలు ఊరు అందాన్ని చెబుతూ యన్నట్టుగా, అట్లాగే ఇల్లాల్ని చూసి ఇల్లు చూడు అన్నట్టుగా నిశ్శబ్ద చిత్రాలను పరిశీలిస్తుంటే అది నిజమే కాబోలు అనిపిస్తుంది. జి. అనసూయ రచించిన 'నిశ్శబ్ద చిత్రాలు' కథా గుచ్ఛాన్ని పరిశీలిస్తుంటే కథా రచయిత్రి గారి రచనానుభవం తెలుస్తూంది. అంతేగాదు రచయిత్రిగారు సామాజిక దృక్పథాన్ని దాదాపు ఇరువది నాలుగు కోణాల నుండి తమ దృష్టి సారించడమే గాక అద్భుతంగా, ప్రాణితోతంగా సంభాషణ లకు మాండలిక పదాలను పయోగించి సంఘటనలకు న్యాయం చేకూర్చారు. వీరి పరిశీలనాశక్తి అమోఘం. వీరు కథలను మరీ విపులంగా కాక పాఠకులకు విసుగు చెందకుండా సూక్ష్మంలో మోక్షంలో సంక్షిప్తంగా చెప్పడంలో అందవేసిన చేయి అనిపించుకున్నారు.

వీరు రచించిన దాదాపు అన్ని కథలు వివిధ పత్రికలలో ముద్రితం కావడమే గాక సాటి లేని మేటి కథలు అవార్డులు, ప్రశంసలతో పరిగణింపబడినవి. 'కొడుకు' కోసం చేసిన కాంతమ్మ యత్నం ప్రతి అత్తలపై గురిచూసి వేసిన అక్షర శరం. వాస్తవానికి దగ్గర ఉన్న వీరి రచనలలో కోకొల్లలు. 'సారా' నిషేధాన్ని మహిళలు ప్రతిఘటిస్తున్న కథను కథగా కాకుండా బడుగు జీవిత వినిశకారిగా చూపిస్తూ "ఈ ఊర్ల ఏ వెధవ మళ్ళీ సారాకొట్టు బెట్టినా ఇదే శాస్త్ర" అంటూ స్త్రీ ఉద్యమాల వరసలు తమ కథలో చిత్రీకరించారు.

ఇక 'అరువు తల్లి' కథలో పేదరికం దేనికైనా తెగింపచేస్తుందని, తమ అవసరాలు తీర్చుకొనడాన్ని పెద్దోల్ల బిడ్డల్ని కనడానికి ఈనాడు సైన్సు పేదలకు ఉపకారం కన్నా అపకారం చేస్తుందని చెప్పకనే చెప్పించారు. ప్రపంచీకరణంలో ఎన్నెన్నో జీవితాలు అడుగంటి పోతున్నాయని 'మార్పు' కథలో కూరగాయల అడివమ్మ చేత కథ నడిపించారు. ఇప్పటికి పిల్లల అమ్మకాలు జరుగుతూనే యున్నవి. ఆకలి అమాయకత్వంతో అలమటించే జీవులలో దళారుల వ్యాపారం "మూలం" కథలో సామాజిక మూలాలను సృజించారు. మన రచయిత్రిగారు. అవినీతి దావానలంగా ఎన్ని బతుకులను చిచ్చు పెడుతోందోనని ప్రశ్నిస్తున్నారు మనల్ని.

ఈనాడు వృద్ధాశ్రమాలంటే చాలామందికి నెగిటివ్ ఆలోచన వుంది. అది నిజం గాదు. తమ వయస్సులతో తన వాళ్ళ అనుమతి తోనే కాలక్షేపం చేయవచ్చునన్నదే గాక తనతోటి వాళ్ళకు ఆలంబనగా వుంటూ తన ఒంటరితనానికి స్పృహ చెబుతుంది. మన దేశంలో 'పైరవి' అన్న మాట తెలియని వారుండరు. ముఖ్యంగా ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో

'పైరవి' వీరవిహారం చేస్తూంటుంది. అలాంటి పైరవీలతోనే ఉత్త(మ) ఉపాధ్యాయుడుగా ఓ వెలుగులో జోగారావు పాత్రను వెలిగించి ఆశలు, అవినీతి ఉద్యోగ పర్వాల లీలను చూపించారు.

ఈనాటి శాస్త్ర విజ్ఞానం 'ఇన్ వెట్రో' ఫెర్టిలైజేషన్' వల్ల ఎంతమంది అమ్మదనం పోగొట్టుకుంటున్నారో, కొనితెచ్చుకుంటున్నారో. 'ఆదాని శరీరం పిల్లలు కనే యంత్రం'. ఈ రకం ఉత్పత్తిదార్ల దోపిడీతనం కూడా ఈ సమాజంలో ఉందని తమ కథ ద్వారా పాఠకులకు తెలియజేయడంలో ఎంతో సమర్థత వుంది. ఆవేదన వుంది.

'మూఢ నమ్మకాలు' అమాయకుల జీవితాలను బలిగొనే మాయకుల చేతిలో 'దేవత' కనిపింప చేసిన రచనా పరిమ మెచ్చుకోతగ్గది. ఈ రోజులో 'అమ్మతనం' ఏ విధంగా రూపం ధరిస్తుందో టెస్ట్ బ్యూట్ పద్ధతిలో ఫలదీకరణ శాస్త్ర విజ్ఞానాన్ని ఆధారం చేసుకొని కూతురుకు సంతానభిక్ష పెట్టినదా లేదా తాను శిక్ష అనుభవిస్తుందా. తమ బిడ్డల సుఖ సంతోషాల కోసం తలిదండ్రుల బాధ్యత తమ తృప్తి అని మురిసిపోయే కథ 'అమ్మతనం'.

నేటి యజమానులు పని పిల్లల బంధాలు, అక్రమ సంబంధాల గురించి బాధితుల గురించి 'పనిపిల్ల' కథలో సరికాత్త బ్రతుకు బాటలో పయనం చూపించారు.

ఈనాటి తలిదండ్రుల పెంపకం పిల్లల బాధ్యత ఎన్నో పత్రికలలో ఘటనలు, సంఘటనలు వస్తున్నవి. అయినను వాటి గురించి పట్టించుకోని వాళ్ళకు 'తప్పేవరిది' కథ ఆలోచన రేకెత్తిస్తుంది.

ఫ్యాషన్ పేరిట షేషనేట్లుగ మార్పింప బడటమే గాక స్వేచ్ఛ ముసుగులో విచ్చలవిడితనంలో మారుతున్న తరంలో ఆత్మవిశ్వాసమా, ఆత్మ వికాసమా ఎవరికి వారే నిర్ణయించు కునే విధంగా 'స్వేచ్ఛ' మలిచారు. అనుభవశీలియైన రచయిత్రిగారు. పెళ్ళి చూపులు, సలిగిన బాల్యం వంటి కథల ఆణిముత్యాలు.

ఈ రోజుల్లో ఎవర్ని తట్టిన హక్కుల గూర్చి మాటాడుతారే తప్ప బాధ్యత గూర్చి మాట్లాడరెవరు కూడా. 'ఆడవాళ్ళు పనిచేతగాని వాళ్ళూ కాదు. బాధ్యతలు మొయ్యలేని వాళ్ళూ కాదు. కాని చూస్తూ చూస్తూ కుటుంబాన్ని గాలికి వదిలెయ్యలేక, పిల్లల బాధ్యతల్లో పురుషుల భాగస్వామ్యం లేక తమ హక్కులను, అపకాశాలను వదులుకుంటున్నారు. అది ఈ మగవాళ్ళకు ఎప్పుడు, ఎప్పటికీ అర్థం కానే కాదు. దిగులుగా నిరాశ అనుకుంది సుధ." బాధ్యత కథలో సుధ నిర్ణయం సముచితమా కాదా యని పాఠకులకే వదిలి వేసిన విదుషీమణి మన రచయిత్రిగారు.

సర్కారు ఎప్పుడూ మాయం చేస్తుంటుంది. ఆ మాయలకు అమాయకులు బలైపోతుంటారు. ముఖ్యంగా కొనబోతె కొరివి అమ్మబోతె అడవి" రైతన్నల కడగండ్లు ఏ పాలక వర్గము వారొచ్చినా తీర్చలేనవి.

ఈ సర్కారు గుడ్డిదా... అసలు సర్కారు వుందా... కాకుల గొట్టి గద్దల కేసినట్లు రైతుల పొట్టలు గొట్టి దళారుల, సావుకాల్ద బొజ్జలు, జేబులు నింపుతుండ్రా" రైతుల నిస్సహాయత పేదరికాన్ని, ఆకలిని, వెతలను తమ కథల్లో ప్రతిబింబింపజేశారు. వీరి కథలన్ని సజీవ తెలంగాణా మాండలిక భాషల్లో ఉండటం గమనార్హం.

వీరి రచనల్లో గ్లోబలైజేషన్, ఇన్ వెట్రో ఫెర్టిలైజేషన్, సారా నిషేధం, వలసల బతుకులు, హైటెక్ పెళ్ళిచూపులు, సలిగిన బాల్యం. తన ఆవేదనలు, సంవేదనలు, ఆలోచనలతో ఎదలో కల్గిన స్పందనలను ఎంతో సామాజిక స్పృహతో కథారూపంలో మలిచిన ఈ రచయిత్రిగారు అభినంద నీయురాలు. ఇంకా వీరి కలం నుండి ఎన్నో జీవిత కథా సంపుటాలు రావాలని ఆకాంక్షిస్తూ శుభాభినందనలతో, ఇది నా హృదయ స్పందన నిశ్శబ్ద చిత్రాలు చదివిన తరువాత...

✧

కవితలు

ఇద్దరు మనుషులు కలవడమంటే
యధాలాపంగా కలవడం కాదు
దారిన పోతూ తారసపడటం కాదు
ఎవరినో పలకరించబోయి
మరెవరినో పలకరించబోయి
నువ్వెవరో తెలియాలి
నీ లోపలి గదుల్లో
మూసి వుంచిన అరల్లోని
రహస్యాల మూటలు విప్పి చెప్పాలి
కలబోసుకోవాలి
కాట్లాడుకోవాలి
కోపాలు తాపాలు ఉల్లాసాలు ఉత్సాహాలు
అన్ని బట్టబయలు కావాలి
దేన్నీ గురించో మాట్లాడుతూ
లిప్త పాటు నువ్వు ఆగావంటే
చెప్పాల్సిందేదో మిగిలి ఉన్నట్టే

కలవడాన్ని గురించి

బండ్ల మాధవరావు

పెదాల మీద చిరునవ్వు
ముఖమంతా విస్తరించలేదంటే
బహిర్గతం కావల్సిందేదో
తెరచాటుకెళ్లినట్టే
నిన్ను నీలోనే మిగుల్చుకొని
ఎదుటవాడి కోసం మాటను దాస్తే
మాట మధ్యలోనే విరుగుతుంది
మాటల్ని ఆచి తూచి మాట్లాడుతున్నావంటే
ఏవో సంకోచాలున్నట్టే

చెప్పాల్సింది లోపల దాగినపుడే
మాటలు నంగి అయిపోతాయి
మాటలు నిచ్చినలు
మాటలు వంతెనలు
మాటల ప్రవాహాలు
నువ్వు దేన్నైనా ఉపయోగించు
తనలో కలిసిపోవాలి
కలిసిపోవడమంటే అట్లా యిట్లా కాదు
నువ్వేంటే అతనికీ తెలియనంతగా
అతనేంటో నీకు తెలియనంతగా
ఒకే శరీరంలోని రెండు అవయవాలన్నంతగా
దేశాలూ దేశాలు మనసులు
అన్ని అడ్డు గీతల్ని చెరిపేసుకుంటూ
ఏ రాజహంస విడదీయలేనంతగా
కలిసిపోవాలి

మల్లెల వాసన కన్నా
గుళాబీల పరిమళాలకన్నా
అత్తరు సెంటు వాసనలకన్నా
నా మట్టి వాసనలు మిన్న.

అరకలు దున్నిన మట్టివాసన
తొలకరి చినుకుల మట్టివాసన
విత్తనం మొలక వాసన
పూల వాసన
పంట వాసన
మనిషి మనుగడ మట్టి వాసన
జీవ కోటికి ఆయువు మట్టి వాసన
ఇప్పుడు ఏ వాసనలు లేవు
రూపాయిల వాసనలు తప్ప.
భూమి పరాధీనమయింది
భూమి వ్యాపార వస్తువయింది.
ఇప్పుడంతా రియల్టర్ల కంపువాసన
రియల్టర్లు, గూండాలు

మట్టివాసన

మేరెడ్డి యాదగిరిరెడ్డి

మాఫీయా చేతుల్లో భూములు
యస్. ఇ. జడలకు కంపెనీలకు దారాదత్తం
పదో పరకా రైతుకు
కోట్లు మూటగట్టుకుంటున్న బ్రోకర్లు
రైతు భూములు బలవంతంగా
లాక్కుంటున్న వైనం
మన తండ్రుల తండ్రులు
తాతల తాతలు
ముత్తాతల ముత్తాతలు
భూమిని నమ్ముకున్నారు గాని
అమ్ముకోలేదు.
భూమి కోసం బండలు మోసారు
బరువులెత్తారు, వెట్టి చేశారు.

జొన్న సద్ది తిన్నారు
అంబలి తాగారు
అర్ధాకలితో బతికారు
ఉప్పిడి ఉపవాసాలున్నారు
కరువు కాటకాలతో
మన్ను బువ్వు తిన్నారు.
మట్టిని నమ్ముకున్నారు
పల్లె నెప్పుడో పట్నం మింగేసింది
ప్రపంచీకరణ రైతును “కూలీ” చేసింది.
రియల్టర్ల ముసుగులో
భూమి బుగ్గిపాలయింది.
అంతస్తుల మీద అంతస్తులు
రంగు రంగుల అపార్థమెంటులు
ఆకాశాన్నంటే ఇంద్ర భవనాలు
ఎన్ని రంగులు, ఎన్నిహంగులు దిద్దినా
పచ్చటి పంట పొలాల ముందు దిగదుడుపే
ఎన్ని లక్షలు కోట్లు
మట్టి వాసన నిస్తాయి
మనిషికి మనుగడనిస్తాయి.

నదులు నదుల్లా ప్రవహిస్తే
పంట చేలకు యౌవనం వస్తుంది.
పడవల రేవుల్లో పండుగొస్తుంది
నీలాకాశం నీళ్లలో మునిగి
కళ్ళ వాకిళ్ళ ముందు
అందాలను ఆరబోస్తుంది.
కాలం మనదైనప్పుడు
నీళ్ళు జీవధారలు!
జాతి విజయ గాథలు దాచుకున్న
గుప్త నిధులు!

నది వెల్లువెత్తితే!

నూతులపాటి వెంకటరత్నశర్మ

విధి వక్రించి
నది వెల్లువెత్తితే
జీవనం అంతా అస్తవ్యస్తం!

చెట్టు మీద పక్షుల రెక్కల్లో అదురు
పాకల్లోని పశువుల కంట్లో కన్నీరు
గూట్లో మనిషి గుండెల్లో గుబులు
తీరమంతా ఆందోళన ముల్లు!
ఇన్ని సంక్షోభాలకు కారణమైన ప్రాజెక్టులు
నత్తనో, తాబేలునో తలపిస్తయ్
ప్రాణధారలు ఉప్పు సముద్రం పాలవుతున్నా
మనిషి మాత్రం ప్రేక్షకుడవుతాడు.
ఈలోగా నష్టాలు జడివాన
మనిషి కంట్లో కన్నీటి సుదులు తప్పవు!

మొగాంబో ఖుష్‌హువా

వానలు పడకపోయేసరికి కరువు కాటకాలు ఏర్పడే ప్రమాదం కనిపించింది. మొగాంబో రాజ్యంలో మినిస్టర్లూ, ఇంజనీర్లూ వరమ కిరాతకులూ, అవినీతిపరులూ! వాళ్ళు ఈ సంగతి రాజావారికి తెలియకుండా ఉండేందుకు చెయ్యవలసిన ప్రయత్నాలన్నీ చేశారు. ఆయన తన భవనం వదిలి బైటికి రాకుండా ఉండేందుకు నానా తంటాలు పడ్డారు.

హాస్యరాజస్థానీ కథ : రాధేశ్యామ్

అనువాదం : ఆర్. శాంతసుందరి

మంత్రి, రాజు గారి భవనం గోడలకీ, ఆ చుట్టు ప్రక్కల ఉన్న అన్ని భవంతుల గోడలకీ పచ్చరంగు వెయ్యమని ఆజ్ఞాపించాడు. అంతటా పచ్చదనాన్ని చూసి వానలు పడుతున్నాయనీ భ్రమ రాజుకి కలిగించటమే మంత్రి ఉద్దేశం. కానీ రాజు ఎంత భవనంలో ఉన్నప్పటికీ, ఆకాశంలో మబ్బు తునక కూడా లేదనీ, రోజు రోజుకీ వేడి పెరుగుతుందనీ గమనించాడు. మహామంత్రిని పిలిపించి “మంత్రి వర్యా!” ఈ యేడు నేను అసలు మబ్బుల్నే చూడలేదు. ఒక్క వాన చుక్కైనా పడలేదు!” గంభీరంగా అన్నాడు.

“అవును మహారాజా! తమరన్నది నిజమేనని అనిపిస్తోంది”, అతి వినియం ఒలకబోస్తూ అన్నాడు మంత్రి.

“మరి మన ఆస్థాన జ్యోతిష్కులవారు వానల గురించి ఏమంటున్నారు?”

“ఆయన తన అంచనా ప్రకారం, వర్షాలు పడాలనే అంటున్నాడు. మన టీవీ ఛానళ్లన్నీ కూడా వానలు పడతాయనే ఘోషిస్తున్నాయి. మహారాజా!”

“సరి, సరి! ఈ టీవీ వాళ్ల ఉద్దేశం ఏమిటి? వాళ్లు ఓ బోడి సర్వేక్షణ చేసి, వాన వస్తుందని చెప్పినంత మాత్రాన, వాన వచ్చేస్తుందనా? ఒకవేళ వానలు పడకపోతే మన జనం గతేం కావాలి?”

“ధాన్యాగారం నిండుగా ధాన్యం ఉంది, మహారాజా!”

“మీరు ముందుగా ఆస్థాన జ్యోతిష్కుడిని, మరోసారి సంప్రదించి, వర్షాలు పడేదీ లేనిదీ సరిగ్గా చెప్పమనండి. ఒకవేళ తప్పు చెబితే ఉరిశిక్ష విధిస్తామని కూడా హెచ్చరించండి!”

“చిత్తం, ప్రభూ!” అని మంత్రి తలవంచుకుని అక్కణ్ణించి కదిలి, నేరుగా తన దర్బారుకి వెళ్లి తన సలహాదారులని పిలిచి అత్యవసర సమావేశానికి ఏర్పాట్లు వెంటనే చెయ్యమని పురమాయింపాడు. ఆస్థాన జ్యోతిష్కుడికి కూడా సమావేశానికి రమ్మని కబురు పెట్టాడు. మొగాంబో ఆజ్ఞని వినిపించే ముందు, మంత్రి జోస్యుడితో, “శాస్త్రిగారూ! ఈ యేడు వర్షాలు వస్తాయంటారా? నీళ్లు సమ్మద్దిగా ఉంటాయి కదా? సరిగ్గా చూసి జోస్యం చెప్పండి!” అన్నాడు.

“మంత్రి వర్యా! నేను మన దేశానికి జాతకం వేశాను. దానిలో శని కదలకుండా ఒకచోట రాయిలా ఉండిపోయాడు. తను కూర్చున్న చోట్నుంచి బుధుడీ, శుక్రుణ్ణీ నీచ దృష్టితో చూస్తున్నాడు. మరి అన్ని గ్రహాలూ ఒకదాన్నొకటి ఇలా నీచ దృష్టితో

చూసుకుంటూ పోతుంటే, వర్షాల కొరత ఉంటుంది ప్రభూ! అసలు ఈ గ్రహాలకెప్పుడూ ఒకదాన్నొకటి నీచ దృష్టితో వీక్షించడం అలవాటేనండీ!”

“ప్రతిపదార్థం వర్షాలు పడవనే కదా!”

“అవును మంత్రి వర్యా!”

“నేను మీ మాట మహారాజు గారికి చెబుతాను. అది సంపూర్ణ సత్యం అయితే సరే సరి, కానీ వానలు పడి, మీజోన్యం తప్పని రుజువైతే మాత్రం, మీకు ఉరిశిక్ష పడుతుంది. మీరలా ఉరికంబం ఎక్కటం నాకిష్టం లేదు. అందుకే జాగ్రత్తగా ఆలోచించి సరైన భవిష్యవాణీ ఏమిటో చెప్పండి!”

మంత్రిమాట వినగానే జోన్యూడి మొహం వేలాడిపోయింది. సభలో ఒక్కక్షణం నిశ్శబ్దం తాండవించింది. అందరూ మొహమొహాలు చూసుకోసాగారు. జోన్యూడి పరిస్థితి అయోమయంలో పడింది. గొంతు సవరించుకుని, “ఒక్కక్షణం ఆగండి, మహా శయా! ఈ విషయమై రాజు పురోహితుడు గారికి కూడా ఒక మాట అడిగితే బావుంటుందేమో!” అన్నాడు.

వెంటనే భటుణ్ణి వంపించి రాజు పురోహితుణ్ణి పిలిపించారు. అందరి మొహాలూ దిగులుగా ఉండటం చూసి, అతను ఏం జరిగి ఉంటుందా అని గాభరాపడ్డాడు. మంత్రి, ఆయన్ని, “పురోహితుల పుణ్యమూర్తిగారూ! ఈ యేడు వర్షాలు పడతాయో లేదో దయచేసి చెప్పగలరా?” అడిగాడు.

“మంత్రి మహోదయా! నిజం చెప్పాలంటే

ఈ గ్రహ నక్షత్రాలేవీ మనకి మంచి కలిగించవు. వీటి దృష్టిలో పడకుండా తప్పించుకుని తిరిగినంతకాలం, ఇవి మనకేమీ చెయ్యవు. పొరపాటున వాటి కన్ను మీ మీద పడిందనుకోండి, అంతే మీకు కష్టకాలం దాపురించినట్టే అనుకోవాలి!”

మంత్రిగారికి అతడి అధిక ప్రసంగం నచ్చలేదు. అతడిని గద్దెస్తూ, “చూడండీ, ఇక్కడ మనం పొడుపు కథలు విప్పటానికీ, సరదాగా కాలక్షేపం చెయ్యటానికీ సమావేశం కాలేదు. చెప్పేదేదో స్పష్టంగా చెప్పండి!” అన్నాడు.

మంత్రి అలా అనేసరికి పురోహితుడు గంభీరంగా, ఈ యేడు కరువు కాటకాలు ఏర్పడనూవచ్చు, ఏర్పడకనూపోవచ్చు. వర్షాలు పడకపోతే కరువు ఏర్పడుతుంది. గ్రహాలు మన చెప్పు చేతుల్లో ఉండవు కనుక, ఏదీ ఇదమిద్దంగాచెప్పలేం. అని అందర్నీ ఇంకా కంగారు పెట్టాడు.

మంత్రి గారి బుర్ర తిరిగిపోయింది. పురోహితుణ్ణి పంపించేసాడు. మళ్ళీ విషయం జ్యోతిష్యుడి దగ్గరకే వచ్చింది. ఆయన కాసేపు కళ్ళు మూసుకుని ఆలోచిస్తున్నట్లు నటించి, “ఈ ఏడాది వర్షాల సంగతి ఎటూ చెప్పలేని పరిస్థితి ఏర్పడింది, మహాశయా! కానీ దేవతలకి రాజైన దేవేంద్రుణ్ణి ప్రసన్నం చేసుకోగలిగితే, పరుణుడు కటాక్షిస్తాడు. వానలు తప్పక కురిపిస్తాడు.” అన్నాడు. ఆయన మాటలు విన్న వాళ్ళందరి కళ్ళల్లోనూ మెరుపు మెరిసింది. అందరూ ఆయనకి ‘జయహో’ పలికారు.

మంత్రిగారి మొహం కూడా వికసించింది. ఒక లావుపాటి శాల్వీ చెంగున గంతులేస్తూ, “అయ్యా! మనం దేవేంద్రుల వారి కోసం ప్రభుత్వ ఖజానాని తెరుద్దాం. ఎంత ఖర్చయినా వెనకాడవద్దు!” అన్నాడు. మంత్రి అతన్ని కళ్ళతోనే వారించాడు. ఒక అధికారి ఉత్సాహంగా, “అయ్యా! నా దొక చిన్న మనవి!” టీవీ మాధ్యమాలు నీళ్ళ గురించి ‘పాజిటివ్’ ప్రచారం చెయ్యాలి. జనం నీటి చుక్క కూడా దొరక్క అల్లలాడినా పరవావలేదు, టీవీలో మాత్రం దేశమంతటా పరదలు వస్తున్నట్లు చూపించాలి. కనీసం జనం చచ్చిపోయే ముందు నీళ్ళని కళ్ళారా చూసుకోగలుగుతారు!” అన్నాడు.

“అయ్యా! మన ప్రజలు ఈ ప్రపంచంలో కల్లా పెద్ద మూర్ఖులూ, నిరక్షరకుక్షులూ అవటం మన అదృష్టం! దీనికి ఒక ఉదాహరణ చాలు. ఏదైనా ఒక కులానికి చెందిన వ్యక్తి మంత్రి అయి కూర్చుంటే, ఇక ఆ కులంలోని చిన్న పిల్లవాడి దగ్గర్నుంచీ ప్రతి వెదవా తనో మంత్రినే అనుకుంటూ ఉంటాడు. ఇది మనవాళ్ళకి బాగా అలవాటయిపోయింది. అందుకే టీవీలో పరదలు చూపించామంటే, బీటలు వారిన నేలమీద కూడా వాళ్ళకి పుష్పలంగా నీళ్ళున్నట్లు అనిపిస్తుంది!” అన్నాడు ఇంకో అధికారి ఆవేశంగా.

“మహాశయా! ఇందులో ఒక మతలబు ఉంది. దీనికి పెద్ద బడ్డెట్టు అవసరం అవుతుంది. మనం వార్తా చిత్రాల ద్వారా జనానికి నీళ్ళ అందించవచ్చు!” మరో కార్యశూరుడు సమర్థించాడు. ఇంకా ఇలా అన్నాడు. “నేను చిన్నప్పుడు చరిత్ర పాఠంలో చదువుకున్నట్టు గుర్తు. అక్బర్ కొలువులో తాన్ సేన్ అనే గాయకుడుండేవాడట. ఆయన మేఘ మల్హార్ రాగం పాడినప్పుడల్లా జడివాన కురిసేదట. మన దగ్గర సంగీత నాటక పరిపత్తులాంటి సంస్థలు బోలెడన్ని ఉన్నాయి కదా! వాటికి ప్రతి యేడూ ఇంత పారేస్తున్నాయో! అక్కడ పిడుగులాటి గాయక శిఖామణులున్నారు. వారిని ఆ మేఘమల్హార్ రాగం పాడమంటే సరి! వాళ్ళు పాడినా వానలు కురవలేదనుకోండి! అప్పుడు వాళ్ళ తలలు తీయించేయటమే!”

“సువ్వు చెప్పింది బావుందయ్యా!” అని మంత్రి ఈపనిని సాంస్కృతిక శాఖామాత్యుడికి అప్పజెప్పాడు. అంతటితో ఆనాటి సభ ముగిసింది.

మర్నాడు దూరదర్శిని, ఆకాశవాణి, వార్తాపత్రికల్లో ఈ వార్తా ప్రసారమయే సరికి జనం గగ్గోలిత్తిపోయారు. గాన కచేరీల తేది నిర్ణయించే లోపలే, వేగులవాళ్ళ మంత్రి దగ్గరివొచ్చి దేశంలో గాయకులందరూ పలాయనం చిత్తగించారన్న వార్త చెప్పారు. వాళ్ళు రాజ్యం సరిహద్దు దాటి మరో రాజ్యంలో “సరీగ మాదా - మదామగరీ - గపాగరీగా - ససరీసా” అని స్వరాలంటూ శరణుజొచ్చారని కూడా తెలిసింది. ఇక గానకోకిల బిరుదు పొందిన ఒకే ఒక గాయనీమణి పారిపోకుండా తమ దేశంలోనే ఉందని మంత్రికి తెలిసింది. ఈ ప్రకటన విన్న ఆమె సాంస్కృతిక శాఖా మాత్యుల గదిలోకి బుర్రున వచ్చి మెరుపులు మెరిపించసాగింది. ఆ మెరుపుల్ని భరించలేక, చివరికి అమాత్యులవారు ఆమెతో, “ఏమ్యా! ఎంతసేపని ఇలా మెరుపులే చూపిస్తావు? వర్షం కురిపించేదెప్పుడు?” అన్నాడు ఉరుముతూ.

“అమాత్యా!! తమరు అనుజ్ఞ ఇస్తే, వర్షమేమిటి, పరదలే తెప్పిస్తాను! ఊరకనే మీ కళాశ్రీ పురస్కారాన్ని అందుకున్నానా? ‘రాజపూజిత’ బిరుదు పొందానా? ఆ పిరికిసన్నాసుల్ని చూశారా; ఆకాడమీ ఇచ్చే డబ్బుతో ఒళ్లు పెంచి, సరిగ్గా సమయానికి ఎలా పారిపోయారో? నేను ఒక్కదాన్నీ ఏం చెయ్యగలను చెప్పండి! ఆ మెరుపులు నేను కురిపిస్తాను, కానీ వర్షం కురిపించాలంటే వాళ్లందర్నీ పట్టుకుని తీసుకరావలసిందే!” అందామె.

ఇది విని మంత్రిగారు మళ్లీ తలపట్టుకూర్చున్నారు. మరి అదేదో రాగం పాడకపోతే, వర్షం ఎలా కురిసేదట్టు? ఆయన గానకోకిలను మళ్లీ పిలిపించాడు. ఆమె వచ్చి మంత్రిగారి మొహంలోని ఆందోళన చూసి గాభరాపడింది. అయినా అనుభవజ్ఞురాలు కాబట్టి సర్దుకుని, గుటక మింగి, “మంత్రివర్యా! మీరు ఏమి అనుకోనంటే ఒక విషయం చెప్పాలి. వర్షం పడితే అంతటా పచ్చదనం పరుచుకుంటుంది. మీరు ఆ పచ్చదనాన్ని రాజుగారికి చూపించాలి. అంతేకదా? దేశంలో సంగీత ఆకాడమీ కాక, ఇంకా చాలా ఆకాడమీ లున్నాయి. చిత్రకారులున్నారు. మీరు వారిచేత పెద్ద పెద్ద వానచిత్రాలు, చెట్లూ, చేమల చిత్రాలు వేయించి, రాజుగారి ముందుంచండి. అప్పుడు రాజుగారికి వర్షం పడుతోందని దేశమంతా పచ్చదనం పరుచుకునుందని నమ్మకం కుదురు తుంది.” అంది ఏదో దేవ రహస్యం చెబుతున్నట్టు గొంతు తగ్గించి.

మంత్రిగారు కళా పరిషత్తు అధ్యక్షుణ్ణి పిలిపించి, విషయం వివరంగా చెప్పాడు. “అయ్యా అదేమంత కష్టమైన పనికాదు. మీరు ఊక అంటే చాలు ఈ దేశంలోని చిత్రకారులందరూ కుంచెలు పుచ్చుకుని పచ్చరంగు పులిమేస్తారు. కానీ సాహిత్య ఆకాడమీ కూడా సహకరిస్తే, పండిత ప్రకాండులు కవిత్వ ధారలు కురిపించి వర్షం కురిపించగలుగుతారేమో, ఆలోచించండి!” అన్నాడాయన.

మంత్రిగారికి ఈ ఆలోచన నచ్చి, వెంటనే సాహిత్య ఆకాడమీ అధ్యక్షుడికి, కబురు పెట్టాడు. వర్షం కురుస్తుందో లేదో, కానీ రాజుగారిని సంతోషపెట్టేందుకు చాలా మార్గాలు దొరికాయని మంత్రి తృప్తిపడ్డాడు. ఇంతలో సాహిత్య ఆకాడమీ అధ్యక్షుడు ఉరుకులు, పరుగులుగా వచ్చాడు. “దయాసాగరా! ఈ దాసుడి ప్రణామాలు స్వీకరించండి! ఆజ్ఞాపించండి, మహాశయా!” అన్నాడు వగరుస్తూ.

“చాలా పెద్ద సమస్య వచ్చి పడిందయ్యా!” ఇంతవరకూ వర్షాలు కురవలేదు. మహారాజు గారు ఎలాగైనా వానలు కురిపించాల్సిందే అని ఆజ్ఞ జారీ చేశారు. ఇంద్రుణ్ణి మెప్పిస్తేకాని, వానలు కురవవని పండితులు సెలవిచ్చారు. ఏం చెయ్యాలో తెలియం లేదయ్యా!” అన్నాడు విషాదంగా.

“దీనికింతగా విచారిస్తారేం మహామంత్రి! కవులున్న దెందుకు? మీరు ఆజ్ఞాపించండి, కావ్య రసధారలతో వాళ్లు ఈ భూమిని ముంచెత్తకపోతే అప్పుడడగండి! కానీ, నాకు ఒక విషయం జ్ఞప్తికోస్తోంది. ఎక్కడో చదివినట్టు గుర్తు... ప్రాచీన కాలంలో భూమి

మీద కరువుకాటకాలు ఏర్పడితే, కన్నె పిల్లలు, దేవేంద్రుడిని ప్రసన్నం చేసుకునేందుకు నగ్నంగా దీపనృత్యం చేసేవారట! దాంతో ఇంద్రుడు సంతోషించి వెంటనే వానలు కురిపించేవాడట!” అన్నాడు పట్టికిలిస్తూ.

ఇది వినగానే మంత్రి జయ సూచకంగా ఎగిరి గంతేశాడు. పరిగెత్తుకుంటూ ప్రధానామాత్యుడి దగ్గరికి వెళ్ళి, ఒక గుక్కలో విషయం అంతా విశదీకరించాడు. అది విని ముఖ్యమంత్రి మొహం మతలాబు వెలిగిపోయింది. “ఎంత చక్కనిమాట సెలవిచ్చారు! పదండి, మహారాజుగారికి సంగతి చెబుదాం” అని గబగబా బయలుదేరాడు.

“మహారాజులు గారికి జయము కలుగు గాక! మేమిద్దరం తమతో సంగతి విన్నవించుకోటానికి వచ్చాం. ప్రభూ! ప్రాచీన గ్రంథాలలో వర్షం కురిపించేందుకు, ఒక చక్కటి మార్గం సూచించబడింది.

కరువు కాటకాలతో దేశం అల్లల్లాడు తున్నప్పుడు, ఇంద్రుడిని ప్రసన్నం చేసుకుని వర్షాలు కురిపించుకోవటానికి కొంతమంది కన్నెపిల్లలచేత నగ్నంగా వెన్నెలరాత్రి దీపనృత్యం చేయించటం అనేది తిరుగులేని ఉపాయం. అలాచేస్తే తప్పకుండా వర్షాలు కురుస్తాయి, మహాప్రభూ!” అన్నారు ఇద్దరూ.

ఇది వినగానే మొగాంబో మహారాజు కళ్లల్లో కామం ఉరకలు వేస్తూ కనిపించింది. “అయితే ఇంకేం, ఇంద్రుడిని ప్రసన్నం చేసుకునే ఆ ఏర్పాట్లేవో కానివ్వండి!” అన్నాడాయన చిరునవ్వు విరజిమ్ముతూ “అలాగే , ప్రభూ! దీనికి రాజు పురోహితుడి చేత ఓ దివ్యమైన ముహూర్తం పెట్టిస్తాను.”

“ముహూర్తం నిర్ణయించాకవచ్చి నాకు చెప్పండి!”

“చిత్రం, మహాప్రభూ!”

ఒక వారం రోజుల తరువాత ప్రధానామాత్యుల రాజావారికి “ఈ రోజు రాత్రే దేవేంద్రుడిని ప్రసన్నం చేసుకునే ఏర్పాట్లు చేస్తున్నాం, మహారాజా! ఆ దృశ్యాన్ని తమరు తప్పకుండా చూడాలి, ప్రభూ! అని విన్నవించుకున్నాడు.

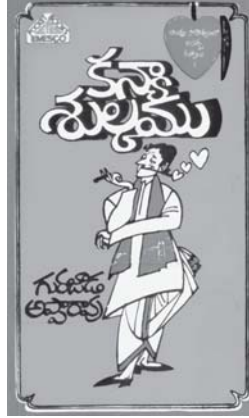
ఆ రాత్రి మొగాంబో ఆ అద్భుత దృశ్యాన్ని, చొంగ కార్చుకుంటూ, తిలకించాడు. బోలెడంత మంది సుందరాంగులు చేతుల్లో దీపాలు పట్టుకుని, వాటిని ఆకాశంలో ఉండే దేవేంద్రుడివైపుకి ఎత్తి పట్టుకుని, ఝనక్ ఝనక్ మంటూ, నగ్నంగా నాట్యం చేశారు. ఒక్క ప్రక్క ధమా ధమా అంటూ మద్దెల దరువు అందరినీ వెరైత్తిస్తోంది.. ఉండబట్టలేక అక్కడ చేరిన వారందరూ, మంత్రలూ, మహారాజుతో సహా... జింగలలా... జింగలలా... హో హో హో దేవేంద్రా ... మహేంద్రా... వానలని కురిపించవయా... జింగలలా... జింగలలా... అని ఎలుగెత్తి పాడసాగారు.

మహారాజూ, ప్రధానామాత్యులవారూ, కొలువులో ఉండే ఇతర మంత్రులూ, అధికారల్లా వణికిపో సాగారు. - ఇంద్రుడు తప్పకుండా వర్షాలు కురిపిస్తాడన్న ఆనందమో లేక కురిపించడేమోనన్న భయమో!!!

కన్యాశుల్కం

సామాజిక భూమిక

“గురజాడ 1915లో చనిపోయినా, 1915 తరువాతనే జీవించడం ప్రారంభించారు.” ఏ కవి ఇన్నిసార్లు చర్చోపచర్చలకు ఆధారం అవుతారు. అతని అవసరం ఈ సమాజానికి తీరనంతకాలం - ప్రతి మలుపులో ఛాందస చరిత్రను ప్రశ్నిస్తూ అడుగుడుగునా అవతరిస్తూనే ఉంటాడు. అందుకే ఆయన యుగకర్త కాగలిగాడు. వంద రాబందుల విచ్చు కత్తులకు ఎదురు నిలువ గలిగిన సాహితీయోధుడు మన గురజాడ.

డా॥ శ్రీదేవి

మహాకవి, ఆధునికాంధ్ర సాహితీ వైతాళికుడిగా యుగకర్తగా వ్యవహరించిన సాహితీ ప్రవర్తకుడిగా గురజాడ అప్పారావు గారి అస్తిత్వం అజరామరమైనది. 1915 లో గురజాడ గారు చనిపోయినా, నేటికి దాదాపు 93 సంవత్సరాల తర్వాత కూడా ఆయన రచనల మీద వివాదాలు చెలరేగుతూనే ఉన్నాయి. ప్రత్యర్థుల మీమాంసలను పటాపంచలు చేస్తూ ‘గురజాడ సైన్యం’ విజయ ధంకా మోగిస్తూనే ఉంది. శతాధిక గ్రంథకర్తలకు కూడా దక్కని గౌరవం మన గురజాడకు దక్కింది. దీనికి కారణం ప్రగతి శీల భావాలకు, నూతన ఒరవడికి, ఆద్యులు కావడమే కాదు ఆధునిక స్త్రీ చరిత్రను తిరగ రాస్తుందనే విశ్వాసానికి ఎదురైన ప్రతిఘాతమే. 1955లో గురజాడ రచనలు ఆయనవే కావని కొందరు దుమారం లేపారు. అది అణిగిపోగానే, మళ్ళీ 1959లో మరో తుఫాను రేగింది. ఆయన కవే కాదని ‘అకవి’ అంటూ నిందించారు. ఆ ఆటుపోట్లకు తట్టుకొని గురజాడ మహాకవిగా తెలుగు ప్రజలు నిగ్గుతేల్చారు. బూదరాజు రాధాకృష్ణగారి మాటల్లో చెప్పాలంటే గురజాడ రెండు గండాలు గట్టెక్కారు. మూడో గండం ద్వా.నా.శాస్త్రి రూపంలో దాపురించింది. మళ్ళీ గురజాడ పై, అతని అస్తిత్వం పై చర్చ జరుగుతుంది. దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి గారన్నట్లు

“గురజాడ 1915లో చనిపోయినా, 1915 తరువాతనే జీవించడం ప్రారంభించారు.” ఏ కవి ఇన్నిసార్లు చర్చోపచర్చలకు ఆధారం అవుతారు. అతని అవసరం ఈ సమాజానికి తీరనంతకాలం - ప్రతి మలుపులో ఛాందస చరిత్రను ప్రశ్నిస్తూ అడుగుడుగునా అవతరిస్తూనే ఉంటాడు. అందుకే ఆయన యుగకర్త కాగలిగాడు. వంద రాబందుల విచ్చు కత్తులకు ఎదురు నిలువ గలిగిన సాహితీయోధుడు మన గురజాడ. కన్యాశుల్కం బాల్య వివాహాలు, వితంతువులకు పునర్వివాహం లేకపోవడం, స్త్రీలకు విద్యలేకపోవడం మొదలైన స్త్రీ సమస్యల మీద బ్రహ్మసమాజం లాంటి సంస్థల ఉద్యమాలు స్ఫూర్తితో తీరాంధ్ర ప్రాంతపు విద్యావంతులు కొందరు ఉద్యమిస్తున్న తరువాతే ఆ ఉద్యమంలో భాగంగా ఆ సమస్యలను ఇతివృత్తాలుగా తీసుకొని వలలు, నాటకాలు, వ్యాసాలు మొదలగు ప్రక్రియలకు చెందిన రచనలన్నీ ఆ రోజుల్లో వెలువడ్డాయి. కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారు తన స్త్రీ జనోద్ధరణ ఉద్యమంలో భాగంగా కన్యాశుల్కంనే వస్తువుగా తీసుకొని రచించిన “బ్రహ్మ వివాహం” అనే నాటకం కన్యాశుల్క నాటకాన్ని ప్రభావితం చేసిందా? లేదా? అన్నది, ఈనాటికి విద్వాంసులు వివాదాస్పదంగా చర్చిస్తున్న అంశం. ఈ

రెండు నాటకాలు దానికదే స్వతంత్రంగా రచించిన బడ్డాయని ఈనాడు అందరూ అంగీకరిస్తున్నప్పటికీ ఈ వివాదం ఆ రెండు నాటకాలు ఒకే విధమైన వాతావరణం నుంచి ఒకే సమస్య ఒకే కాలంలో ఆవిర్భవించినవి కావడం వల్లనే ఏర్పడిందన్నది గమనించవలసిన విషయం.

కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు గారికి సంస్కరణ ఉద్యమాల్లో ప్రత్యక్షంగా క్రియాశీల నాయకత్వ పాత్ర ఉండేది. గురజాడ అప్పారావు కూడా ఈ ఉద్యమాల సానుభూతి పరుడిగా నాటి కార్యక్రమాల్లో అప్పుడప్పుడూ పాల్గొన్నప్పటికీ ఆయన ఆ ఉద్యమాలతో పూర్తిగా మమేకమైన వ్యక్తి కాదు. ఆ మాటకొస్తే నిజానికి గురజాడ వారు ఆ ఉద్యమాలు కోరుకున్న సంఘసంస్కరణ కంటే మౌలికమైన మార్పుల్ని, సమాజంలో కోరకున్న ఆధునికవాది, ప్రగతిశీలి.

కన్యాశుల్క సమస్య ప్రధానంగా ఆనాటి బ్రాహ్మణ కుటుంబాలకు చెందిన సమస్య. ఇది బాల్య వివాహాలతో ముడిపడిన వితంతువుల సమస్యకు దారితీసిన సమస్య. రజస్వలసంతరం వివాహం చేసిన తండ్రి భ్రూణహత్య పాపానికి గురవుతారని ఛాందస బ్రాహ్మణ కుటుంబాలలో ఉన్న నమ్మకాల వల్ల బాల్యవివాహాలు ఆ కుటుంబాల్లో ఒక సంప్రదాయకంగా ఏర్పడ్డాయి.

బ్రాహ్మణ యువకులేమో ఉపనయనానంతరం శాస్త్రాధ్యయనం మొదలుపెట్టి దీర్ఘకాలం శాస్త్రాధ్యయనంలో గడవడం వల్ల శాస్త్రాధ్యయన కాలంలో బ్రహ్మచర్యం పాటించాలనే నియమం ఉండటం వల్ల మధ్య వయస్సులయ్యే వరకు వివాహం తలపెట్టేవారు కాదు. దీంతో “అష్టవర్షాభివాత్ కన్యా” అనే నమ్మకంతో 8 సం॥ల వయస్సున్న అమ్మాయిల్ని ఈ మధ్య వయస్సులైన అబ్బాయిలకిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యక తప్పేది కాదు. భార్యాభర్తల మధ్య వయోభేద మధికంగా ఉండటం వల్ల తరచు భార్యలు వైధవ్యాన్ని పొందవలసి వచ్చేది. దీనికి తీరు స్త్రీలకు తమ శరీరాల గురించి వాటి విధుల గురించి, ఆరోగ్య భద్రతల గురించి అవగాహన లేకపోవడం వలన, బాల్య వివాహాల వలన తదితర కారణాల వలన సంభవించే స్త్రీల మరణాలు అధికంగా ఉండాలి. ‘భార్యలేని బ్రాహ్మణుడు కర్మలు చేసే అధికారం కోల్పోతాడు. అన్న నమ్మకాల వలన మునలితనంలో భార్యలను కోల్పోయిన

బ్రాహ్మణులు కర్మార్థత కోసం కూడా వివాహానికి స్థిరపడేవాళ్ళు. దీంతో ఇటువంటి

ముసలివాళ్ళకు రజస్వల మార్వ వయస్కులైన బాలికలనిచ్చి వివాహం చేసేవారు. ఇటువంటి బాలికల భర్తలు ముసలివాళ్ళు కావడం వలన త్వరలోనే మరణించడం, ఆ పిల్లలకు చిన్న వయసులోనే వైధవ్యం ప్రాప్తించడం జరిగేది. ఈ విధంగా వైధవ్య ప్రాప్తి పొందిన స్త్రీలను అమంగళం, అశుభ చిహ్నాలుగా తక్కువ చేసి చూడటం, వారిచేత చాకిరి చేయించుకోవడం జరిగేది. వారిలో ఏ దిక్కల్లేనివారు పూటకూళ్ళమ్మలై కాలం గడపాల్సి వచ్చేది. చిన్న వయసులో కోరికలు తీరకుండానే వైధవ్యం పొందడాన్ని ఉపయోగించుకొని పురుషులు వీరితో లైంగిక సంబంధాలు ఏర్పరచుకోవడం, ఈ పరిస్థితిని తిరిగి ఆ స్త్రీలను అవమానించేందుకు ఉపయోగించడం తటస్థించేది.

అప్పారావుగారు ఈ మూడు రకాల స్త్రీలకు బుచ్చమ్మ, ఓ పూటకూళ్ళమ్మ, మీనాక్షిలను ఉదాహరణలుగా నాటకంలోనికి తెచ్చినారు. నాటకంలోని ప్రధాన ఇతివృత్తమైన కథ అగ్నిహోత్రావధానులనే ఛాందస బ్రాహ్మణుడు బుచ్చమ్మ అనే తన పెద్ద కూతుర్ని వైధవ్యం దాకా తెచ్చింది. చాలక తన రెండవ కూతురైన నుబ్బి అనే చిన్న పిల్లను లుబ్ధావధాన్లు అనే కాటికి కాళ్ళు చాచిన ముసలివానికి కట్టబెట్టాలనుకోవటంతో ప్రారంభమౌతుంది.

ఇక్కడ శాస్త్రాధ్యయన కారణం కర్మార్థత ప్రయత్నం లాంటివి కాక 'జ్యోతిష్వం' అనే మరో కారణాన్ని ఇటువంటి పెళ్ళిళ్ళ వెనుక పనిచేస్తున్నట్లుగా అప్పారావుగారు చూపించారు. నిజానికి దీన్ని జ్యోతిష్వం సమస్య అనడం కంటే పెళ్ళిళ్ళ పేరయ్యే ధనాశ సమస్య అంటేనే బావుంటుందేమో. ఈ రోజు పెళ్ళిళ్ళు జరిపించడం కోసం తమ కోసం తీసుకునే కమీషనుకు కక్కుర్తి పడి అయినా సంబంధాలు కుదిర్చే కుమానా పేరయ్యల దుర్మార్గ ప్రవర్తనను ఆనాడే గురజాడ చిత్రీకరించారు. ఈ నాటకంలో రామప్ప పంతులు ఆ విధంగా తనకు లుబ్ధావధాన్లు ముట్ట జెప్పే ధనం మీద ఆశతో, పిసినిగొట్టుతనంతో దబ్బు బాగా వెనకేసుకు కూర్చున్న లుబ్ధావధాన్లు అతని లోభాన్ని ఆసరాగా తీసుకొని.

“నీకు పెళ్ళి అయితే ధనలాభం - పెళ్ళికాకపోతే మరణగండం ఉందని” జ్యోతిష్వుని చేత చెప్పించి బెదిరిస్తారు.

ఈ విధంగా అప్పారావుగారు ఒక్కసారిగా ఒకదానితో ఒకటి ముడిపడిన కన్యాశుల్క, బాల్యవివాహ, వితంతు సమస్యలను వాటి మధ్య ముడి సుపయోగించు కుంటూ, ఇతివృత్తపు అల్లికగా దాన్ని పెంచి తన నాటకాన్ని అద్భుతంగా నిర్మించారు.

నిజానికి నుబ్బి పెళ్ళి జరిగిపోతే, మీనాక్షి, పూటకూళ్ళ బుచ్చమ్మ ఈ ఇద్దరిలో ఎవరో ఒక మాదిరిగా నుబ్బి కూడా అగచాట్ల పాలవుతుందన్న భవిష్యత్ దృశ్యాన్ని ఆయన కళ్ళకు కట్టించినారు. అయితే నాటకం కేవలం కన్యాశుల్కం సమస్యకు పరిమితమైపోలేదు. సాంప్రదాయక జీవితమనే పటవృక్షం పైకి బ్రిటిష్ వలస పాలన ప్రభావం అనే గొడ్డలి చేసిన దాడితో ఆ వృక్షం కూలిపోతున్న దృశ్యాన్ని, ఆ కూలిపోవడంలోని హృదయ విదారకమైన 'కిర్రు కిర్రు' మన్న శబ్దాన్ని నాటకంలో హాస్యాన్ని చిలకరించి, అన్ని పాత్రల వెనుక అంతః సుత్రంగా దాగిన విషాదంలో ధ్వనింపజేశారు.

ఉదాహరణకు చాదస్యం వదులుకోని అగ్నిహోత్రావధాన్లు కూడా తన కొడుకు వెంకటేశం ఇంగ్లీషు చదువుకొంటుంటే మురిసిపోవడం, కరటకశాస్త్రి శిష్యుడు తాను చదువుకుంటున్న సంస్కృత చదువులు ఎందుకు పనికిరాకుండా పోతున్నాయని దుఃఖించడం అటు సాంప్రదాయపరంగా ఇటు ఆధునికంగాను చదువుకొని రెంటి మధ్య దిక్కుతోచని అయోమయంలో పడిపోయి, ఎటుపోవాలో తెలియక పెడత్రోవ పట్టిన గిరీశం హాస్యాస్పదమై పోయి జీవితాన్ని వెళ్ళ దీస్తుంటాడు. కొత్తగా వచ్చిన కోర్టు వ్యవస్థ పట్ల వ్యామోహం పెంచుకుని వ్యాజ్యాల్లోనే ఆస్తులు తగలేసుకుంటున్న అగ్నిహోత్రావధాన్లు లాంటి వారు, అటువంటి వారి అమాయకత్వాన్ని ఆసరాగా చేసుకొని, కోర్టు పక్షులుగానే బతికిపోతున్న రామప్ప పంతులు లాంటివాళ్ళు, బ్రిటిష్ వలస పాలనా విధానాల వలన చితికి పోయిన సంస్థానాలు, జమిందారీల వలన పోషణ కోల్పోయిన మధురవాణీలాంటి వేశ్యలు, తన మీదే ఆధారపడి బతికే గిరీశం, రామప్ప పంతులు లాంటి వాళ్ళ పంచన పడి ఉన్నట్లు నటించ వలసి రావడం ఇవన్నీ సాంప్రదాయక వ్యవస్థ అవసాన దశకు సంకేతాలు. వీటిన్నింటిని గురజాడవారు

'కన్యాశుల్క' సమస్య పేరుతో ఒక వ్యవస్థలోని సాంస్కృతిక మార్పును లేదా పరిణామాన్ని కళ్ళకు కట్టించడం ఆయనలోని విజ్ఞతకు, జెన్నత్వానికి నిదర్శనం.

బ్రాహ్మణ కుటుంబాలలోని సమస్య కావడంతో బ్రాహ్మణుల గురించే అధికంగా చర్చించినప్పటికీ సందర్భానుకూలంగా, అసిరిగాడు, పోలిశెట్టి, బండ్రోతు, ఇన్స్పెక్టరు, బైరాగి లాంటి అనేక ఇతర కులాల వ్యక్తులకు చెందిన పాత్రలను కూడా ప్రవేశపెట్టి సమాజంలోని ఇతర కోణాలను కూడా చక్కగా విశ్లేషించి చూపించారు.

ఊరి బయట ఆవరణ, కల్లు పాక, వేశ్య ఇల్లు, వేశ్య ఇంటి దొడ్డిదారి లాంటి చీకటి కోణాల్లో దాగి ఉండే వాస్తవిక దృశ్యాలన్నింటినో ఆనాటి నాలుగు గోడల మధ్య సలిగే మధ్య తరగతి విద్యావంతులకు చూపించాలనుకోవడం గురజాడ అప్పారావుగారి నిశితం, విస్తృతం అయిన సామాజిక జీవిత పరిశీలనకు తార్కాణం.

“వాస్తవాన్ని చూపించే పద్ధతిలోనే దాని పట్ల రవయితకున్న దృక్పథం కూడా వ్యక్తమవుతుందని విమర్శకులంటారు. కన్యాశుల్క నాటకం సమాజాన్ని వాస్తవికంగా చూపించడమే కాక గురజాడ వారి సంఘ సంస్కరణోద్దేశాన్ని కూడా చక్కగా ప్రతిఫలించినది.

కన్యాశుల్క సమస్యనే తీసుకొని ఆయన రచించిన పూర్ణమ్మ కథాగేయంలో పూర్ణమ్మ జీవితం విషాదాంతంగా చూపించిన అప్పారావుగారు ఆ పూర్ణమ్మకే మరో పేరైన 'సుబ్బి'కి పెళ్ళి తప్పించేందుకు అగ్నిహోత్రావధాన్లు భార్య, ఆమె అన్న అయిన కరటకశాస్త్రి, గిరీశం, మధురవాణి లాంటి ఎందరో హృదయపూర్వకంగా ప్రవర్తించినట్లు చూపించడం ద్వారా సమాజంలో రగులుతున్న సంస్కరణ కాంక్షకు అద్దం పట్టారు. ఈ ప్రయత్నాన్ని మంచి ప్రయత్నంగా చెప్పకనే చెప్పిన గురజాడ వారు తన సంస్కరణ కాంక్షను కూడా ఈ నాటకం ద్వారానే వ్యక్తం చేసినారు.

సౌజన్యారావు పంతులు పాత్రను ఆనాటి సంస్కరణోద్యమ నాయక ప్రతినిధిగా చేసి, ఆయననొక ఆదర్శ వ్యక్తిగా చూపించడం ద్వారా సంస్కరణోద్యమం వట్ల గౌరవం

కలిగించారు. అయితే గురజాడ అప్పారావు గారి ఆలోచన సంస్కరణ దగ్గర ఆగిపోలేదు అనడానికి మధురవాణి ద్వారా వేశ్యా సమస్య పట్ల ఆయన వ్యక్తం చేసిన అవగాహనే ఒక చక్కని నిదర్శనం. ఆనాటి సంస్కరణోద్యమ నాయకులందరూ వేశ్యా వ్యతిరేకులై వేశ్యలను చూడరాదు. వారితో మాట్లాడరాదని దీక్షబూనిన రోజుల్లో ఆ సంస్కరణోద్యమాలను బలపరుస్తూనే వేశ్యా వ్యక్తిత్వంలో మంచితనపు కోణాన్ని విస్తృతంగా చూపించడం గురజాడ వారి సాహసాన్నే కాక ప్రగతిశీలాన్ని నిరూపిస్తుంది. నాటకంలో అడుగుడుగునా పురుషాధిక్య ప్రపంచపు పోకడలను, లక్షణాలను బయటపెడతూ స్త్రీలకు చొరవ, తెలివితేటలు అవసరమన్న దృష్టి కోణాన్ని వ్యక్తం చేయడం ఆనాటి సంస్కరణోద్యమాల పరిధి దాటిన అభ్యుదయ దృష్టి కోణం. దయ్యాల, భూతాల వంటి మూఢనమ్మకాలను హేతువాద దృక్పథంతో విమర్శించి చూపడం, గిరిశంలాంటి వాళ్ళు పుక్కిటి పురాణాలు కల్పించి జనాన్ని నమ్మిస్తున్న తీరు చూపించి పౌరాణికాలకు హేతువాదాన్ని నేర్పించడం, సంస్కరణవాదులమంటూ తిరుగుతున్న వాళ్ళలో ఎందరు కొంగజపంచేసే కపట సన్యాసులున్నారో చూపించేందుకు గిరిశం పాత్రనుపయోగించుకోవడం ఆయనలోని అభ్యుదయ దృక్పథాన్ని ఘంటాపదంగా చాటి చెప్తున్నాయి.

ఈ విధంగా భారతీయ సమాజం ఒక సాంప్రదాయక దశ నుంచి ఆధునిక దశ వైపుకు మలుపు తిరుగుతున్న సంధి దశలోని లక్షణాలను అటు సంస్కరణ దృక్పథంతోను, ఇటు అభ్యుదయ దృష్టితోను ప్రదర్శించి సమాజంలోని అనేక కోణాలను ప్రతిఫలించి అప్పారావుగారు తన నాటకాన్ని ఆ సంధి దశను సమాజానికి శాశ్వతీకరించి భావితరాలకు అందించారనడంలో అతిశయోక్తి లేదు.

కన్యాశుల్కాన్ని కడుపుబ్బ నవ్వించే నాటకంగానే సాధారణంగా గుర్తించడం జరుగుతుందని, తాను ఈ నాటకాన్ని ఆద్యంతం హాస్యం తొణికిసలాడేలా రచించాలను కున్నానని నాటకం ముందుమాటలో రచయిత స్వయంగా చెప్పుకున్నందువలన కన్యాశుల్కాన్ని హాస్యరస

నాటకంగా చూడటం రచయిత అభిప్రాయానికి విరుద్ధం కూడా కాదు. కానీ కన్యాశుల్కాన్ని కేవలం హాస్య దృష్టితో మాత్రమే చూడటం వలన కొందరు కన్యాశుల్కాన్ని 'ప్రహసనంగా' భావించారు. ప్రహసనాన్ని ఆంగ్లంలో 'ఫేస్' అంటారు. ప్రహసనం అనేది గాంభీర్యం లేని కేవలం సరదాకోసం నవ్వులాట కోసం రచించబడిన హాస్య నాటకం. తెలుగులో చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహం గారి "కంఠాభరణం" ప్రహసనాల్లో ప్రసిద్ధమైంది. కానీ కన్యాశుల్కం గాంభీర్యం లేని హాస్యరచన అని భావించరాదనే ఉద్దేశంతో ఈ నాటకంలోని గంభీరమైన ఉద్దేశాన్ని వెలికి తీసుకొచ్చే ఉద్దేశంతో శ్రీశ్రీ ఈ నాటకంలో ఉన్న హాస్యతరంగాలను నొక్కి చెబుతూ "ఇది ఒక భీభత్సరస ప్రధాన వివాదాంత నాటకం" అన్నారు.

నిజంగానే ఈ నాటకంలో చర్చించబడుతున్న ప్రధాన వస్తువైన కన్యాశుల్కం నవ్వు తెప్పించే విషయం కాదు. పాలబుగ్గల పసిపాపలను కాటికి కాలు చాచిన పండు ముసలివారికి కట్టబెట్టి వారి జీవితాలను బుగ్గిపాలు చేసే బాల్య వివాహాలతో ముడిపడిన అప్పారావు గారి భాషలో చెబితే "Selling Girls" ఆడపిల్లను అమ్ముకోవడం అనే ఘోరమైన దురాచారం ఈ నాటకపు వస్తువు అయినప్పుడు ఆ వస్తువు దానంతట అది నవ్వు తెప్పించేది కాదని స్పష్టంగా గుర్తించవచ్చు. అప్పారావు గారే స్వయంగా ఇదే వస్తువుతో "పూర్ణమ్మ కథ" అనే కరుణ రస గేయాన్ని రచించడం ఇక్కడ గమనించాలి. పూర్ణమ్మ కథ లోని పూర్ణమ్మ 'సుబ్బి' పేరుతో కనబడితే మరోచోట కనబడవచ్చు. ఎక్కడ ఏ రూపంలో కనబడినా కన్యాశుల్కపు పెళ్ళి కథ కరుణ రసాత్మక గాథే అవుతుంది. ఈ వస్తువులోని దుఃఖాన్ని కడుపులో దిగమింగుకొని బయటికి ముఖానికి నవ్వు పులుముకొని తిరగడం కన్యాశుల్క నాటకంలో కనబడే పరిస్థితి.

ఇక్కడ అప్పారావుగారికి హాస్యం, సంస్కరణం, ఆయుధం, సామాజిక విమర్శకు మాధ్యమం తాను సమాజానికి విప్లవలచుకొన్న ఔషధానికి వేసిన తీయని పూత. ఆ రోజుల్లో ప్రత్యక్ష సామాజిక విమర్శతో ఎదుటి వారి మనస్సులు నొప్పించటం కంటే సున్నితమైన హాస్యంతో చూడిన అధిక్షేపం ద్వారా సామాజిక విమర్శ చేసే సున్నితంగా మనసులు మార్చేందుకు ప్రయత్నించడమే మంచిన రచయిత వ్యాఖ్యానించారు. సాక్షి ఉపన్యాస

తోరణం, వదరుబోతు మొదలైన అధిక్షేపాత్మక ఉపన్యాస ధోరణి వ్యాసాలు ఇటువంటివే. కన్యాశుల్క నాటకంలోని హాస్యాన్ని ఇటువంటి అధిక్షేపాత్మక రచనలో వచ్చు పరిణామ రూపంగా చూడవలసిన అవసరం ఉంది.

కన్యాశుల్క వివాహానికి సంబంధించిన దుఃఖం అగ్నిహోత్రావధాన్లు భార్య ఆత్మహత్యాయత్నం చేసిన సంఘటనలో ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూ ఉండగా నాటకంలోని మిగిలిన ఘటనలన్నిటిల్లోను అంతర్గర్భితంగా, అనుశ్రుతంగా ధ్వనిస్తున్న ఉంటుంది. సుబ్బి పెళ్ళి తప్పించడానికి ప్రయత్నిస్తున్న ప్రతి పాత్ర వెంకమ్మ దుఃఖంతో పాలు పంచుకుంటున్నవాళ్ళే అవడం వలన లోలోపల దుఃఖిస్తూ బయటికి నవ్వుతూ నవ్వినస్తూ ఆ పాత్రలు తిరగడం గమనించవచ్చు.

ఈ నాటకంలో స్త్రీ పాత్రల్లో ఒక్క వెంకమ్మ గారు తప్ప మిగిలిన వారందరూ వితంతువులు గానీ, వేశ్యలు గానీ కావడం గమనించవచ్చు. వైధవ్యం పొందిన స్త్రీ పాత్రలతో అప్పారావుగారు ఒకవైపు హాస్యాన్ని సృష్టిస్తున్నట్లుగా కనబడినా, ఆ పాత్రల జీవితాల్లో కరుడుకట్టుకుపోయిన దుఃఖ సముద్రాలను ఎప్పటికప్పుడు ఆయన ఆ హాస్యం వెనకే ధ్వనింప జేయడం మరిచి పోయేవారు. బుచ్చమ్మ అమాయకత్వం చూస్తే, పూటకూళ్ళమ్మ గయ్యాళితనం చూస్తే, మీనాక్షి పిచ్చిమాలోకాన్ని చూస్తే ఎంత నవ్వు నవ్వుందో అంత జాలి వేస్తుంది. వారి ప్రయేయం ఏమీ లేకుండా అటువంటి దౌర్భాగ్య స్థితికి వీరు బలిచేయబడడం వలన నిజానికి ఆక్రోశం కూడా కల్గుతుంది. నిజానికి ఈ మూడు పాత్రలు 'సుబ్బి'కి భావ చిత్రాలు.

సుబ్బి వాళ్ళ నాన్న నిర్ణయించిన పెళ్ళి జరిగిపోతే కాటికి కాళ్ళు చాచిన లుబ్ధావధాన్లు టపాకట్టేస్తే మరుక్షణం సుబ్బి, మగవాళ్ళకు దూరంగా వుండే బుచ్చమ్మ, రామప్ప పంతులును సమ్ముకున్న మీనాక్షి మీద తాను బతకాల్సి వచ్చి నోరుపెట్టుకొని బతికే పూటకూళ్ళమ్మ అయిపోయే ప్రమాదం ఉందన్న వాస్తవాన్ని తలచుకొని నాటకంలోని అనుకూల పాత్రలు,

నాటకం చూసే ప్రేక్షకులు కూడా ప్రతిక్షణం భయపడిపోతూ వుండే పరిస్థితిని అప్పారావుగారు కల్పించారు.

ఇక కన్యాశుల్క సంబంధమున్న పాత్రలే కాక నాటకంలోని బైరాగి, బంట్రోతు, ఇన్ స్పెక్టరు లాంటి ఏ పాత్రలు చూసినా అధిక్షేపం ద్వారా సామాజిక

విమర్శ జరుగుతూ ఉండడం నవ్వు వెనుక సమాజపు దుస్థితి పట్ల ఆవేదన కలుగుతుంది. చివరికి ప్రతికూల పాత్రలైన అగ్నిహోత్రాపధాన్లు, లుబ్ధాపధాన్లు, రామప్ప పంతులు లాంటి పాత్రల చిత్రణలో కూడా వారి పైన ఎంత కోపమొస్తుందో వారి ప్రవర్తన చూస్తే అంతా నవ్వు వస్తుంది. ఒక కోణంలో వారి అమాయకత్వం చూస్తే, అంతకంటే ఎక్కువగా జాలి కూడా వేసిలా అప్పారావుగారు జాగ్రత్త పడ్డారు. చివరకు నాటకంలోని చిన్న పాత్రలైన వెంకటేశం, కరటకశాస్త్రి శిష్యుడు మొదలైన పాత్రలు చిత్రణలో కూడా ఇటువంటి జాలిగొలిపే సన్నివేశాలనే అప్పారావుగారు కల్పించారు. వెంకటేశం ప్రవర్తన చూస్తే ఎంత నవ్వు వస్తుందో గిరిశం చేతిలో దారుణంగా మోసపోతున్న ఆ కుర్రవాడి జీవితం తలచు కంటే అంత జాలి కూడా వేస్తుంది.

బ్రిటిష్ పరిపాలన వలన ఏర్పడిన కాలమాన పరిస్థితుల కారణంగా పనికి రాకుండా పోయిన సంస్కృతపు చదువులను తలచుకొని గిరిశం పంతులు లాగా ఇంగ్లీషు చదువుకున్నా బాగుండేదని పశ్చాత్తాప పడుతున్న కరటకశాస్త్రి శిష్యుణ్ణి చూస్తే అదే విధమైన జాలి కలుగుతుంది.

ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే, దాడి చేసిన బ్రిటిష్ సాంస్కృతిక వ్యవస్థ ఉక్కు పాదాల కింద నలిగిపోతున్న ఆనాటి సాంప్రదాయక, భారతీయ సమాజాన్ని చూస్తే ఇసుక పర్రలాగా, మృతశరీరులుగా మాత్రమే మిగిలిన ఆచారాల శవాలను పట్టుకొని వేలాడుతున్న హృదయం లేని చాదస్తలను చూస్తే కడుపులో కలిచివేస్తుంది. ఇలా ఉంటే జుగుప్సను దృష్టిలో ఉంచుకొని “శ్రీశ్రీ భీభత్స రస ప్రధానం” అన్నారు. కొందరు సాంప్రదాయక వ్యవసపరుడైన పాత్ర నాయకుడుగాగల నాటకం ‘కన్యాశుల్కం ఒక బాణం’ అని నిర్ణయించడాన్ని చూసి గిరిశంను కేవలం వ్యవసపరుడుగా చూడడాన్ని వ్యతిరేకించారు. సాంస్కృతిక సంధి దశలో ఎటుపోవాలో తేల్చుకోలేక పరాన్నభుక్కులుగా మారిపోయి తన అయోమయం పట్ల కలిగిన దుఃఖాన్ని కడుపులో దిగమింగుకొని బయటికి

నవ్వుతూ నవ్వేస్తూ బతికేస్తున్న పాత్రగా గిరిశాన్ని శ్రీశ్రీ చూశారు. అందుకే ఆ పాత్ర “డామిట్! కథ అద్దం తిరిగింది” అంటూ నిఘ్రమించవలసి రావడం శ్రీశ్రీకి విషాదాంత నాటక లక్షణంగా కనిపించింది. అందుకే ఆయన ఈ నాటకాన్ని ‘భీభత్స రస ప్రధాన విషాదాంత నాటకం’ అన్నారు.

శ్రీశ్రీ చెప్పినంత తీవ్రంగా జుగప్స, శోకం లాంటివి నాటకంలో ప్రముఖ స్థానాన్ని పొందాయని చెప్పడం కష్టం. అయినా నాటకంలోని గాంభీర్యాన్ని గమనించని వారి మనసులను ఆ గాంభీర్యం వైపుకు మళ్ళించేందుకు శ్రీశ్రీ వాక్యాలు ప్రేరణ నిస్తాయనడంలో సందేహం లేదు.

కన్యాశుల్క సమస్య నిజానికి కన్యాశుల్కనాటకం వెలువడిన కొద్ది ఏళ్ళలోనే అంతరించిపోయింది. సమస్య అంతరించి పోవడానికి నాటకం కారణమా? కాదా? అన్న ప్రశ్నను ప్రక్కన పెడితే కన్యాశుల్క సమస్య కనుమరుగై పోయాక కూడా ‘కనాశుల్కం’ నాటకం ఏ మాత్రం ప్రజాదరణ కోల్పోక నిలిచి ఉండడం గమనించవచ్చు. ఈ విధంగా ప్రజాదరణ కొనసాగడానికి కారణం ఏమిటి? అని ఆశ్చర్యపడితే కన్యాశుల్క నాటకానికి ఒకప్పుడున్న ప్రజాదరణకు అప్పటి కన్యాశుల్క సమస్య తీవ్రంగా ఉండడమేనన్న కారణం అంగీకరించినట్లువుతుంది. కాని నిజానికి ఈ నాటకానికి ప్రజాదరణ కూడా అప్పటి కన్యాశుల్క సమస్య మిగిలి ఉండడమే కారణమని చెప్పడం కష్టం.

ఒకనాటి తాత్కాలిక సామాజిక సమస్యను వస్తువుగా చేసుకోవడం మీద మాత్రమే ఆధారపడిన ఏ సాహిత్య రచన కూడా కలకాలం నిలదొక్కుకోజాలదు. సమస్య సమసిపోగానే ఆ రచనకు ప్రజాదరణ కూడా తగ్గిపోతుంది. కన్యాశుల్క నాటకం తన ప్రజాదరణకు కేవలం కన్యాశుల్క సమస్యపైన మాత్రమే ఆధారపడింది కాదు. కనుకనే ఆ సమస్యతో పాటు నాటకానికి ప్రజాదరణ అంతరించిపోలేదు.

స్థూలంగా చూస్తే, కన్యాశుల్క నాటకం ప్రజాదరణకు ఆ నాటకంలో ఆద్యంతము తొణికిసలాడే హాస్యమే కారణమనిపిస్తుంది. ఈ అభిప్రాయంలో కొంతవరకు సరియైనదే. అయితే నాటకంలోని ఈ హాస్యం కన్యాశుల్కం చుట్టూనే ఆనాటి ఇతర తాత్కాలిక సమస్యల చుట్టూనే, ఆనాటి ఆచార వ్యవహారాల మీద మాత్రమే

ఆధారపడిందైతే నాటకం ఈనాటికీ నవ్వు తెప్పించడం సాధ్యమయ్యేది కాదు.

కన్యాశుల్కం లోని హాస్యం కొంత మేరకు ఆనాటి సామాజిక లక్షణాల మీద, వ్యవస్థల మీద ఆధారపడిందని అనాడు అనిపించవచ్చు. ఉదాహరణకు అగ్నిహోత్రాపధాన్లు లాంటి ఛాదస్తపు శోత్రీయ బ్రాహ్మణులు కానీ, వైధవ్యం పొందిన స్త్రీలు కఠినమైన ఆచారాల క్రింద నలిగిపోవడం కానీ, ముసలి పెళ్ళికొడుకులు గానీ చివరకు ఆనాటి రకం బాజా భాణంలేలు, గుర్రపు బళ్ళ వాళ్ళు గానీ ఈనాడు కనబడరు అనేది నిజమే. అయితే ‘కన్యాశుల్కం’లో హాస్యం ఆ పరిస్థితుల మీద మాత్రమే కాక ఆ పరిస్థితులలో జీవిస్తున్న మానవుల మౌలిక మనస్తత్వాల మీద ఆధారపడింది కావడం వలన అటువంటి మనస్తత్వ లక్షణాలు ఈనాటికీ కనపడేవే కావడం వలన ఆ హాస్యం ఈనాటికీ ప్రేక్షకులను, పాఠకులను ముగ్ధులను చేస్తుంది. ఉదాహరణకు అగ్నిహోత్రాపధాన్లు అతని భార్య, వాళ్ళ కొడుకు వెంకటేశం లాంటి మనుషులు ఈనాడు కనపడకపోవచ్చు. గిరిశంగారి లాగా ఇళ్ళల్లో మకాం పెట్టేసి పాఠాలు చెప్పే ట్యూషన్ టీచర్లు కనబడకపోవచ్చు. కానీ తమకు వ్యామోహం ఉన్న విషయాలు తమకు తెలియకపోవడం వలన ఎదుటివారి చేతిలో మోసపోవడం ఈనాటికీ జరుగుతూనే ఉంటుంది. ఎదుటి వారి అజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించుకొని వారిని ఆ విధంగా మోసం చేయడం కూడా జరుగుతూనే ఉంటుంది. ఇక్కడ ఇంగ్లీషు చదువు అనేది నాటకంలో మోసం చేయబడిన పాత్రలకు తెలియకపోవచ్చు కానీ నాటకాన్ని చదువుతున్న పాఠకుడికి మాత్రం తెలుసు. అలా తెలియడమే హాస్యానికి కారణమవుతుంది.

ఈనాటికీ ఇంగ్లీషు చదువులు తెలిసిన వాళ్ళకు, తెలియని వాళ్ళకు అలాగే అలాగే ఉంది. కన్యాశుల్కం చదివే పాఠకులకు ఆనాటి కంటే ఈనాడు ఇంగ్లీషు బాగా అర్థమవుతుంది. అందుకే ఈనాటికీ హాస్యం పండడానికి సాధ్య పడుతుంది. బుచ్చమ్మ లాంటి వాళ్ళ అమాయకత్వం ఈనాటికీ మిగిలే ఉంది.

అమాయకుల మాటలు నవ్వు తెప్పించడం ఇప్పటికీ జరుగుతూనే ఉంది. అందుకే అటువంటి వారి

కావ్యాన్ని కనడం

ధాయరాజ్

రక్తకణాలలో నవ్వులు పుట్టి
శరీరమంతా ఒకేసారి ధ్వనించడం.
శరీర గుప్తోష్టంలో సృజనాత్మక రహస్యాలు మరిగి
మీగడ గట్టిన రసాలన్నింటినీ ఒకేసారి త్యాగం చెయ్యడం కనడం
కలలను కమ్మగా ఒంపడం
కనుపాపల నుండి కావ్యాన్ని
ఒద్దికగా పక్కటెముకల పక్కన దింపడం
దివ్వెలు వెలిగించి చూపడం కనడం.
కంటి కంటికి పరపశత్యాన్ని పంచడం

అస్తికణాలలో వికసించిన పువ్వులను జాగ్రత్తగా వంచి
అమృతత్వాన్ని అన్ని పెదవులకూ అందించడం
పదపదాన్ని క్రమంగా ధ్వనించనివ్వడం
ఏద్యనిచ్చి నవ్వనిచ్చి
తలపులను నిమరడం
తలవంపులను సరిదిద్దడం కనడం
పేగులను పులకింపజేసేందుకు
పని సౌందర్య సారాన్ని గుండెలకు హత్తుకోవడం
నెత్తి చెమట నొసలంట జారి శ్రమ శిల్పమై
నాసికాగ్రం నుండి దుమికి దోసీలి చేరడం కనడం.
నేలను తాకే ప్రతిపాద శబ్దార్థాలను
మాట మాటకూ మప్పి
హృదయ పూర్వక వాక్యాన్ని పలికించడం కనడం

దాంబికం ఈనాటికీ నవ్వు తెప్పిస్తుంది. ఈ విధంగా ఏ కోణంలోంచి చూసినా నాటకంలోని హాస్యానికి కారణమైన మనస్తత్వ లక్షణాలు తాత్కాలికమైనవి కాకపోవడమే ఈ నాటకంలో పండిన హాస్యం. దాని వలన నాటకానికి సిద్ధించిన ప్రజాదరణ తాత్కాలికం కాకుండా పోవడానికి దారి తీసాయి. అయితే ఈ నాటకపు ప్రజాదరణ హాస్యం మీద మాత్రమే ఆధారపడినది కాకూడదు.

నాటకంలోని పాత్ర చిత్రణలో కొట్టొచ్చినట్లు కనబడే వాస్తవికత, మానవ ప్రవృత్తుల వాస్తవికమైన విశ్లేషణ పాఠకులను ఇట్టే ఆకర్షిస్తాయి. ఇవి మనుషులందరి మనసుల్లోని లక్షణాలను స్పృశించినవి కావడం వలన ప్రేక్షకులు, పాఠకులు నాటకంలో తమను తాము చూసుకోవడం అర్థంలో చూసుకోవడం వలన కలిగే తృప్తి నిస్తుంది. ఉదాహరణకు గిరిశం చేసే దాని వెనుక పని చేసే గిరిశంలోని సులభగామిత్వం (take it easy policy) మనుషులందరి లోనూ ఏదో ఒక మూల ఇమిడి ఉంటుంది. అవకాశమే వుంటే, అంత సులభంగా బతికేయాలని ఎవరికైనా అనిపిస్తుంది. కాని అందుకు గిరిశం అనుసరిస్తున్న అన్యాయమైన పద్ధతులు అనుసరించడానికి అయిష్టమో, భయమో, సంకోచమో అడ్డు వస్తాయి. అలాంటి అడ్డంకులు లేకుండా కలలా సాగే కాలం గడిపేయగల్గుతున్న గిరిశాన్ని చూస్తే తమ లోలోపల దాగున్న అంతఃస్వరూపాన్ని చూసుకున్నట్లుగా తెలిసీ తెలియని తృప్తి కలుగుతుంది. కొందరు విమర్శకులైతే రహస్యంగా కలిగే ఈ సహసుభూతి మనిషిని అపరాధ భావానికి గురిచేస్తుందని కూడా

అంటారు. ఇటువంటి అపరాధ భావం మనుషులను సంస్కరించి మారుస్తుందని మరి కొందరంటారు. ఆరిస్టాటిల్ చెప్పే “కెథారిసిస్” ఇదే అని విమర్శకుల అభిప్రాయం.

ప్రాయిద్ మొదలైన మనస్తత్వవేత్తలు సాహిత్యం మొదలైన కళలు మనిషిలోని అణచివేయబడిన కోర్కెలను తీర్చి ఆనందం కలిగిస్తాయని చెబుతారు. సమాజం లోని తప్పులను చూసి వాటిని ధైర్యంగా విమర్శించి మాట్లాడాలన్న కోరిక అందరి లోనూ ఉన్నా రకరకాల కారణాల వలన ఈ కోరికలను అణచివేసి “నొప్పింపక తానొప్పక తప్పించుకు” తిరుగుతుంటారు. వేదిక మీద ఎవరైనా తాము చేయదలచుకున్న విమర్శలే చేస్తున్నప్పుడు లేదా చూస్తున్నప్పుడు తామే ఆ విమర్శ చేస్తున్నట్లు తృప్తి చెంది లోలోపల ఆనందిస్తారు. కన్యాశుల్క నాటకంలో మధురవాణి ద్వారా అధిక శాతం, గిరిశం లాంటి పాత్రల ద్వారా కొంతమేరకు సమాజంలో దాగి ఉన్న కుళ్ళును ఘాటుగా విమర్శిస్తుంటే ఇటువంటి తృప్తి పాఠకులకు కలిగి పాఠకులు ఆనందిస్తారు. ఈ సందర్భంగా గురజాడ వారు విమర్శించిన సామాజిక అవలక్షణాలు కేవలం ఆనాటివేగాక, ఈనాటివి కూడా అయివుండటం నాటకానికి ఈనాటికీ కలుగుతున్న ప్రజాదరణకు కారణమైనది. ఉదాహరణకు దొంగచాటుగా వేశ్యల దగ్గరకు వెళ్ళేవాళ్ళకు చెప్పేది శ్రీరంగనీతులైనా చేసే పనులు అందుకు విరుద్ధమైనవి. అయినా వ్యక్తులను మధురవాణి బయటపెట్టి, వారిలోని కుళ్ళును ఉతికి ఆరవేస్తున్నప్పుడు ఆ కపటం బయటపడి పోయినందుకు, అటువంటి కపటాన్ని బయట చూస్తున్నా బయట

పెట్టాలనుకుని బయట పెట్టలేక పోతున్న పాఠకులకు, ప్రేక్షకులకు అంతులేని తృప్తి కలుగుతుంది.

ఏ కళాఖండమైనా తన కళాత్మక శిల్ప రమణీయత కారణంగానే తరతరాలుగా మానవ జాతిని ఆనందింపజేస్తుంది. గుర్రాలు, కత్తులు, కిరీటాలు వాడుకలో నశించినా వాటిని ధరించిన శిల్పాలు, శిల్ప సౌందర్యం వలన ఈనాటికీ కళాపిపాసులకు ఆనందాన్ని, ఆశ్చర్యాన్ని కలిగిస్తూ ఆకర్షిస్తూనే ఉన్నాయి. ప్రపంచమంతటా ఎన్నో సాహిత్య రచనలూ, దేశ కాలాలకు అతీతంగా ఆదరించడానికి కారణం వాటి రచనా శిల్పం లేని గొప్పదనమే. అందుకే ఆ రచనలన్నీ విశ్వజనీనాలు, సార్వకాలికాలు అయి “క్లాసిక్”గా మిగలడానికి దానిలోని రచనా శిల్పసౌందర్యమే కారణం. ఈ సౌందర్యాన్ని గురజాడవారు సాంప్రదాయక నాటక నిర్మాణ చట్టంలోని నియత పద్ధతులను చేధించి సంకీర్ణ పాత్రల ద్వారా, వారి మధ్య సంకీర్ణ సంబంధాల ద్వారా నాటకంలోని వన్నపుకూ, పాత్రలకూ తానిచ్చిన ప్రాముఖ్యానికి మధ్య గల సంబంధం అనుపాతంలో లేకపోయినా, సౌష్టవ రాహిత్యంలోని సంకీర్ణ సౌందర్యాన్ని అందించడం వలన సాధించగలిగారు. ఈ విధంగా దేశ కాలాతీతమైన మనస్తత్వాలను, రహస్యాలను, అకాంక్ష రహస్యాలను, రచనా శిల్ప రహస్యాలను పట్టుకొని తన రచనలే ఇమడ్డుడం వలన అవ్వారావుగారి కన్యాశుల్కం నిరంతర జనాదరణకు నోచుకోగలుగుతుంది. అంతేకాక నాటక కళా సాహిత్యంలో కలికితురాయిగా నిలిచి పోయింది. ✨

పరగడుపు

రాజకీయ సభలకు ప్రేక్షకులను, శ్రోతలను కూలీ ఇచ్చి, ప్రజల్ని పెద్ద పార్టీలు తరలిస్తుంటారు. ఈ సభకు కూలీ చేయగావచ్చిన డబ్బు, ఖర్చు చేసుకొని జనం ఆశగా ఆసక్తిగా ముఖ్యమంత్రి వాగ్దానం వినటానికి నడిచి, రిక్షాలో, ఆటోలో, స్కూటర్లలో, కార్లలో, వ్యాన్లలో, బస్సుల్లో లారీలలో పిచ్చిగా వస్తున్నారు. అరుస్తున్నారు. ఆందోళన చేస్తున్నారు.

ఆచార్య కొలకలూరి ఇనాక్

నినాదాలలో సభాస్థలం హోరెత్తి పోతూ ఉంది. డప్పు బృందాలు చిందు వేస్తున్నారు. తప్పెట కొట్టేవాళ్ళు శివాలతోక్కుతున్నారు. పాడేవాళ్ళు పాడుతున్నారు. ఆడేవాళ్ళు ఆడుతున్నారు.

‘ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రి మన ఏకైక కోర్కె తీర్చే వాగ్దానం చేస్తాడు’ అని ప్రకటించిన కృష్ణ కుప్పకూలిపోయాడు.

ఆటలు ఆగాయి. పాటలు బంద్. సభ నిశ్శబ్దం! ‘ఏమయింది?’ ‘ఏమయింది?’

కృష్ణ స్పృహతప్పి పోయాడు. అందరికీ ఆందోళన. మంత్రులకు, ముఖ్యమంత్రికి ఆరాటం, భయం.

‘మైకులో ప్రకటన. కృష్ణకు ఏమీ కాలేదు. మైకం కమ్మింది. డాక్టరు ఇక్కడే ఉన్నాడు. ముఖం మీద నీళ్ళు చల్లారు.

పరీక్షలు చేస్తున్నాడు. భయం లేదు. జనం ఆందోళన చెందనక్కరలేదు. కొంచెం సేపట్లో లేచి మాట్లాడతాడు!

‘అందాకా పాటలు వినండి’

వద్దు! వద్దు! కృష్ణ మాట్లాడాలి.

అందరూ ఉత్కంఠతో ఉన్నారు

హోం మినిస్టరు లా అండ్ ఆర్డరుకు ఖాయపడ్డాడు

‘సోదరలారా! సోదరీమణులారా! ప్రశాంతంగా ఉండండి అంతా సవ్యంగా ఉంటుంది’ హోం మినిస్టరును మాట్లాడనివ్వలేదు.

జనం అరుస్తున్నారు. గోల! రద్దీ!

‘కృష్ణ జిందాబాద్! ‘కృష్ణ జిందాబాద్’

కృష్ణ నాయకత్వం వర్ధిల్లాలి. కృష్ణ నాయకత్వం వర్ధిల్లాలి.

సభ హోరెత్తి పోతూ ఉంది.

‘జనం లక్ష ఉంటారా?’ ఎవరో అడిగారు. ‘పైమాట రెండు లక్షలు?’ ఉండవచ్చు.

ఎండమండిపోతూ ఉంది. బెజవాడ ఎండ! రోళ్ళు పగలగొట్టే ఎండ.

కుర్చీల్లేవు. షామియానాల్లేవు. జనం ఎండలో ఉన్నారు.

‘ఉదయం పది గంటలకు’ అన్నారు మహాసభ. ఒంటిగంటకు మినిష్టర్లు వచ్చారు. రెండు గంటలకు కృష్ణకు స్పృహ

తప్పింది.

జనం భోజనం చేయలేదు. ఎవరూ పోవటం లేదు. కూర్చోలేదు. అందరూ ఎండలో నిలబడ్డారు. ఓర్పు సరింపవచ్చు. పోలీసులు భయపడుతున్నారు.

'గాంధీ నెహ్రూ సభలకు కూడా ఇంతమంది జనం రాలేదు' అన్నారెవరో!

'ఆ రోజుల్లో ఇప్పుడున్నంత జనం ఈ చుట్టు పక్కల లేరు' నేనెరిగి ఏ రాజకీయ సభకు విజయవాడలో ఇంతమంది జనం రాలేదు'. అని ఆశ్చర్యం ప్రకటించాడు పిల్లవాడు.

'ఎంత నీ వయస్సు' ఎవరో ఎగతాళిగా నవ్వారు పిల్ల కాళ్ళేం తెలుసు ఉండేలు దెబ్బ.

'ముఖ్యమంత్రులు పెట్టిన పార్టీ ప్రచార సభలకు జనం ఇందులో సగం కూడా రాలేదు'

'అంటే ఆ సభకు కోటికంటే ఎక్కువ ఖర్చు చేయలేక పోయారన్న మాట' చుట్టు ఉన్నవాళ్ళలో నవ్వులు.

మైకులో ప్రకటన. 'కృష్ణ ఆరోగ్యం ముఖ్యం హాస్పిటల్ కు తరలిస్తున్నాం. అంబులెన్సు వచ్చింది. ముఖ్య నాయకులు కృష్ణ వెంట ఉంటారు.'

'వద్దు! వద్దు! వద్దు! - ఇక్కడే వైద్యం చేయండి మీటింగు భగ్గుం చేయవద్దు - మీ కుట్రలు మాకు తెలుసు మీ జిత్తులు ఎత్తులు మాకు కొత్త కాదు' జనం అరుస్తూనే ఉన్నారు.

కృష్ణను అంబులెన్సులో తీసుకుపోయే ప్రయత్నం మానేశారు. వేదిక హాస్పిటల్ బెడ్ చేసి వైద్యం ప్రారంభించారు. వైద్యబృందం వాళ్ళు, కృష్ణ బ్రతుకుతాడా? వైద్యం అందక చనిపోతాడా?

'కృష్ణకు బి.పి. ఉందా?' 'లేదు!' 'పుగర్?' 'లేదు!' 'వయస్సు?' 'సలభై లోపే!' 'పిల్లోడే!' 'చిన్నోడే!' 'ఏం జబ్బులున్నాయి?' 'ఏం జబ్బులూ లేవు!' 'మరెందుకు స్పృహ తప్పింది' 'తెలియదు!' 'గుండెపోటు కావచ్చునా?' కాకపోవచ్చు! 'ఏమో' 'కావచ్చు'

సభ భయం గుప్పిట బిగిసిపోయింది. మంత్రులు ఆందోళన మధ్య అలజడిలో ఉన్నారు. పోలీసుల ఏ సమస్య ఎప్పుడు ఉత్పన్నం అవుతుందో అని వణికి పోతున్నారు.

మునిసిపాలిటీవాళ్ళు నీళ్ళ పాకెట్లు ఏర్పాటు చేశారు. ఏదో సేవా సంస్థల సంఘం పెరుగన్నం పొట్లాలు పంచుతున్నారు. చాలవు. ఎగబడటం లేదు జనం. గలాటా లేదు. కావాలని కూడా ఎవరూ పోవటం లేదు.

జనం పల్లెల నుంచి, మండలాల నుంచి సాధ్యమైన ప్రయాణ సౌకర్యాలతో వస్తూనే ఉన్నారు. మైదానం కిక్కిరిసి పోతూ ఉంది. చెట్టుమీద, చుట్టు పక్కలున్న ఇళ్ళ మీద జనం నిలబడి ఉన్నారు.

ఎండలు మండుతూనే ఉన్నాయి.

మునిసిపల్ వైదానంలో సభలు సమావేశాలు పెట్టుకోవటానికి ఎవరూ ఎవరికీ రెంట్ చెల్లించనక్కరలేదు. కాని పర్మిషన్ తీసుకోవాలి.

ఎవరికీ కూలీ ఇచ్చే పని లేదు. వాహనాలు ఏర్పాటు చేసుకొని ఎవరికి వాళ్ళే వచ్చారు.

కృష్ణతో ఉండే జనం తిరిగే వాహనాలు స్థానికుల సహాయంతో వాళ్ళే ఏర్పాటు చేసుకొన్నారు.

సభలో కుర్చీలు, బేరికేడ్లు, షామియాను వేయలేదు. ఖర్చులేదు.

వేదిక పర్మినెంట్ రాతి కట్టడం. అలంకారాలు లేవు. ఖర్చులేదు.

వేల సంఖ్యలో వాల్ పోస్టర్లు అంటించారు. దాని ప్రింటింగుకు, అతికించటానికి ఖర్చు అవుతుంది. కృష్ణ ఫోటో చుట్టు పక్కల చంద్రహారంలాగా పాతికమంది ఫోటోలు ముద్రించుకొన్నారు. వాళ్ళు అంతో ఇంతో ఖర్చు భరించగలవాళ్ళే! లేదా బిచ్చమెత్తి తెచ్చి ఖర్చు చేశారు.

వాళ్ళు ఉండే ఆర్.బి. గెవ్వుహౌస్ లో రూంల రెంటు నామమాత్రం!

'పైసా ఖర్చు లేకుండా, ఒక్క కేకతో ఇంతమంది జనం సభకు వచ్చేట్లు చేయడం కృష్ణకు తప్ప మరొకరికి సాధ్యం కాదు! ఎవరిదో ప్రకటన.

ఎట్లా సాధ్యమయింది? ఊరూరూ కాలినడకన తిరుగుతాడు. ఉంటే తింటాడు. లేకపోతే పస్తులుంటాడు. సైకిల్ మీద ప్రయాణిస్తాడు. ఎవరైనా టిక్కెట్లు కొని ఇస్తే రైల్వే పోతాడు. రమ్మంటే కారులో వచ్చి కూర్చుంటాడు.

డబ్బు ఎవరిచ్చినా తీసుకోడు. ఎవరు ఎంత తనకోసం తనలక్ష్యం కోసం ఖర్చు చేస్తున్నా దాదనడు. పట్టించుకోడు.

అతని కోర్కె! మా వాళ్ళకు అన్నం తినే హక్కు ఉంది. దానిలో ఎవరూ దుమ్ము వేయవద్దు. బలహీనుల్లో నా తల్లిదండ్రులు అన్నదమ్ములు అక్కచెల్లెళ్ళు మరీ బలహీనులు అమాయకులు. తరతరాలుగా మోసపోయారు. ఇంకా మోసపోరాదు. అది అతడి నిశ్చయం. దాన్ని ఈ అణగారిన జనం నమ్మారు.

ఇతని మాట ఇంతమంది జనం వింటారని, వెంట ఉంటారని నమ్మిన రాజకీయ పార్టీలు కృష్ణను తను పార్టీలో చేర్చుకొనే ప్రయత్నం తీవ్రంగా చేశాయి.

భయపెట్టారు. బెదరలేదు ఆశ చూపారు. లొంగలేదు బతిమాలారు. వినలేదు జైలో పెడతారు. రడీ చంపుతారు. రడీ చివరికి ఏం కావాలన్నారు. 'మా వాళ్ళకు అన్నం, నీళ్ళు, ఇల్లు, వాకిలి, చొక్కా నిక్కరు, విద్య, ఉద్యోగం,' కావాలన్నాడు.

'అవి తీరే మార్గం ఉంది?' 'ఏమిటది?' 'యం.పి.కా' 'వద్దు!' 'యం.యల్.ఏ కా!' 'వద్దు' 'యం.యల్. సి.కా' 'వద్దు!' 'నీకు ఇల్లూ వాకిలీ పొలం పుట్రా, బెంకు చెక్కుబుక్కు' 'వద్దు!'

ఈ వద్దన్న అంటున్న అనీ కృష్ణ జనానికి ఇష్టం. అతడి మీద వీళ్ళకు నమ్మకం. అతడి పిలుపుకు ఇంత ప్రతిస్పందన.

మైకులో ప్రకటన. 'కృష్ణ ఆరోగ్య పరిస్థితి బాగుంది. ప్రమాదం ఏమీలేదు. కళ్ళు తెరచి చూసి సభను కానివ్వమన్నాడు. అతను లేవబోయాడు. డాక్టర్లు వద్దు పడుకోమన్నారు. సెలైన్ ఎక్కిస్తున్నారు' జనం నిశ్శబ్దంగా వున్నారు.

హోంమంత్రి మాట్లాడబోయాడు. జనం అరిచి గగ్గోలెత్తి పోయారు.

ముఖ్యమంత్రి సభనుద్దేశించి ప్రసంగించబోయాడు. జనం గోల చేసి అడ్డుకొన్నారు.

'కృష్ణ మాట్లాడాలి'. 'కృష్ణ మాట్లాడాలి.'

'కృష్ణ జిందాబాద్'. 'కృష్ణ జిందాబాద్'.
'కృష్ణ వర్ధిల్లాలి! 'కృష్ణ వర్ధిల్లాలి.'
సభ మార్కెటింగ్ పోతూ ఉంది. కృష్ణ వేదిక మీద పడుకొనే
ఉన్నాడు. లేవబోయారు. నీరసంగా ఉంది. డాక్టర్లు లేవనీయలేదు.
రెండు రాత్రుల నుంచి క్షణం కూడా నిద్రపోలేదు.
గెస్ట్ హౌస్ రూంల నిండా కార్యకర్తలున్నారు.
మీటింగుకు జిల్లాల నుంచి వస్తున్న జనం.

ఏర్పాట్లు, ముందుగా వచ్చినవాళ్ళు కృష్ణను కలిసి చెబుతున్నారు.
'మన కోర్కె నెరవేరుతుంది' అందరికీ హామీ ఇస్తున్నాడు'
సభ జయప్రదంగా జరగాలి' హెచ్చరిస్తున్నాడు ఏ రకంగా ఘర్షణలు
జరగరాదు' సూచిస్తున్నాడు. 'సభను చెడగొట్టేవాళ్ళంటారు జాగ్రత్తగా
పరిశీలించండి' వివరిస్తున్నాడు.

వస్తున్న జనాల కష్ట సుఖాలు అడిగి తెలుసుకొంటున్నాడు.
అవాంతరాల గూర్చి ప్రశ్నిస్తున్నాడు. ఏమేం చేయాలో చెప్పి, తన
కార్యకర్తల్ని పనికి పురమాయిస్తున్నాడు. ఏర్పాట్లు
గురించి వివరాలు తెలుసుకొంటున్నాడు.

అదే షర్టు. అదే పేంటు. అదే
నల్లటవలు. వాటితోనే సంప్రదింపులు, పడక,
మాటలు, చేతలు కూర్చున్నా లేచినా అవే బట్టలు
మార్చుకోలేదు.

జనం ఉత్సాహంగా ఉన్నారు.
ఉద్వేగంతో వస్తున్నారు. మాట్లాడించి పోతున్నారు.
కృష్ణ ఉల్లాసంగా ఉన్నాడు. మానసికంగా
పొంగి పోతున్నాడు. శారీరకంగా డస్సిపోయి
ఉన్నాడు. శారీరక అసౌకర్యం మానసిక సుఖం వల్ల
మరుగున పడిపోతూ ఉంది.

వచ్చేపోయే వాళ్ళతో మాట్లాడుతూ,
వింటూ సూచనలిస్తూ సభ విజయం కోసం
ఆరాటపడుతున్నాడు కృష్ణ.

నిన్న రాత్రి సారోచ్చాడు, సారోచ్చాడు అని కృష్ణ చుట్టూ
కాపలాగా ఉండేవాళ్ళు కేకలు పెట్టారు.

కృష్ణ రూంలోంచి బయటికి వచ్చాడు. సార్ ని చూశాడు.
నమస్కరించాడు. కౌగిలించుకొంటే కౌగిలిలో పసిపిల్లవాడిలాగా
వొదిగిపోయాడు. సార్ తెల్ల తల కృష్ణ నల్ల తలను కప్పేసింది.

'నాన్నా! నన్ను ఆశీర్వదించు!
'నాయనా నిన్ను విజయం వరిస్తుంది. నీ నుదుటి సూర్యుడు
కాంతి అన్వలనేని కోటిమంది ముఖాలలో అన్నమై వెలుగుతుంది. నువ్వు
చరిత్ర సృష్టిస్తున్న చిరంజీవివి నీకు తిరుగుండడు.

కృష్ణ సార్ ను వాటేసుకొనే ఉన్నాడు.
'భగవంతుడా! మా బిడ్డను ఆశీర్వదించు కాపాడు. పోరాడే
బలం అనుగ్రహించు' అన్నాడు.

కృష్ణ కళ్ళ వెంట నీళ్ళు జారిపడ్డాయి.
'నాయనా నువ్వు విజయం సాధిస్తావ్! శుభం! అని పక్కనున్న
వాళ్ళతో 'అన్నను కాపాడండి' అన్నాడు. 'ఓ!' అన్నారు వాళ్ళు.
'నాయనా నువ్వు అన్నం తిన్నావా?'

'నాన్నా! మా తండ్రి! నీది తల్లి మనస్సు. నేను అన్నం
తినలేదు. తినలేను. తింటే నిద్ర వస్తుంది. నేను నిద్రపోరాదు. నిద్రపోతే
ఏ ఏర్పాటుకు ఏ లోపం వస్తుందోనని భయం. నిద్రలేని రాత్రులు
నాకు అలవాటే! భయం లేదు.'

'నీకు భయం లేదు. కాని మాకు భయం. పాలు అయినా
తాగు.' 'సరే! సార్ వెళ్ళిపోయాడు. పెద్దాయన పోతున్న దిక్కుగా భక్తితో
చూశాడు కృష్ణ.
మళ్ళీ పని. మళ్ళీ సంప్రదింపులు. సలహాలు సూచనలు
వినటం చెప్పటం.

వచ్చేవాళ్ళు, వెళ్ళేవాళ్ళు ఎవరూ అన్నం తిన్నావా అనిగాని,
స్నానం చేశావా అని గాని, నిద్రపోయావా అనిగాని అడగలేదు. అవన్నీ
చిన్న విషయాలు. అద్భుత చారిత్రక విజయం సాధించబోతున్న ప్రజా
నాయకుణ్ణి ఇటువంటి చిన్న చిన్న సంగతులు అడగటం చెప్పటం
వినటం అవమానం.

సభ విజయం కోసం జరిగే ఏర్పాట్లు క్షణక్షణం అడిగి
తెలుసుకొంటున్న కృష్ణ తనను గూర్చి తాను ఆలోచించుకోలేకుండా
ఉన్నాడు.

ఏర్పాట్లు అన్నీ బాగున్నాయని ముఖ్యమంత్రితో సహా
ఆరుగురు ముఖ్యమైన మంత్రులందరూ వస్తున్నారని
ముఖ్యమంత్రి జనం కోరే హామీ ఇస్తారని కృష్ణకూడా
జనంతో పాటు ఆసక్తిగా ఉండి, పదిగంటలకే వేదిక
వద్దకు వచ్చి కింద కూర్చుని ఉన్నాడు.

మంత్రులు రాగానే అందరినీ వేదిక మీదికి కృష్ణ
అహ్వానించాడు. పూల మాలలు లేవు. షాల్లులేవు.
బొకేలు లేవు. షేక్ హేండ్లు లేవు. పదే కుర్చీలున్నాయి.
పాతికమంది ముఖ్యులే నిలబడ్డారు. వందలమంది
పోలీసులు బందోబస్తు చేస్తున్నారు. అంతా ఉత్కంఠ!

కృష్ణ లేచి నిలబడ్డాడు. ఉద్యమ చరిత్ర అందరికీ
స్పష్టంగా చెప్పాడు. తమ ఒకే ఒక్క కోర్కె చెప్పాడు.
మా కోర్కె తీర్చమని ప్రభుత్వాన్ని అడిగాడు. 'ఇప్పుడు
ముఖ్యమంత్రి మన ఏకైక కోర్కె తీర్చే వాగ్దానం చేస్తాడు.
అంటూ కుప్పకూలిపోయాడు.

'కృష్ణ మాట్లాడాలి. కృష్ణ మాట్లాడాలి' అంటూ జనం గోల
చేస్తున్నారు.

'నేను లేచి మాట్లాడతాను' అని వైద్యుల్ని అడిగాడు కృష్ణ.
మాట్లాడనివ్వండి' అన్నాడు ముఖ్యమంత్రి.
కృష్ణ లేచి నిలబడ్డాడు. డాక్టర్లు ఇద్దరు అతణ్ణి పట్టుకొన్నారు.
ఒక డాక్టరు సెలైన్ బాటిల్ పట్టుకొని నిలబడ్డాడు.

అన్నకేమయింది? కృష్ణ కేమయింది?
మా నాయకుడికి ఏమయింది?' జనం అల్లాడిపోతున్నారు.
'అన్నదమ్ముల్లారా, అక్కచెల్లెళ్ళలారా, తల్లిదండ్రులారా!' అని
కృష్ణ సంబోధించాడు.

జనం హోరు చప్పట్లు!
'నీకేమయింది? ఏం కష్టం? ఏం ప్రమాదం?' జనం గగ్గోలెత్తి
పోతున్నారు.

'నాకేం కాలేదు. నీరసం అంతే! మనకు నీరసం లేకపోతే
ప్రమాదం కాని, నీరసం ఉంటే అంతా సుఖంగా ఉన్నట్లే!'

జనం హోరు. చప్పట్లు.
ముఖ్యం ముఖ్యమంత్రి హామీ అది మనందరికీ కావాలి.
అందుకే నిరీక్షిస్తున్నాం. అందుకే ఆశిస్తున్నాం. ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రి
ప్రసంగిస్తూ హామీ ప్రకటిస్తారు.! సభ హోరు. చప్పట్లు.
కృష్ణయ్య కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. డాక్టరు చెరోపక్క నిలబడి
ఉన్నాడు. మరో డాక్టరు సెలైన్ బాటిల్ పట్టుకొని ఉన్నాడు. సెలైన్
ఎక్కిస్తూనే ఉన్నాడు.

FORM OF DECLARATION

FORM-1

(As per Rule-8 Form)

Details of the Shaitya Prasthanam

1. Place of Publication : **HYDERABAD**
2. Periodicity of its publication : **MONTHLY**
3. Publisher's Name : **V. KRISHNAIAH**
Nationality : **INDIAN**
Address : H.No. 1-1-298/4, Street No. 1, Ashok Nagar, Hyderabad-500020, A.P.
4. Printer's Name : **V. KRISHNAIAH**
Nationality : **INDIAN**
Address : H.No. 1-1-298/4, Street No. 1, Ashok Nagar, Hyderabad-500020, A.P.
5. Editor's Name : **TELAKAPALLI RAVI**
Nationality : **INDIAN**
Address : H.No. 1-1-298/4, Street No. 1, Ashok Nagar, Hyderabad-500020, A.P.
6. Owners Name : **V. KRISHNAIAH**

I, V. Krishnaiah declare that I am the Printer and Publisher of the News Paper entitled Shaitya Prasthanam being Printed and Published form Hyderabad and that the particulars in respect of the said News Paper given here under are true to the best of my knowledge and belief.

(Sd/-) V. KRISHNAIAH

ముఖ్యమంత్రి ముఖ్య విషయం ప్రకటించాడు.
'మూడు నెలల్లో మీ కోర్కె తీరుస్తాను. రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే
మా పార్టీది కాదు, కేంద్రప్రభుత్వం కూడా. మీ వాంఛ మూణ్ణెళ్లలో
తీరుతుంది.

'నమ్మం. నమ్మం. నమ్మం' జనం గగ్గోలు.

'నా మాట నమ్మండి. నేను మాట తప్పను.

మూడే నెలలు!

నమ్మం. నమ్మం.నమ్మం.' సభవేదన.

కృష్ణ నెమ్మదిగా లేచి' ముఖ్యమంత్రి మాట నమ్ముదాం!
మూడు నెలల సమయం ఇద్దాం!

'మోసపోతాం!మోసపోతాం! మోసపోతాం!' సభ గగ్గోలెత్తి
పోతూ ఉంది.

'తర తరాలుగా మోసపోయాం. స్వాతంత్ర్యం వచ్చినా
మోసపోతూనే ఉన్నాం. శతాబ్దాలుగా మోసపోయిన మనం మూడు
నెలలు ఆగుదాం!'

'సరే, నీ యిష్టం! జాగ్రత్త! మోసపోవద్దు! సరే! సరే! సరే!'

'మూడు నెలలు మేం ఆగుతాం. ముఖ్యమంత్రి మాట
తప్పకూడదు. తప్పితే ముఖ్యమంత్రి కుర్చీ తగలబడి పోతుంది.
మూడునెలల్లో మీ మాట మీరు నిలబెట్టుకోండి.

సభ చప్పట్లతో హోరెత్తిపోయింది. ముఖ్యమంత్రికి మూడు
నెలలు సమయం ఇవ్వటం మీకిష్టమైతే మీ ఆమోదం తెలుపుతూ మీ
కుడి చేతుల్ని ఎత్తి చూపండి

సభ మొత్తం కుడిచేయి అయింది. చేతులు తప్ప మరేం
కనిపించలేదు.

'ముఖ్యమంత్రులు, మంత్రులు వెళతారు. 'మీరు మీ
హార్షంతో చప్పట్లు కొడుతూ వాళ్ళను సాగనంపండి.'

'కాదు! కాదు! కాదు మీకేమయింది? ఏం జరిగింది?
ఏమయిందో చెప్పాలి. మీ ఆరోగ్యం వివరించండి.

డాక్టర్లతో ముఖ్యమంత్రి 'చెప్పండి' అన్నాడు.

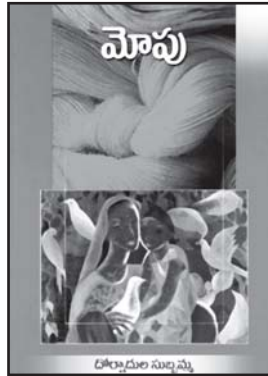
హాస్పిటల్ సూపరింటెండెంట్ ముందుకు వచ్చి సభకు
సమస్యరించి చెప్పాడు. 'మీ నాయకుడికి ఏ జబ్బూ లేదు. నీరసం వల్ల
పడిపోయాడు. నిద్రలేక, విశ్రాంతి లేక నీరసం వచ్చింది. మీరెవరూ
కృష్ణ అన్నం తిన్నాడో లేదో చూడలేదు. మీరు కడుపునిండా అన్నం
తినాలని అతను ఆరాటపడుతున్నాడు. కృష్ణ మూడురోజుల్నుంచి అన్నం
తినలేదు.

సభలో శబ్దం లేదు.పూర్తి నిశ్శబ్దం. సభ తల వంచుకొంది.
ఆ నిశ్శబ్దంలో వేదిక నిర్మానుష్యమయింది. సభ కదలలేదు.
స్తంభించిపోయింది.

స్త్రీ వాదానికి పాడిగింపు 'మోపు'

రాధేయ

స్త్రీ వాదం బలహీనమవుతుంది. వారి గొంతులే బలహీనపడుతున్నాయి. జలపాతంలా వెబుదలై నిండైన నదీ ప్రవాహంలా సాగిపోయిన స్త్రీ వాద సాహిత్యం ఇటీవలి కాలంలో అది ఉద్యమంగా రావడం లేదు అన్న ఈ విమర్శకు ఒ చెంపపెట్టు స్త్రీ వాదానికి పాడిగింపు. మోపు.

ఎల్లకాలం మీ మాట చెల్లదని స్త్రీవాదం బలహీనమవుతోందన్న కుహనా విమర్శకుల గొంతులే బలహీనపడుతున్నాయని నిరూపించిన కవిత్వమే దోర్నాదుల సుబ్బయ్య - మోపు

బతుకుని నిర్దేశించే సమయంలో మరణాన్ని ప్రేమించాల్సి వస్తుంది నేను రోజుకి రెండు సార్లు మరణిస్తుంటాను. పగలంతా వంటగదిలోనూ రాత్రయితే పడకగదిలోనూ - అంటూ ఇంతటి అర్థతను పుణికి తెచ్చుకొన్న ఈ దోర్నాదుల సుబ్బయ్య ఎవరు? ఎక్కడిది తడిగొంతు? అనుకొంటున్నారా!

రెండు దశాబ్దాలుగా సమాజ హితం, సాహిత్యం రెండు కళ్ళుగా జీవిస్తున్న అవిశ్రాంత శ్రామికులు రాలు, కవితా ప్రేమికురాలు దోర్నాదుల.

“నేనొక స్త్రీని/ అంతర్మథనాన్ని/ అస్తవ్యస్తాన్ని నాలో సప్త స్వరాలున్నాయి/ గొంతులేదు

చూపులు తీక్షణమైనవే/ కళ్ళు లేవు! అంటూ స్త్రీ అంతర్మథనాన్ని ఆవిష్కరించిన తీరు వ్యధాభరితం. స్త్రీకి కూడా శరీరం ఉంది దానికి వ్యాయామం ఇవ్వాలి. ఆమెకు మెదడు ఉంది దానికి జ్ఞానం ఇవ్వాలి. ఆమెకు

హృదయం ఉంది దానికి అనుభవం ఇవ్వాలి - అని చలం రాసిన రాతలకు ఎనభైవిళ్ళు దాటిపోయాయి. స్త్రీ పురుషులు నిజమైన స్నేహితులు, దంపతులు కావాలంటే ఇద్దరికీ సంపూర్ణమైన స్వేచ్ఛ వుండాలనీ, ప్రేమబంధమే కానీ అధికారబంధం ఉండకూడదని భావించారు. మరి ఆ భావనలో తేడా వచ్చిందా? మరి మనసులోని 'ఈ మానని గాయం' సంగతేమిటి? వీరి ప్రశ్నకు సమాధానం వెతకండి మరి!

పాదపు అంచునుండి / పాలిండ్ల మధ్యవరకు నీ పెదవులతో సంతకం చేస్తావు ఒకే ఒక్క తాడు ముక్కతో/ వందేళ్ళ జీవితాన్ని వేయి టన్నుల ఆనందాన్ని / మూడు ముళ్ళ మధ్య బిగించావ్ నా దేహాన్ని యాప్ట్రోగా మల్చిన శిల్పివి నువ్వు సిగరెట్ల ఉలులతో చిత్రాల ముద్రలు చెక్కిన శిల్పివి!

ఎన్నాళ్ళు బతుకుతావురా మగతనమున్న శిఖండీ, కండోమ్ వేసుకున్నంత మాత్రాన పవిత్రుడివెలా అవుతావ్. స్త్రీ హృదయ స్పందన స్త్రీకే తెల్లు. స్త్రీ మీద వుండే రెండింతల శ్రమభారం వారి అనుత్పాదక శ్రమ అయిన ఇంటిచాకిరే కాదు ఇష్టాయిష్టాలతో ప్రమేయం లేని పడక గది. అక్కడ రాజ్యమేలే యాంత్రికమైన స్వేచ్ఛారహిత లైంగిక జీవనం.

ఇది దుఃఖం కాదు తల్లీ / తలరాత అంతకంటే కాదు చెల్లీ ధైర్యపు నదులకు మగాడి వీర్యం ఆనకట్ట నువ్వు పైటెయ్యగానే సంబరపడిపోయే ఈ ప్రపంచాన్ని పైటెతోనే తగలెయ్య

కళ్ళుమూసినా తెరిచినా ఒకటే/ అంతా శూన్యం పడగ్గదిలోనూ/ బతుకులోనూ అంతా అసంతృప్తి కట్టుకున్నంత సేపు పట్టదు / విప్పుకోదానికీ.. తెంచుకోదానికీ!”

శరీరానికీ మనసుకీ వున్న సంబంధం చాలా బలమైంది. కనుక శరీరాన్ని బట్టి స్త్రీని నిర్వచించినపుడు స్వతంత్రంగా ఆలోచించగల స్త్రీ తీవ్రమైన ద్వేషానికి గురవుతుంది. స్త్రీల జీవితాలు ఎక్కువగా స్త్రీ పురుష సంబంధాల ద్వారా పెత్తనానికి గురవుతున్న వ్యక్తిగత, ప్రైవేటు ప్రపంచంలోనే నిర్వచించబడతాయి. గత రెండు దశాబ్దాలుగా స్త్రీవాదం ఈ విషయాలను అందరి ముందుకూ తెచ్చి చర్చకు పెట్టింది. పితృస్వామ్యం, జెండర్, అణచివేత, ఇంటిచాకిరీ స్వభావం మొదలైన ఎన్నో విషయాలను గురించి కొత్త ఆలోచనలు రేపింది.

మా తెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు” దయచేసి ఈ పదాల్ని నిషేధించండి గర్భాల్ని చితుల మీదచేర్చి నిరీక్షణని అనుమానం మొగుళ్ళకిచ్చేయండి. జీర్ణించుకోలేని దాన్ని వాంతి చేసుకున్నట్లు గర్భాలు కూడా వాంతయితే ఎంత బావుణ్ణు..!!

అనుభూతులన్నీ పురుషుని చుట్టూ కేంద్రీకరింపబడి వుండాలి. చక్కటి భాషలో ఒదిగిపోయిన కవిత్వాన్ని ఆస్వాదించే కవితా తత్వానికి కాలం చెల్లిపోయింది.

స్త్రీల ప్రయోజనాలకు పురుషుల అవసరాలకు మధ్య ఎంతో ఎడం ఉంది. ఈ వైరుధ్యంలో ఇవాళ స్త్రీలు కవిత్వం ఆవిష్కరింపబడుతుంది. ఈ నేపథ్యంలో ఇంత ధైర్యంగా, సూటిగా, చొచ్చుకొచ్చిన కవిత్వం 'మోపు' ను పేర్కొనవచ్చు.

సంస్కరణోద్యమాలు ప్రభావం స్త్రీలను సామాజిక రంగాల్లోకి నడిపించగలిగింది.

1970లోనే స్త్రీల సమస్యలపట్ల, స్త్రీ పురుష సంబంధాల పట్ల తెలుగు సాహిత్యంలో స్త్రీవాద సాహిత్యం ఓ రూపాన్ని సంతరించుకున్నప్పటికీ స్త్రీ వాద సాహిత్యంలో మౌళికమైన మార్పు 1980లోనే వచ్చింది.

కొత్త దృష్టి కోణంతో పితృస్వామిక పునాదులు కదులుతున్నాయి. ఇవాళ స్త్రీ వాద కవిత్వం దుఃఖంతో మాట్లాడటం లేదు. ధైర్యంగా ప్రశ్నిస్తోంది. కుటుంబ హింసను తీవ్రంగా పరిగణిస్తోంది. అది గృహ హింస కాదు/ బ్రతుకు హింస హత్య పూర్తయ్యాక హతురాలి పేరు కన్పించదు ఎందుకైనా మంచిది ముందే మరణం ముంగిట కెళ్ళి మరణించిన ఆకాశాన్ని ముద్దాడాలని వుంది ఇంత జరిగాక కూడా ఓ కోరిక మిగిలే వుంది ఇప్పుడు మా చూపుడు వేళ్ళకు స్వేచ్ఛను తొడిగి శాసించాలని వుంది” మాకిప్పుడు స్వాతంత్ర్యం అక్కర్లేదు/ ఉప్పెనలా పొంగే ఉదయం కావాలి బ్రతుకు సమరంలో తొణకని స్వరంలా ప్రారంభం నుంచీ ముగింపు దాకా తొణకుండా యుద్ధం చేయడానికి సిద్ధ పడిన స్త్రీ వాది. “ఇప్పుడు మీరంతా సిలబస్ మార్చండి తల్లినే కాదు/ పెళ్ళాన్ని కూడా/ మగాడు పూజించాలని చెప్పండి స్వప్నిస్తున్న మా కలల నక్షత్రాల పూవుల్ని మీరు గౌరవించండి

లేకుంటే/ తల్లి చనుమొనని వెదుకులాడినట్లు మమతాను రాగాల కోసం వెదకాల్సి వస్తుంది” బ్రతుకు ఏడుపుతో ప్రారంభం కాకూడదు. ఎవరి దేహాల్లోకి వాళ్ళు ముడుచుకొని పోవడం కాదు ఇతరుల మనస్సుల్లోకి తొంగిచూడటం నేర్చుకోవాలి. దుఃఖాన్ని కలసి పంచుకోగలిగితే ఆనందం- నఖాబ్ కప్పుకున్న నీ నుదటి మీద కళ్యాణ తిలకం సింగారించలేకున్నా బురఖాలోపలి ఎర్ర చీరకి చెమ్మిల్ని అద్దగలను నా ప్రియమైన హబీబా! నీ కోసం నా కంఠ నాళాల్ని త్యాగం చేస్తాను నువ్వు ఎర్ర చీరలో కన్నడ ప్రతిసారీ ఆకాశం ఎందుకో పచ్చగా మారిపోతుంది ఈసారి దుఃఖం కలిగినప్పుడు నన్ను పిలువు ఇద్దరం కలసి పంచుకుందాం! ఇంతటితో ఆగిపోదు మదర్ థెరిసాను ప్రేమిస్తుంది. కల్పనా చావ్లాను కీర్తిస్తుంది. అలసిపోని నవ్వుతో గాయపడ్డ హృదయానికి తపన అవుతుంది. దగా కోరును ముందుగా తెల్పుకొని గుర్తించాలని అంటుంది. ఈ ‘మోపు’ ను కత్తుల మోపుగా అభివర్ణిస్తూ ఎండగూరి సుధాకర్ ఇలా అంటున్నారు.

కవిత్వం మీద నిటారుగా నిలబడగలిగిన ధైర్యం ఎవరికుంది? కవిత్వం మీద గుండెను పాతుకో గల్గిన నిబ్బరం ఎవరికుంది? కవిత్వం మీద నంచరించే నహనం ఎవరికుంది! అదిగో దోర్నాదుల సుబ్బుమ్మ! నడుస్తున్న నీలి మబ్బుమ్మ ఈమె మోపు/ స్త్రీ వాద కవిత్వానికి కొత్త చూపు గొప్ప కవిత్వం చదివాక/ గుండె దోసిలాగ్గి నమస్కరించాలి మోపులు ఎత్తడానికి కాదు/ అవి దించడానికి చేతులందించాలి” కవిత్వ ప్రేమికుడు ఖాదర్ షరీఫ్ మాటల్లో చెప్పాలంటే - ఆవిడ ఎప్పుడూ పువ్వుల్ని తలలో తురుము కోడు! గులాబీ ముళ్ళ దుఃఖాన్ని గుండె కెత్తుకుంటుంది. అందుకే ఇప్పుడు సమస్త స్త్రీ జాతి కష్టాల మోపు ఆవిడ శిరస్సు పైన మోస్తూ వుంది. కొంత నిశ్శబ్దం తర్వాత స్త్రీ వాద కవిత్వానికి ఓ గొప్ప జ్ఞాపకం కాదు గుండె గాయం చేస్తున్న సలపరం అని నేనంటాను! (మోపు (కవిత్వం), రచయిత : దోర్నాదుల సుబ్బుమ్మ, వెల : రూ. 70/-, దోర్నాదుల వారి వీధి, ఆత్మకూరు, నెల్లూరు జిల్లా)

ప్రస్థానం చందా కట్టారా?
లేనట్లయితే వెంటనే చందా కట్టండి.

5 & 10 సం||ల చందా కట్టి పాత ప్రస్థానాలను బహుమతిగా పొందండి (2002 నుండి 2006 వరకు)

సాహిత్య ప్రస్థానం మాసపత్రిక చందా వివరాలు

సంవత్సర చందా (వ్యక్తులకు) : రు.120/-	సంవత్సర చందా (సంస్థలకు) : రు. 150/-
అయిదేళ్లకు : రు. 500/-	పదేళ్లకు : రు. 900/-
ఐదే ద్రుతి : రు. 10/-	

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్ బ్రాంచీలన్నిటిలోనూ సాహిత్య ప్రస్థానం లభిస్తుంది. ప్రజాశక్తి దినపత్రిక ఏజెంట్లకు చెప్పి వారి ద్వారా కూడా తెప్పించుకోవచ్చు.

మేనేజర్
ప్రస్థానం

1-1-187/1/2, వివేకనగర్, చిక్కడపల్లి, హైదరాబాద్-20
 ఫోన్ : 27660013 ; వివరాలకు : 9490099059 ; ఇ.మెయిల్: Prasthanam_ss@yahoo.co.in

పరోపకారం

పంజాల జగన్నాథం

నారాయణ
నిజాంతీవరుడు.
సంస్కారవంతుడు.
నమ్మిన సిద్ధాంతాలకు
కట్టుబడి ఉండే మొండి
మనిషి కూడా.
అన్నింటికీ మించి
మానవతావాది.

సమస్యలతో సతమతమయ్యే జనానికి తగు సలహాలు ఇచ్చి పరిష్కారం చూపేట్టే మనిషిగా మంచి పేరుంది నారాయణకు. బాల్యంలోనే తండ్రి చనిపోయాడు. తండ్రి పొలానికి నీళ్ళు పారించడానికి వెళ్ళి కరెంట్ మోటారు స్విచ్ వేస్తున్నప్పుడు షాక్ కొట్టి మరణించాడు. తల్లి కైకలి, గంబడి జేసి నారాయణను పెంచింది. దురదృష్టం నారాయణను వెంటాడుతూనే ఉంది. తను పదో తరగతి చదువుతున్నప్పుడు తల్లి విషజ్వరం బారినపడి కన్నమూసింది.

నారాయణ దిక్కు మొక్కు లేని ఒంటరి పక్షి అయ్యాడు. లోకజ్ఞానం తెలియని పసితనం, ఏమీ పాలుపోని పరిస్థితి, అలాంటి క్లిష్ట సమయంలో తన ఊరిలోనే ఉన్న మేనమామ రామయ్య చేరదీశాడు. ఇంటిని విడిచివెళ్ళేటప్పుడు తల్లిదండ్రులు గుర్తొచ్చి కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి.

మామ ఇంట్లో నారాయణకు బాగానే గడుస్తోంది. నారాయణకు మరదలు, బావమరిది ఉన్నారు. వాళ్ళతో పాటు నారాయణను కూడా రామయ్య స్కూలుకు పంపిస్తున్నాడు. కాలం గడిచిన కొద్దీ నారాయణకు జ్ఞాపకాలు చెదిరిపోసాగాయి. తల్లిదండ్రులు గతించిన బాధ నుండి క్రమంగా తేరుకోసాగాడు. తీరిక వేళల్లో మామకు వ్యవసాయ పనుల్లో సాయపడుతున్నాడు. కాలం ఆగకుండా సాగిపోతోంది. వయసులో మార్పు. మామ కూతురు పెళ్ళిచేశాడు.

ఓ రోజు “వారే నారాయణ నీతో ఓ సంగతి చెప్పాలనుకుంటున్నారా...!” మామ అన్నాడు.

“ఏంది..? అన్నట్లు చూశాడు నారాయణ.

“అం...! ఏం లేదురా...! నా బిడ్డ పెళ్ళి విషయం... దాన్ని ఓ ఇంటి దాన్ని చేయాలె...! మీ ఇద్దరికీ పెళ్ళి చేయాలనుకుంటున్న నీ కిష్టమేనా..!”

ఒక్కసారి ఉలిక్కిపడ్డాడు నారాయణ. గిప్పుడు పెళ్ళేంది...?!

నారాయణకు ఏమీ అర్థం కావటం లేదు. నారాయణకు ఆ ఉద్దేశమే లేదు. అసలు పెళ్ళంటే సరి అయిన నిర్వచనమే తెలియని వయస్సు నారాయణది. సనాతనం నుండి ఊళ్లల్ల చిన్న పిల్లలకు పెళ్ళి చేసే మూఢాచారమే రామయ్యను అలా ఆలోచింప చేసింది.

“అదేంటి మామా..! నేను నీ బిడ్డను చెల్లెగ అనుకున్న...! నువ్వు చేస్తున్న సాయానికి ఏం చేయమన్నా జేస్తా...! గీ పెండ్లి తప్ప...!” మనసులోని మాటలను సంకోచిస్తూనే చెప్పాడు.

ఖంగు తిన్నాడు రామయ్య. ఒక్కసారిగా అతనికి కోపం ముంచుకొచ్చింది. మొహం జేబురించింది. ముక్కుపుటాలు అదిరాయి.

“వారే నారాయణ నిన్నుకన్న కొడుకు కంటే ఎక్కువ జూసినగదరా!”

“గండుకే నేను చెబుతున్న ఆమెను చెల్లె లెక్క జూసిన అని...!”

“ఇగ నువ్వు నా ఇంట్ల ఒక్క గడియ కూడా ఉండదు...! నీ బతుకు నువ్వు సావు పోరా!” అంటూ నారాయణ పాత బట్టల సంచి దర్బాజల విసిరె కోపంగా ఊగిపోతూ ఉన్నాదిలా అరిచాడు రామయ్య. నారాయణ తన బట్టల సంచిన పట్టుకొని కళ్ళల్లో నీటి పొరలు కమ్ముగా మామ ఇంటి నుంచి బయలు దేరాడు. కుటుంబ న భ్యలు నోరు వెదవకుండా భయంగా చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

నారాయణ బాహ్య ప్రపంచంలోకి అడుగు పెట్టాడు. శ్రమించడం... ఆత్మవిశ్వాసం కలిగిఉండడం..., అనుకున్న దాని కొరకు పాటు పడటం... ఇవే అభ్యున్నతికి, ఉన్నతత్వానికి మూలస్తంభాలుగా భావించాడు నారాయణ! ‘తను చదువుకోవాలి...! వ దుగురికి

ఉపయోగపడాలి...!’ అన్న తపనతో తెగిన బంధాలను వదుల్చుకున్నాడు. కన్నవాళ్ళు కాలగర్భంలో కలిసిపోయారు. ఉన్న ఊరిని వదిలి భారమైన గుండెలతో బయలుదేరాడు నారాయణ పట్టానికి.

కొండలూ..., వచ్చని గుబురు..., ఆకాశానికి ఎగబాకిన వృక్షాలు..., కమ్మిన మబ్బు తెరలు..., చిమ్మిన చీకట్లు..., చిరుజల్లులు..., చిత్తడి నేల..., హోరున వీచే గాలి..., ఆకులురాల్చే నీటి బిందువులు టప టప శబ్దాలు..., కొమ్మల రాపిడికి వింతైన సంగీతం..., పిట్టల అరుపులు... చెర్లో బుడు బుంగలు..., గోకలు..., కలువలు..., గల గలపారే వాగు..., తళతళ మెరిసే చేపలు..., పంట పొలాలు..., చేస్తు. చెలుకలు..., చెంగు చెంగున దుంకే కుందేల్లు, జింకలు... పురివిప్పి నాట్యం చేసే నెమల్లు... బుస్సుమని పాకే విషస్పరాలు...!’ తన ఊరు చుట్టూ ఉన్న ప్రకృతి సౌందర్యం మదిలో మెదలగా దిగాలుగా పట్టుం చేరుకున్నాడు నారాయణ.

- - -

బస్సు దిగాడు. చుట్టూ కలియజూసాడు. విశాలమైన రోడ్లు, ఎత్తైన భవనాలు..., విభిన్న వేషధారణతో జనం... నారాయణ బిత్తరపోయాడు. ఎటుబోవాలన్న పాలుబోవడం లేదు. ‘మెట్రిక్తో ఆగిపోయిన చదువు కొనసాగించాలి! పై చదువులు చదవాలి...! సమాజానికి చాతనయినంత సాయపడాలి! ఇవే ఆలోచనలు నారాయణ బుర్రను తొలుస్తున్నాయి. రోడ్డు మీద నడుస్తున్నాడు. గమ్యం తెలియని సడక...! వాహనాల పరుగులు... హార్నలు..., ఫ్యాక్టరీల కూతలు...

జీవన సమరంలో ఉరుకులు.. పరుగులు... అదో అలుపులేని పోరాటం...!! నారాయణ దారి తెన్నూ తెలియక రోడ్డెంబడి నడూస్తూనే ఉన్నాడు. అలసిపోయి ఓ పార్క్లో చెట్టు నీడన సిమెంటు బెంచి మీద కూంచున్నాడు. కడుపులో ఆకలి కేకలేస్తుంది. నల్లా దగ్గరకు వెళ్ళి గడగడా నీళ్ళు తాగాడు. శోషించి బెంచి మీద పడుకున్నాడు. చల్లగాలికి కనుకుపట్టింది.

సాయంకాలం అయిదవుతోంది. ఎండ పసిమి ఛాయలోకి మారింది. ముఖం మీద ఎండ పడేసరికి నారాయణకు మెలుకువ వచ్చింది. కడుపులో ఎలుకలు పరుగెడుతున్నాయి. జేబు తడముకున్నాడు. బదు రూపాయల బిళ్ళ తగిలింది. పాప్ కార్డ్ ప్యాకెట్ కొనుక్కుని తిన్నాడు. నల్లా వద్ద నీళ్ళు తాగాడు. ఇదంతా గమనిస్తున్న ఓ మార్వాడి సేటు నారాయణ దగ్గరకు వచ్చి వివరాలు తెలుసుకున్నాడు. నారాయణ దీనిస్థితికి జాలిపడి అతన్ని ఇంటికి తీసుకువెళ్ళాడు. నారాయణకు

కడుపునిండా భోజనం పెట్టించాడు. పడక బట్టలిచ్చి పడుకోడానికి బల్ల చూపించాడు. ఇతను ఇకనుంచీ మనింట్లోనే ఉంటాడని భార్యకు చెప్పాడు. వింతగా చూసింది భార్య.

ఉదయం సేటు నారాయణను తనతో దుకాణానికి తీసుకువెళ్ళాడు. వ్యాపారంలో తనకు సాయపడుతున్నాడు. అసతి కాలంలో నారాయణ సేటుకు నమ్మిన బంటయ్యాడు. నారాయణ తెలివితేటల్ని గమనించిన సేటు తన పిల్లలకు అతని చేత లెక్కలు ట్యూషన్ చెప్పించాడు. మార్వాడి కుటుంబంలో ఉండటం వల్ల నారాయణకు మరారి

కూడ అట్టింది. నారాయణ సేటు కుటుంబంలో ఒకడయిపోయాడు.

ఓ రోజు నారాయణ చదువుకోవాలన్న తన చిరకాల వాంఛను సేటుతో వినయంగా వెలిబుచ్చాడు. నారాయణ వినయ విధేయతలు..., విశ్వసనీయతలు చూసి సేటు పెద్ద మనసుతో సరేనన్నాడు. నారాయణ పగలల్లా సేటుకు సాయం చేస్తూ..., సాయంకాలం పిల్లలకు ట్యూషన్ చెబుతున్నాడు. నైట్ కాలేజీలో బి.ఎ చేస్తున్నాడు. బి.ఎ అయిపోయింది. బి.ఇడి కూడా పూర్తి చేశాడు. డిఎస్సీలో సెలెక్టు అయి టీచరు ఉద్యోగం పొందాడు. ఉద్యోగంతో నారాయణ జీవితం ఓ మలుపు తిరిగింది. కామారెడ్డిలో పోస్టింగ్ జాయినయ్యే రోజు దగ్గర పడుతోంది. సేటు కుటుంబంతో పెనవేసుకున్న బంధాల్ని తెంచుకుని వెళ్ళాలంటే నారాయణకు ఎంతో బాధగా ఉంది. ఆ కుటుంబం చూపిన ఆప్యాయత..., ఆదరణ నారాయణ హృదయాన్ని కలచివేస్తున్నాయి.

సేటు కూతురు అనురాధ, నారాయణ పరస్పరం ప్రేమించుకున్నారు. ప్రేమకు కులాలు, మతాలు, భాష, ప్రాంతం... ఏది అడ్డు కావనుకున్నారు. వారిదో పవిత్ర ప్రేమ సంగమం, వాళ్ళు ప్రేమను హృదయాంతరాళలోనే దాచుకున్నారు. నారాయణ ఉద్యోగంలో జాయినయ్యాడు. సేటు ఇంటిని వీడి వెళ్తున్నప్పుడు అతని గుండెల్లో చెప్పరాని దిగులు! అనురాధ కళ్ళల్లో కన్నీటి పొరలు! సేటు కొడుకు శివరాజ్ రైల్వే స్టేషన్ వరకు వెళ్ళి నారాయణను సాగనంపాడు. చల్లగాలిలో రైలు నెమ్మదిగా వేగం పుంజుకుంది.

నారాయణ స్మృతి పథంలో ఎన్నో జ్ఞాపకాలు శకలాలు కదులుతున్నాయి. తను పట్టానికీ ఏ స్థితిలో చేరుకుందీ ..., సేటు కుటుంబం తననీ ఎలా ఆదరించింది... అనురాధ తనపై పెంచుకున్న ప్రేమ... అన్ని నారాయణ హృదయాన్ని అల్లకల్లోలం జేస్తున్నాయి. కామారెడ్డి చేరుకున్నాడు. స్కూల్లో జాయినయ్యాడు. హెడ్ మాస్టర్ టైంటేబుల్ ఇచ్చి రేపటినుంచి క్లాసులు తీసుకోమన్నాడు. నారాయణ స్టాఫ్ సహకారంతో రూం కిరాయికు చూసుకొన్నాడు. వంట సామ్రాగి, దినుసులు, కొనుక్కుని స్వయం పాకం ఆరంభించాడు.

కొద్దికాలంలోనే నారాయణ మంచి ఉపాధ్యాయుడిగా గుర్తింపు పొందాడు. సాయంకాలం పిల్లలకు ఉచితంగా ట్యూషన్ చెబుతున్నాడు. క్లాస్ లో అతను పాఠం బోధిస్తూ ఉంటే విద్యార్థులు మంత్రముగ్ధులు వింటున్నారు. నారాయణ తన బోధనా పటిమతో విద్యార్థులను ఇట్టే ఆకట్టుకున్నాడు. ఇప్పుడు అతను విద్యార్థులకు ఆరాధ్యదైవం. అతని మాట వాళ్ళకు వేదమాక్కు ఎప్పుడు చూసినా నారాయణ చుట్టూ విద్యార్థులు గుమిగూడి ఉంటున్నారు. ఓ మారు నారాయణను చూసి వాళ్ళ హెడ్ మాస్టర్ “సర్ దహూర్ టీచర్ టెల్స్.., ఆన్ ఆపరేట్ టీచర్ ఎక్స్ ప్లెయిన్స్, దగ్గుడ టీచర్ అనలైజెస్...బట్ దబెస్ట్ టీచర్ ఇన్ సైరెన్స్ అండ్ మోటివేట్స్...!” అంటూ కితాబు ఇచ్చాడు.

సేటుకు ఇటీవలే తెలిసింది. తన కూతురు ప్రేమ. సేటు గుండెల్లో కులం.. మతం.., సాంప్రదాయం... అంటూ ఓ మూల కెలుకుతున్నాయి. అతడు మానసికంగా సంఘర్షణ పడుతున్నాడు. సమాజానికి వెరసి అనురాధకు పెళ్లి సంబంధాలు చూస్తున్నాడు. అనురాధ ముఖావంగా ఉంటోంది. విషయం తెలియని తల్లి అయోమయంలో పడింది.

“అమ్మా..! అక్క నారాయణపై మనసు పడింది!” సంగతి చెప్పాడు. శివరాజు వాళ్ళ అమ్మతో..! అవాక్కుయింది ఆమె. సేటు దీర్ఘంగా ఆలోచించసాగాడు. అనురాధ, నారాయణ మనస్సుల్లో పెంచుకున్న ప్రేమకు ఏవీ అడ్డుకాకూడదనుకున్నాడు. ప్రేమకు ఎల్లలు ఉండవనకున్నాడు. కాలం చెల్లిన సనాతన సాంప్రదాయాల్ని పక్కన బెట్టాడు. సేటు తక్షణమే నారాయణను కలువడానికి కామారెడ్డికి బయలుదేరాడు. స్కూలుకు వెళ్ళాడు. సేటును చూస్తూనే నారాయణ ఆశ్చర్యానందాల్లో మునిగిపోయాడు. ఒక్కసారిగా అతని గుండె పొరల్లో దాక్కున్న మధుర స్మృతులు ప్రకంపనాలకు మధురానుభూతిని పొందుతున్నాడు.

నారాయణ హెడ్ మాస్టర్ వద్ద పర్మిషన్ తీసుకుని స్కూల్ గార్డెన్ లో చెట్టు నీడన సేటును తీసుకుని ప్రయివేసింగ్ సిమెంటు గద్దె మీద కుంచున్నారు. విషయాన్ని ఎలా కదపాలో పాలుపోక సేటు తటపటాయిస్తున్నాడు.

“బేటా..! నా బిడ్డ అనురాధ సుఖంతోపాటే నాకు కావాలే! నా బిడ్డ కొరకు నా పట్టింపులన్నీ పక్కన బెడుతున్నా -కాలానుగుణంగా వద్దతులు..., సాంప్రదాయాలు మారుతున్నాయి. ప్రేమపుష్పం కులమతాలు దాటి వికసిస్తోంది. నా బిడ్డ మనసు తెలుసుకున్నా..!”

నారాయణ...! అనురాధ అంటే నీ కిష్టమేనా..! చెప్పు బేటా...!? నేరుగా అడిగాడు సేటు.

“మీరు పెద్దవారు! నన్ను చేరదీసారు. బతుకు దారి చూపించారు. మీ రుణం తీర్చుకోలేనిది! అనురాధ అంటే నాకు చాలా ఇష్టం! నా ప్రేమని నా గుండెల్లోనే దాచుకున్నాను. ఈ విషయం మీతో చెప్పడానికి సాహసించలేకపోయాను. మీరు ఆశీర్వాదిస్తే అంతకంటే నా కావలసిందేముంది.” వినయంగా చెప్పాడు నారాయణ.

ఇద్దరి కళ్ళల్లో ఆనందబాష్పాలు. అనురాధ, నారాయణ పెళ్లి, నిరాడంబరంగా జరిగింది. జనం చెవులు కొర్రుకున్నారు. లెక్క చేయలేదు సేటు. అనురాధ కొత్త కాపురానికి వెళ్లింది, తల్లి పొగిలి పొగిలిపెట్టింది.

నారాయణ, అనురాధల సంసారం సంతోషంగా సాగిపోతోంది. సంసారంతో పాటు అనురాధ రాత్రి పాఠశాలల నిర్వహణ, గృహవైద్యం., ఇత్యాది సామాజిక సేవా కార్యక్రమాల్లో భక్తకు చేదోడు వాదోడుగా ఉంటోంది. కాల చక్రం గిర్రున తిరిగింది. కాలెండర్లు మారుతున్నాయి. ఇప్పుడు నారాయణ దంపతులకు ఇద్దరు మగపిల్లలు. నారాయణ పిల్లల కాకుండా ఆపరేషన్ చేయించు కున్నాడు. తన కొడుకుల్ని గారాబంగా పెంచాడు. చదువు చెప్పించాడు. జీవితంలో విశ్రాంతి లేక... సరియైన ఆహారం లేక నారాయణ ఆనారోగ్యం పాలయినాడు. పక్షవాతం బారినపడ్డాడు నారాయణ.

“అయ్యో పాపం...! నారాయణ సారు అసోంటి పుణ్యాత్మునికి ఎంత కట్టమొచ్చే...! అని. ఆయన అభిమానులు ఆయన పట్ల జాలి చూపుతున్నారు. మంచాన పడ్డ నారాయణకు పెద్ద కొడుకు సత్యం సపర్యలు చేస్తున్నాడు. క్షమశిక్షణ, సేవాభావం, నిబద్ధత.. అన్నీ సత్యం తండ్రి నారాయణ నుంచి పుణికి పుచ్చుకున్నాడు. అందుకే నారాయణ సత్యంను చూసి తృప్తిగా ఊపిరి పీల్చుకునేవాడు. నారాయణ చిన్న కొడుకు ప్రసాద్. అతడు నారాయణ ఆశలకు, ఆశయాలకు భిన్నంగా తయారయ్యాడు. చిన్నవాడని అతి గారాబం చేశాడు. మీతిమీరిన స్వేచ్ఛ అతన్ని చెడగొట్టింది. విచ్చలవిడిగా తిరగడం జూదం ఆడడం సినిమాలు చూడడం... అన్నీ కలసి జీవితాన్ని గాడి తప్పించాయి. ప్రసాద్ నారాయణకు ఓ పెద్ద సమస్య అయిపోయాడు. మానసికంగా ఎంతో కుంగి పోయాడు. చివరకు నారాయణ ఆ రందితోనే తుదిశ్వాస వదిలాడు.

తండ్రి మరణాంతరం కుటుంబ బాధ్యతలన్నీ సత్యం మీద పడ్డాయి. ట్యూషన్లు చెబుతూ... దుకాణాల్లో ఖాతాలు రాస్తూ... పత్రికలకు రచనలు చేస్తూ వచ్చే బొటాబొటి ఆదాయంతో కుటుంబాన్ని నెట్టుకొస్తున్నాడు. సత్యంకు ఉన్న సంపదల్లో... ఆత్మవిశ్వాసం, ఆత్మస్థైర్యం...!! తను నమ్ముకున్నవి పనిపట్ల క్రమశిక్షణ -నిబద్ధత--! తనకు తెలిసిందల్లా శ్రమించడమే! అనే అతని ఉన్నతత్వానికి మూలస్థంబాలుగా నిలిచాయి. ఓ వైపు కుటుంబ బాధ్యతలను మోస్తూనే బి.ఎస్.సి, బి.ఇ.డి పూర్తి చేశాడు . ఓవెస్ యూనివర్సిటీలో ఎమ్.ఎ తెలుగు లిటరేచర్ చేశాడు.

సత్యం తన మేనమామ కూతుర్ని ఎలాంటి ఆడంబరాలకు పోకుండా రిజిస్టర్ మ్యరేజ్ చేసుకున్నాడు. పనికిరాని సాంప్రదాయాలను

పట్టుకొని వేలాడే తత్వంకాదు సత్యం. ప్రస్తుతం తమ్ముణ్ణి ఎట్లా బాగు చేయాలనేదే అతని మనస్సును తొలుస్తోంది. తమ్ముడికి చదువు అబ్బలేదు. ఏడో తరగతిలో ఫెయిల్ అయ్యాడు. ఏగి తయారయిండు. ఓనాడు రోడ్మీద నానా రభస చేస్తే పోలీసులు పట్టుకొని జైల్లో పెట్టేశారు. లారీతో కుమ్మారు. ప్రసాద్ కు అప్పుడు అమ్మా, అన్నా గుర్తుకు వచ్చారు కళ్ళలో నీళ్ళు చిప్పిల్లాయి.

తమ్ముని ఆరెస్టు విషయం తెలిసిన సత్యం హుటాహుటిన పోలీసు స్టేషనుకు వెళ్ళాడు. ఇన్ స్పెక్టర్ తో మాట్లాడడు. జరిగిన దానికి క్షమాపణలు చెప్పాడు. సత్యం మీదున్న సదాభిప్రాయంతో ఇన్ స్పెక్టర్ ప్రసాద్ ను వదిలాడు. 'మీ తమ్మునికి బుద్ధిచెప్పండి!' అని హెచ్చరించాడు. సెల్ నుండి బయటకు రాగానే అన్న కాళ్ళమీద పడి ప్రసాద్ బోరున విలపించాడు. తమ్ముణ్ణి లేవనెత్తి కళ్ళు తుడిచి గుండెకు హత్తుకున్నాడు సత్యం.

“ప్రసాద్ జరిగిందేదో జరిగింది! తెలిసో తెలియకో తప్పులు జరుగుతాయి. లోపాలు లేని మనుషులుండరు. తెలుసుకుని సరిదిద్దుకున్నవాడే గొప్పవాడు. ఇకనైనా మారి బుద్ధిగా నడచుకో...!” అని తమ్ముణ్ణి ఊరడించాడు తమ్ముణ్ణి ఇంటికి తీసుకువెళ్ళాడు. దర్వాజాలో వేయికళ్ళతో ఎదురుచూస్తున్న అనురాధమ్మ ఒక్కమటున వచ్చి చిన్న కొడుకుని పట్టుకుని గొల్లుమంది.

తండ్రి మరణం... తల్లి అనారోగ్యం ... తమ్ముడి ఆరెస్టు... ఇవన్నీ సత్యంను మానసికంగా ఎంతో కుంగదేశాయి.

“అరెస్ట్రీ..! తమ్ముణ్ణి ఏగి గాకుండా చూడు బిడ్డా..! ఎట్లన్న జేసి ఓ రేపుకు తే బిడ్డా..!” దీనంగ అంది అనురాధమ్మ సత్యంతో..!”

ఓ రోజు సత్యం ప్రసాద్ ను తన దగ్గరగా కూచో బెట్టుకొని భుజం మీద ప్రేమగా చేయివేసి” వారి ప్రసాద్..! జీవితం అంటే ఏమిటో తెలుసుకోరా? ఈ స్నేహం..., ఈ తిరుగుడు నీకు కూడుబెట్టవురా..! టైం అంతా గడిచాక చింతిస్తే లాభముండదు. బతుకుదెరువు చూసుకోవాలె...! జీవితంలో స్థిరపడాలె...!” హితబోధ చేశాడు.

ప్రసాద్ ఆలోచించసాగాడు అన్న మాటల్లోని అంతర్ధ్యాన్ని అర్థం చేసుకోసాగాడు జీవితాన్ని. తను తల్లి దండ్రుల్ని ఎంత క్షోభ పెట్టింది... తలుచుకుంటూ బాధ పడసాగాడు! సత్యం తన పరపతితో ఓ పెట్రోల్ బంకులో తమ్మునికి నౌకరి కుదిర్చాడు. ప్రసాద్ బుద్ధిగా నౌకరి చేస్తున్నాడు. నెల గడచింది. జీతం తీసుకున్నాడు. చీరెలు, స్వీట్స్ వ్యాకెట్లతో ఇంటికెళ్ళాడు. అమ్మా వదిన చేతుల్లో పెట్టి కాళ్ళకు నమస్కరించాడు. మిగిలిన డబ్బులు అన్న చేతుల్లో పెట్టి కాళ్ళకు మొక్కాడు. సత్యం తమ్ముణ్ణి ఆనందంగా చూడసాగాడు. అనురాధమ్మ చిన్న కొడుకును గుండెలకు హత్తుకుంది. ప్రేమగా తలనిమిరింది. అందరి కళ్ళలో ఆనంద బాష్పాలు తళతళ మెరుస్తున్నాయి.

ఓ సందెవేళ శారద కూరగాయలు తరుగుతూ ఏమయ్యా..! “ఏమయ్యా ప్రసాదు బుద్ధిమంతుడయ్యిండు! నౌకరిజేస్తుండు. ఓ మంచి సంబంధం చూసి పెళ్ళి చేస్తే బావుంటుందయ్యా..!”

నెమ్మదిగా భర్త సత్యంతో అంది.

“నిజవేనోయ్” అంటూ ప్రయత్నాలు మొదలు పెట్టాడు.

- - -

కాల గమనంలో సహజ పరిణామాలు చోటు చేసుకున్నాయి. సత్యం భార్య నీళ్ళు బోసుకుంది. అనురాధమ్మ ఆనందానికి అవధుల్లేవు. ఇంటిల్లిపాది శారదన ఏ పని చేయనీయటం లేదు. అనురాధమ్మ కోడల్ని అపురూపంగా చూసుకుంటుంది. సత్యం క్రమం తప్పకుండా నెలనెలా డాక్టరుకు చూపిస్తున్నాడు. నెలలు నిండాాయి. శారద పురుడు పోసుకుంది. పండంటి ఆడపిల్లకు జన్మనిచ్చింది. ఆ ఇంట్లో సంతోషం వెల్లి విరిసింది.

సత్యం ఓ రోజు బజారు నుంచి ఏడో ఆలోచించుకుంటూ ఇంట్లో అడుగుపెడుతుండగా ఏదో గొడవ వినబడుతోంది. తమ్ముడు, మరదలు తగవులాడుకుంటున్నారు. ప్రసాద్ అన్నను చూసి గతుక్కుమన్నాడు.

“ప్రసాద్ ఏమయిందిరా ఎందుకు వాదులాడు కుంటుండ్రు..?” అడిగాడు సత్యం ప్రసాద్ ననుగుతూ నేల చూపులు చూస్తున్నాడు.

“మాట్లాడవేందిరా..!” గద్దించాడు సత్యం. మరదలు ఓ మూలన ముక్కు ఎగబీడుకుంటూ నిలుచుంది. ఓ పక్కన పాపనెత్తుకొని శారద, అనురాధమ్మ బిక్కు బిక్కున చూస్తూ నిలుచున్నారు.

“అన్నా...! అదేమందో తెలుసా...! ఇంటి వసంతా తనూ, బయట వసంతా నేను చేస్తున్నామట..! మీరేమో హాయిగా కూకొని

అజమాయిషీ చేస్తున్నారట! మనబుక్కెడు మనమండుకుండాం అని అంటోంది.” ఆశ్చర్యపోయాడు సత్యం. మరదల వైపు చూశాడు. ఆమె తల నేల వాల్చింది.

ఖంగు తిన్నాడు సత్యం. ఆలోచనలో పడ్డాడు. మనుషులు కలిసి ప్రేమగా బతుకలేని వ్యవస్థను ఎవరు నిర్మిస్తున్నారు..? ఎందుకీ వ్యవస్థ...? సత్యం మనస్సంతా కకావికలమౌతోంది. సాఫీగా సాగిపోతున్న అతని కుటుంబంలో కలకలం మొదలయింది.

“అరేయి ప్రసాద్ అందరం కలసి మెలసి ఆనందంగా ఉంటున్నామని అనుకున్నాను. ఈ పరిస్థితి ఏందిరా..?” సరే కానీయండి...!!” అంటూ దీర్ఘంగా నిట్టారుస్తూ నిర్వేదంగా అక్కడి నుండి వెళ్ళిపోయాడు సత్యం. అనురాధమ్మ జరుగుతున్న పరిణామాల్ని చూసి కళ్ళొత్తుకుంది. ప్రసాద్ వేరుపడ్డాడు. ఈ విధంగా నైనా తనకూ తన భార్యకు సంసారం..., బరువు బాధ్యతలూ..., లోకం పోకడ.. తెలుస్తాయనుకున్నాడు.

అన్నదమ్ములిద్దరూ అన్యమనస్కంగా విడిపోయారు.

సత్యం అధ్యయనమే తన శ్వాసగా బతుకుతున్నాడు. పఠనంలోనే మానసిక ప్రశాంతతను పొందుతున్నాడు. ఇతర భాషలను నేర్చుకోవాలన్న తన చిరకాల వాంఛకు సత్యం శ్రీకారం చుట్టాడు. 30 రోజుల్లో తమిళం..., కన్నడం..., మళయాళం..., బెంగాలి..., అస్సామీ..., పంజాబీ..., పలు భాషలు నేర్చుకున్నాడు. ఆయా సాహిత్యాల

ద్వారా విభిన్న ప్రాంతాల ప్రజల జీవన విధానాల్ని, స్థితిగతుల్ని, సంస్కృతుల్ని, సాంప్రదాయాల్ని పరిశోధిస్తున్నాడు. ఆయా భాషల సాహిత్యాలను తెలుగులోకి అనువదించి పత్రికల్లో ప్రచురించబడి అనువాద రచయితగా ప్రసిద్ధి చెందాడు. పలు సామాజిక సమస్యలు..., అంశాలపై వ్యాసాలు రాస్తున్నాడు. ప్రస్తుతం సత్యంకు సాహిత్యమే ఊపిరియింది.

ప్రవృత్తి రీత్యా సత్యం రచయిత. వృత్తి రీత్య ఉపాధ్యాయుడు. అధ్యాపక వృత్తిలో ఆదర్శప్రాయుడు. నిబద్ధతకు మారుపేరు. సత్యం ఓసారి క్లాస్ పూర్తియ్యాక స్టాఫ్ రూమ్ కు వెళ్ళుతున్నప్పుడు ఓ విద్యార్థి చెట్టు కింద దిగాలుగా కూచోని ఉండడం చూశాడు.

“ఏం బాబు అట్లా ఉన్నావ్...! నీ సమస్యేమిటి..? అడిగాడు సత్యం. “ఫీజు గట్టాలెసార్! పైసల్లేవు, మా అవ్వ నాయన్న చేసు పనికి బోయెటోళ్లు.” వానల్లేక ఎవుసం పనులు మూలకుపడ్డాయి. కూలి దొరుకత లేదు.” దీనింగ చెప్పాడు ఆ విద్యార్థి. సత్యం ఆ విద్యార్థిని తేరిపారి చూసింది. బిరుగులు పట్టిన అంగీ, లాగు, నూనె లేక చిప్పిరిగా ఉన్న నెత్తి..! జాలిపడ్డాడు. అతన్ని తనతో తీసుకెళ్ళి ఫీజు చెల్లించి రశీదు ఇప్పించాడు సత్యం. సజల నయనాలతో చేతులు జోడించాడు. ఆ విద్యార్థి కృతజ్ఞతగా.

సత్యం సాహితీ వ్యాసంగం 30 సంవత్సరాల నుండి సాగుతూనే ఉంది. కథ, కవిత, వ్యాసం, సమీక్ష అన్ని ప్రక్రియల్లో తనేమిటో రుజువు చేసుకున్నాడు. తన వాణి, బాణి తెలిపాడు. పాఠకుల మీద తనదైన ముద్ర వేశాడు. మనిషి జీవితమూ..., సాహిత్యమూ.. తాడిత, వీడిత జనులకూ ఉపయోగపడాలనీ..., ఆదర్శాలు రచనల్లో..., మాటల్లో చూపటం కాదు ఆచరణలో పెట్టాలనీ..! పలు సాహితీ సభల్లో చెబుతుండేవాడు. అతని ఉపన్యాసం కంచుకంఠంతో గంభీరంగా, ఉత్తేజితంగా సాగేది. ఎన్నో జీవన సత్యాలను, బతుకు బాటలను తెలిపేది.

ఓ సందర్భంలో సత్యం ఓ పెద్ద మనిషిని కలువడానికి వెళ్ళాడు. ఆ పెద్ద మనిషి వద్ద అప్పటికే కొందరు గుడి నిర్మాణం కోసం చందా అడుగుతున్నారు. అప్పుడు ఆ పెద్ద మనిషి వాళ్ళతో ఇలా అన్నాడు. “అయ్యా జనం ఆకలితో, అనారోగ్యంతో బాధపడుతుంటే గుళ్ళు నిర్మాణం అవసరమా...? వ్యవసాయం, విద్య, వైద్యం, ఉపాధి గురించి ఆలోచించాలి...!” అన్న మాటలు సత్యంను ఎంతో ప్రభావితం చేశాయి.

సత్యం ఒక్క కూతురు కలుగగానే కుటుంబ నియంత్రణ ఆపరేషన్ చేయించుకున్నాడు.

“ఏందిరా సతీ..! ఒక బిడ్డ అయితే ఎట్లరా..? దానికేమన్న అయితే...!!” అని అనురాధమ్మ ఎంత మొత్తుకున్న వినలేదు.

“అమ్మా ..! గట్ల అనుకోబట్టి జనాభా పెరిగిపోతోంది. ఏది సాలకుంట అయితేది. నౌకర్లు దొరుకత లేవు. నువ్వే చెప్పమ్మా గతంల ఎకరం పొలంల పుట్టెడు వడ్లు పండితే అందరం సాలెల్ల తినలేదా...! జీతాలు గొలిచినం..! కిరాణాకు ..., చాకలి, మంగలి, మాల, మాదిగ శాతాలకు గొలిచినం. ఇప్పుడు ఎంత పండించిన ఎందుకు సరిపోతలేవు? చాలమ్మా ఒక సంతానం.” అంటూ తల్లికి నచ్చజెప్పాడు.

సత్యం ఇల్లు ఎప్పుడు రచయితలతో సందడిగా ఉండేది. సాహిత్య చర్చలు జరిగేవి. చర్చల్లో పడితే సత్యంకు ఏది గుర్తుండేదికాదు. కనీసం రోజూ ఒకరిద్దరయినా అతనింట్లో చేయి కడిగేది. ఒక రోజు ఉదయం 11 గంటలకు వసారాలో సత్యం వాలు కుర్చీలో కూచోని పేపరు చదువుతున్నాడు. గేట్లోంచి మాసిన బట్టలతో ఓ యువకుడు వస్తున్నాడు. పరీక్షించి చూశాడు. చైతన్య అనే ఓ దళిత రచయిత, ముఖం పీక్కుపోయి ఉంది.

“భోం చేశావా...?” సత్యం అడిగాడు మొహపాటు పడుతూనే తల అడ్డం తిప్పాడు చైతన్య. సత్యం అతన్ని లోనికి తీసుకెళ్ళి భోజనం పెట్టించాడు. అనంతరం సాహిత్య కబుర్లను చెప్పుకోసాగారు. పొద్దే తెలియలేదు వాళ్ళకు.

“వెళ్ళొస్తాను.” వినయంగా చేతులు జోడించాడు చైతన్య. సత్యం కొంత డబ్బు అతని జేబులో పెట్టి సాగనంపాడు. కాలగమనంలో రకరకాల మార్పులు చోటు చేసుకుంటున్నాయి. రోజు రోజుకు సాహితీ రంగంలో నైతిక విలువలు పడిపోతున్నాయి. లోపభూయాప్తమైన బృందాలలో సత్యం ఇమడలేకపోతున్నాడు. మానవీయత లేని కృత్రిమ సంబంధాలను జీర్ణించుకోలేక పోతున్నాడు. కపటసాహితీ మిత్రులు కనబడేసరికి సత్యంకు ఒల్లు కంపరమెత్తుతోంది. మానసిక ఆందోళన అతని శరీరాన్ని దెబ్బతీసింది. ఆస్పత్రి పాలయ్యాడు. ఆత్మీయులు మాత్రమే చూడ్డానికి వస్తున్నారు.

భళ్ళున తెల్లారింది. బెడ్ పై సత్యం పార్శ్వ శరీరం, పైన తెల్లని బట్ట కప్పారు. ఓ మూల భార్య కూతురు దుఃఖిస్తున్నారు. ఆసుపత్రి వెలుపల అభిమానుల గుంపు. ‘అస్తమించిన సాహితీవేత్త, బహుభాషావేత్త...!’ అంటూ సత్యం మరణవార్తను దినపత్రికలు పతాక శీర్షిక ప్రచురించాయి. ఆయన సాహితీసేవ గురించి రాసాయి.

సత్యం దిండు కింద ఓరగా తెల్లని కాగితం రెపరెపలాడుతోంది. తీశారు! శారదకు అని రాసి ఉంది. ఆమెకిచ్చారు. పణుకుతున్న చేతులతో శారద తీసుకుంది చదువసాగింది. ప్రియమైన జీవన సహచరి శారదకు

నా సాహితీ జీవితంలో నీవు ఎన్నో కష్టాలు పడ్డాను! నా శ్వాస మీద నమ్మకం పోయింది. అంతిమ క్షణాల్లో నాదో కోరిక. మరణాంతరం నా కళ్ళు, గుండె, మూత్రపిండాలు వైద్యపరిపత్కూ..., మిగతా అవయవాలు పరిశోధనార్థం మెడికల్ సైన్సెస్ కు... అప్పగిస్తావని ఆశిస్తూ... నీ సత్యం.

పరోపకార్థం ఇదం జీవితం.. ఇదం శరీరం..! సత్యం బతుకున్నాళ్ళు జీవితాన్ని..., తనువు చాలించాక శరీరాన్ని జనానికి అంకితం చేశాడు. శారద గుండెల్లో దుఃఖం ఎగిసిపడుతోంది.

ఆలోచనలు మనస్సును అల్లకల్లోలం చేస్తున్నాయి. గుండె దిటువు చేసుకుంది. కార్యోన్ముఖురాలయింది. ఆమె చెక్కిళ్ల మీదుగా జారుతున్న కన్నీళ్లు కాగితాన్ని తడుపుతున్నాయి.

తెలంగాణ పల్లె బ్రతుకుల చిత్రపటం 'ఉనికిపాట్లు'

సత్య భాస్కర్

అమృతతుల్యమైన తెలంగాణా భాష, యాస నుడికారాలను కలబోసి, మనోహరమైన మాండలికంతో జతచేసిన కథాసంకలనం 'ఉనికిపాట్లు'. పరాయి ప్రాంతంలో జీవిస్తున్న మనకు ఎంతో కాలం తర్వాత మన ఊరివాడు కలిస్తే కలిగే ఆత్మీయ అనుభూతి నిచ్చిందీ కథాసంకలనం! వాస్తవానికి తెలంగాణా పలుకులో ఒక ఆర్తి వుంటుంది. ఆత్మీయత వుంటుంది. అంతః స్పర్శ వుంది. తనదైన మానవత వుంటుంది. మాటలో మనసు కనపడుతుంది. అది అనుభవకవేద్యం. దాన్ని అక్షరాలలో ఒలికించాడు ఎలికట్టె శంకర్ రావు ఈ కథా సంకలనం నేవధ్యం తెలంగాణా పల్లె బ్రతుకులు. మరీ ఖచ్చితంగా చెప్పాలంటే నల్లగొండ దాని పరిసర ప్రాంతం! రచయిత నల్లగొండ వాసికావడం దానికి కారణం కావచ్చు. ప్రతి కథా ఒక అక్షర దృశ్యం. పట్టి పట్టి చదివించేవి కావు. చేయిపట్టి గ్రామంలోకి లాక్కొనిపోతాయి. మనం తెలుసుకునేలోగానే ఆ గ్రామంలో ఓ మూల నిలబడి, ఆ ఊళ్ళో జరిగే విశేషాలని ఆసక్తితో గమనిస్తూ వాళ్ళలో ఒకళ్ళమయిపోతాం! ఆగ్రామంలోని పాత్రలతో పాటు ఆగ్రహిస్తాం, ఆవేశపడతాం, నానాతిట్లు తిడుతూ, కంటతడిపెడతాం, చివరకు ఇలా అయిందని

ఒక నిట్టూర్పు విడుస్తాం. మళ్ళీ మరో కథలోకి ప్రయాణమవుతాం! రచయిత కథలు సృష్టించలేదు సృజించాడు. ప్రతి పాత్రలోనూ పరకాయప్రవేశం చేసాడంటే సరిగ్గా వుంటుంది. విజువల్ మీడియాకు పోటీగా కథను నిలబెట్టాడనడంలో అతిశయోక్తి లేదు! కథా సంకలనం శీర్షిక "ఉనికి పాట్లు" ఎంత సరైనదో కథలను చదివితే తెలుస్తుంది. నిదురవచ్చినవాడు పడేవి కునికిపాట్లు - బ్రతుకుతెరువు కోసం, మనుగడకోసం పోరాడేవాడు, ఉన్నదాన్ని నిలబెట్టుకోవడానికి ప్రయత్నించేవాడు 'ఉనికిపాట్లు'పడతాడు! గ్రామాలను చుట్టుముడుతున్న పెట్టుబడిదారీ సంబంధాలు, పాశ్చాత్యీకరణల మధ్య ఉక్కిరిబిక్కిరవుతున్న గ్రామీణ వ్యవస్థ, మారుతున్న మానవ సంబంధాలు, దోపిడి, తరాలమధ్య ఘర్షణ, కులవ్యవస్థ చట్రంలో మారుతున్న సమీకరణలు, మారుతోన్న పరిస్థితులలోన చక్రం తిప్పాలని ప్రయత్నిస్తున్న అగ్రవర్ణాల చాణక్యం, అర్థంకాక భీతిల్లుతున్న బడుగుజనం, బలవుతున్న నిరుపేదలు, అన్నిటి సమగ్ర రూపమే ఈ ఉనికిపాట్లు! గ్రామీణ వ్యవస్థలో పెత్తందారీ వర్గాల ఉక్కుపిడికిలలో నలిగిపోతున్న నిరుపేదల హాహాకారాలు ఈ కథల్లో వినిపిస్తాయి. ప్రపంచీకరణలో ప్రపంచం గ్రామంగా

మారవచ్చు. కాని మా గ్రామాలు మాత్రం ప్రపంచంలోకి రావని చాటి చెబుతాయి ఈ కథలు! కొన్ని కథలు చూద్దాం! 'పొరకలు' మన కళ్ళ ముందే మనం నడిచే రోడ్లను శ్రద్ధా, భక్తులతో రెండుచేతులతో రెండు చీపుర్లుపట్టి మానవ యంత్రాలలా, ఆ పనికోసమే తాము పుట్టామన్నట్లు శుభ్రం చేసే మున్నిపాలిటి కాంట్రాక్టు కార్మికుల కథ ఇది! ఆ ఊడ్చిన దుమ్మంతా చివరకు వాళ్ళ బ్రతుకుల్లోనే పడుతోందని ఈ కథ చదివితే మనకు అర్థమవుతుంది. వాళ్ళ శ్రమమీద కంట్రాక్టర్లు, కౌన్సిలర్లు, కమీషనర్లు ఎదుగుతున్నారని వాళ్ళనే మనం మర్యాదస్తులుగా, నాగరికులుగా గౌరవిస్తున్నామని తెలుస్తుంది. మనం ఈ కథ చదివాక విలువలను తలక్రిందులుగా చూసే మన మీద మనకు ఎంత భీదర పుడుతుందో! వ్యవసాయం, గిట్టుబాటు కాకపోవడంతో వందల ఎకరాల ఆసాములు కూడా ఎలా చితికిపోతున్నారో చూపించే కథలు కొన్ని ఉన్నాయి. 'అస్థిపంజరం' అలాంటి ఒక కథ. పాత, కొత్త తరాల మధ్య ఘర్షణను చిత్రీకరించాడు. కమ్యూనిజాన్ని స్పర్శించ కుండా తెలంగాణా కథ రాయడమంటే, అది గాలిలో సాముచేసినట్టే కదా! నక్సలిజం కూడా వొక భౌతిక వాస్తవికత! అది పల్లెలో రగులుతున్న ఒక జ్వాల! అలాంటి కథలు రెండున్నాయి. ఒకటి 'పల్లెరు గాయాలు' పార్థి రంగారావు పేరిట ఒక కమ్యూనిస్టు సాగించే పెత్తందారీ తనాన్ని అద్దంపట్టే కథ. కమ్యూనిస్టుపార్టీల్లో ప్రవేశించిన అవకాశవాద, అవలక్షణాలకు ప్రతీక ఈ కథ! ఏ'జెండా' అయినా దొరల ఎజెండా వొకటేనని ముగింపు. ఆత్మపరిశీలన కోసం ఆ పార్టీలకొక చురక పెడుతుంది. నక్సలైట్ కథ "కరువు పూలు" మాత్రం అంతగా వికసించలేదు.. ఇతర కథల్లోని సజీవత్వం దీనిలో లేదు. ఈ కథానాయకుడు సూర్యం పాత్ర నక్సలైటు

కావడం వరకు ఓ.కె. అతడి భార్య 'సరోజ' జీవనకేంద్రంగా సాగిన చిత్రీకరణలో జీవంలేదు. ఆమె పోలీసు చిత్రహింసలకు రేపేకు గురయి ఎయిడ్స్ పేషంట్ కావడం, తిరిగి పోలీసులకు కావాలనే ఎయిడ్స్ అంటించడం వగైరాలు నాటకీయంగా వున్నాయి. భార్యను చూడడానికి వచ్చి సూర్యం ఎన్కౌంటర్ కావడం పూ మామూలు ముగింపే! లోతుల్లోకి పోకుండా రాసిన కథలా వుంది. ఏదేని యదార్థ ఘటన ఆధారం వుండేమో!! రచయితనే చెప్పాలి. ఇక కథాశీర్షిక పొందిన 'ఉనికిపాట్లు' కథ కంటతడి పెట్టించే, ఒక అమానవీయ గాథ. మానవ సంబంధాలలో పెట్టుబడి తెచ్చిన పెనుమార్పును గగుర్పాటు కలిగించేలా చూపించిన కథ. మొదట్లోనే చెప్పినట్లుగానే మన గురించి రాయలేదు కదాని పాఠకుడు ఉలిక్కిపడతాడు. అన్ని కథల గురించి

రాయలని ఉన్నా అలా రాస్తే అదొక సంకలనం కాగల ప్రమాదం వుంది.

రచయితకు వొక ఆత్మీయ సూచన! కథల్లో యదార్థచిత్రీకరణతోపాటు, ఒక సామాజిక అవగాహన, బాధ్యతగల రచయితగా పరిష్కారమార్గాన్ని కూడా చూపించాల్సిన అవసరం వుంది. నేడు రాష్ట్రంలోని నలు చెరగులా అన్ని రంగాలు, వృత్తులలోని ప్రజలు ఏదో ఒక ప్రజా సంఘాలతో సమీకృతులవుతున్నారు. తమ జీవితాలలో మార్పుకోసం అనివార్యంగా పోరాటాలలోకి వస్తున్నారు. సమరశీలతను తర, తమ స్థాయిల్లో ప్రదర్శిస్తున్నారు. ఏ ఒక్కరోజు ఏ దినపత్రిక ఈ పోరాటవార్తలు, చిత్రాలు లేకుండా మనకు మొఖం చూపించడంలేదు. ఈనాటి కథారచయితలు ఆ పోరాటాలను కూడా తమ కథల్లో చూపించాలి. ('పొరకలు' అలాంటి ఒక కథ). గ్రామీణ వ్యవస్థమీద ప్రపంచీకరణ

ప్రభావాన్ని కూడా స్పర్శించాలి. కోట్లు గుమ్మరిస్తున్న పెట్టుబడిదారీ మీడియా ప్రసారం చేస్తోన్న చొప్పుదంటు కథలకు, పాచిపోయి రోతపుడుతున్న కథాంశాలతో రోజురోజుకు బరితెగించి బట్టలిప్పుతోన్న సినిమాలకు చెప్పుదెబ్బల్లాంటి కథలతో శంకర్ రావు ముందుకొచ్చాడు. పాఠకులను నేల మీదికి తీసుకు వచ్చాడు. అతని కలం మరింత పదునెక్కాలని, నాలాంటి వారి ఆకాంక్ష! అది నెరవేరుస్తాడని నమ్మకముంది.

కథా సంకలనం అట్ట మీది బొమ్మగా ఎంపికచేయబడ్డ తెలంగాణా పల్లెపడుచు ఏలె లక్ష్మణ్ చిత్రం అద్భుతం! తన చుట్టూ అమిత వేగంతో వస్తోన్న మార్పులను, అర్థం చేసుకోలేక గొంతుకూర్చొని ఎలికట్టె చెప్పే కథలు వింటోంది. ధర రు.80/- లు. నిస్సందేహంగా అందరు చదవదగ్గది. రచయితకు మనసారా అభినందనలు!

పేద బడుగు వర్గాల పట్ల జీవితాంతం ఆదరణ చూపిన మహనీయులు
కీ||శే|| సూగూరు కిషన్ రావు గారి స్మృత్యర్థం
ఆయన కుమారులు శ్రీ అశ్వద్ధామరావు 14.01.08 నాడు
అపరాల గ్రామంలో వస్త్రదానం చేస్తున్న దృశ్యం

సూగూరు కిషన్ రావు మెమోరియల్ ట్రస్ట్
అపరాల గ్రామం, కొత్తకోట (నుం), మహబూబ్ నగర్ జిల్లా

శాస్త్రి

తొమ్మిదిన్నరయింది. షన్స్ పీరియడ్ స్టార్ట్లయి వుంటుంది. ముందే మ్యాథ్స్ పీరియడ్. అయిదు నిమిషాలు లేటయినా క్లాసుకు రానివ్వరు ఉపేందర్ సార్. క్లాసులో వినకపోతే అర్థం కావు ప్రాబ్లమ్స్. నడక వేగం పెంచింది ప్రసన్న. ఇంకో షర్లాంగు దూరం. అయిదు నిమిషాలు. దాదాపు పరుగెత్తుతున్నట్లుగా నడుస్తున్నది.

జి. అనసూయ

వెనుకగా ఎవరివో అడుగుల చప్పుడు. సన్నగా ఈలవేసిన చప్పుడు... వెనుదిరిగి చూడ్డానికి భయం వేసింది.

“నిలువవే వాలు కనులదానా..

నీ నడకల హాయిలున్నవి జాణా

నీవు కులుకుతు గల గల నడుస్తు వుంటే

నిలువదె నా మనసు”

వెనుక నుండి దగ్గరగా పాట వినిపించింది. గుండె పైకే వినిపించేంత వేగంగా కొట్టుకుంటున్నది. అకస్మాత్తుగా కాలేజికి తనకు మధ్య మైళ్ళ దూరం ఉందన్న భావన. అడుగులు తడబడుతున్నవి. అరచేతుల్లో పోసిన చెమటతో పుస్తకాలు తడిచిపోతున్నవి. భయం భయంగా ఒక్క క్షణం వెనక్కి చూసింది.

“కోపమా నా పైన

ఆగవా ఇకనైనా’

ట్యూన్ మార్చిండతను. సన్నగా, పొడుగ్గా, వెకిలి చూపులు చూస్తూ ప్రసన్నకు చెప్పు తీసుకొని కొడదామన్నంత కోపం వచ్చింది. మరో రెండు నిమిషాల్లో కాలేజి గేట్లోకి ప్రవేశించింది.

అమ్మయ్య, పీడా విరగడయింది. ఊపిరి పీల్చుకొని క్లాసు వైపు పరుగెత్తింది. ఏ కళసున్నాడో ఉపేందర్ ‘కమిన్’ అన్నాడు.

గబగబా బోర్డు మీద ఉన్న లెక్క రాసుకోవడంలో మునిగిపోయింది. మధ్యాహ్నం వరకు టైమ్ తెలియలేదు.

లంచ్ లో పొద్దుటి సంగతి గుర్తుకొచ్చింది. స్నేహితురాళ్ళతో చెబుదామా అనుకొంది. కాని ఎక్కువగా ఊహించుకోవడం ఎందుకులే అనుకుని ఆగిపోయింది.

సాయంత్రం నాలుగు గంటలకు కాలేజి వదలగానే తమ వీధిలోనే ఉండే శైలజతో కలిసి బయలుదేరింది.

అదేంటి నీకు ఎంసెట్ క్లాసు ఉంది కదా అంది శైలజ.

ఇవాళ్ళ నాకు ఒంట్లో బాగాలేదే ఎంసెట్ క్లాసుకు వెళ్ళడం లేదు అన్నది ప్రసన్న. అసలు భయం ఎంసెట్ క్లాసు అయిపోయేసరికి ఆరు దాటుతుంది. ఆ టైంలో తనతో తమింటి వైపు వచ్చే వాళ్ళెవరూ ఉండరు. అందుకే ఎంసెట్ క్లాసుకు ఉండకుండా వెళ్ళిపోతున్నది తను.

కాలేజీ గేటు నుండి మెయిన్ రోడ్డుకు కలిసే సందు మలుపులో కనిపించాడు ఆ కుర్రాడు. తనను చూడగానే ఆ మొహంలో నువ్వు వచ్చావా... అన్నట్లు చూస్తున్న చూపులు. గబ గబ నడుస్తూ వెళ్ళిపోతున్న తనవైపు చూస్తూ ఏవో సైగలు చేస్తున్నాడు అతను. తలెత్తకుండా ఇంటికి చేరింది.

ఆ రోజంతా అన్యమనస్కంగానే ఉంది ప్రసన్న. భోజనం దగ్గర పరధ్యానంగా ఉన్న కూతుర్ని “ఏదే అట్టున్నవ్, ఒంట్లో బాగాలేదా అంటూ నుదుటి మీద చెయ్యోసి చూసింది తల్లి.

“అక్కా మేమీ రోజు మ్యాచ్ గెలిసినం” సంతోషంగా చెప్పింది తమ్ముడు. వాడు తొమ్మిదో తరగతి చదువుతున్నాడు. వాడి నోట్లోంచి క్రికెట్ ముచ్చట్ల తప్ప వేరే రావు.

“ఏం లేదమ్మా కొంచెం తలనొప్పిగా ఉంది” అంటూ ముందు గదిలోకి వెళ్ళి పుస్తకాలు ముందేసుకొని కూర్చుంది ప్రసన్న.

ప్రసన్న తండ్రి నాలుగేండ్ల క్రితం ఆక్సిడెంట్లో చనిపోయాడు. తల్లి విజయ ఓ ఫ్రైవేట్ కంపెనీలో పనిచేస్తూ ఇద్దరు పిల్లల్ని చదివిస్తున్నది. రెండు గదుల ఇల్లు తప్ప వేరే ఆస్తిపాస్తులేవీ లేవు. పెద్ద పిల్ల ప్రసన్న చదువులో ఫస్ట్. పదో తరగతిలో స్కూలుకంతా ఫస్ట్ వచ్చి కాలేజీలో చేరింది. ఇంట్లో తల్లికి సాయపడుతూనే అన్ని సబ్జెక్టుల్లో మంచి మార్కులు తెచ్చుకుంటున్నది. కాలేజీలో ఎంసెట్ క్లాసులకు అటెండ్ అయి ఆరుగంటలకు ఇంటికి వస్తుంది.

మర్నాడు మామూలుగా కాలేజీకి బయలుదేరింది ప్రసన్న. వీధి మలుపులో ఆ కుర్రాడు. కాలేజీ దాకా ఫాలో అవుతూ విని, వినిపించనట్లు ఏదేదో మాట్లాడుతూ వెనకెసుకే వస్తున్నాడు.

“భీ... ఈ న్యూసెన్స్ ఏంటి” అనుకుంది చిరాగ్గా. “ఏమయితే అయింది. ఈ రోజు ఎంసెట్ క్లాసుకు అటెండ్ అయ్యే వెళతాను” అనుకుంది ప్రసన్న.

ఆరున్నరకు కాలేజీ నుండి బయలుదేరింది. వెనుకనే ఆ కుర్రాడు.

మర్నాడు వీధి మలుపులో తయారు. రోజు ఇదో కార్యక్రమంగా మారింది. ఓ రోజు చేతులు వెనుకకు పెట్టుకొని దగ్గరగా వచ్చాడు. భయంతో వెనుకకు జరిగింది ప్రసన్న.

దగ్గరకొచ్చి గులాబీ పువ్వు చేతికిచ్చి “హాపీ బర్ డే టు యూ” అన్నాడు. ఈ రోజు తన బర్త్ డే అన్న విషయం తనకే గుర్తు లేదు. ఇతనికెలా తెలిసింది. తనకేం చెయ్యాలో తోచలేదు.

అప్రయత్నంగా గులాబీ తీసుకుంది. థాంక్స్ అన్న పదం తన పెదాలు దాటి బయటకు వినిపించిందో లేదో తెలియదు.

ఎవరతను, ఎక్కడుంటాడు. తను ఎలా తెలుసు. ఏవేవో

సందేహాలు. ఓ రోజు పోస్టులో ఫ్రెండ్ షిప్ బ్యాండ్ పంపించాడు.

ఎవరే ఈ అవరిచితుడు. అంటూ (ఫెండ్స్ టీజ్ చేయసాగారు.

న్యూ ఇయర్ రోజు ఎవరో చిన్న కుర్రాడితో (గ్రీటింగ్స్) పంపించాడు. పొద్దున, సాయంత్రం రంచనగా కాలేజీ గేటు దగ్గరకు వస్తున్నాడు. వాడు కనిపించగానే పక్కకు తప్పుకునే స్నేహితురాళ్ళు. గుసగుసగా మాట్లాడుకునే వారి ప్రవర్తన అంతా చికాగ్గా ఉంది.

“వీడిక్కెడ దాపురించాడ్రా బాబూ. కనీసం పేరయినా తెలవదు తిడదామంటే” అనుకుంది ప్రసన్న విసుగ్గా.

ఆ రోజు ఫిబ్రవరి పద్నాలుగు. తనన్నడూ ఆ రోజును ప్రత్యేకంగా గుర్తు పెట్టుకోలేదు.

పొద్దున తలుపు తియ్యగానే గుమ్మంలో ఓ ప్యాకెట్ ప్రత్యక్షం. ప్యాకెట్ మీద హృదయం గుర్తు. మధ్యలో ‘ప్రసన్నకు ప్రమ్ శీను’ అని రాసి ఉంది. లోపల ఫైవ్ స్టార్ చాక్లెట్స్. “అమ్మా... అమ్మ చూస్తే ఇంకేమైనా ఉందా” అనుకుంటూ ఆ ప్యాకెట్ తీసి దాచింది. మనసులో ఏదో తప్పు చేస్తున్న భావన.

వారం రోజుల తర్వాత కాలేజీకి ఒక లెటర్ వచ్చింది ప్రసన్న పేరు మీద. మామూలుగా అయితే లెటర్స్ డైరెక్టుగా ఇవ్వరు. కానీ... ఆ రోజు ప్రిన్సిపాల్ లేకపోవడం వల్ల లెటర్ నోటీస్ బోర్డులో పెట్టారు. ఎవరో (ఫ్రెండ్స్) తెచ్చిచ్చారు. “ఛ ఏమిటిది. రోజు రోజుకు ఎక్కువవుతుంది వీడి వ్యవహారం” లెటర్ చింపి పడేయబోయింది. వారించారు స్నేహితులు.

“తీసి చూడు ప్రసన్నా...” అంటూ ప్రోత్సహించారు చేతులు వణుకుతుండగా విప్పింది.

ప్రసన్నా...

ఒక్కసారి సాయంత్రం అంజనేయుడి గుడి దగ్గరకు రా... నీ కోసం ఎదురుచూస్తుంటాను.

- శీను

ప్రసన్న కళ్ళలో నీళ్ళు కట్టలు తెంచుకున్నవి.

“ఎంత ధైర్యం వీడికి. నేను ప్రిన్సిపాల్ కు కంప్లైంట్ ఇస్తాను” ఆవేశంగా అంది ప్రసన్న.

“వద్దే... వాడు మన కాలేజీ స్టూడెంట్ కానప్పుడు ప్రిన్సిపాల్ మాత్రం ఏం చేస్తారు” అన్నది రమ.

“ఒక్కసారి వెళ్ళవే. వెళ్ళి మళ్ళ ఇలాంటివి ఎప్పుడు రాయెద్దని చెప్పు” అంది శైలజ.

“నాకు భయంగా ఉందే. మా అమ్మకు తెలిస్తే చంపేస్తుంది” అన్నది ప్రసన్నతో.

“కావాలంటే మేం కూడా వస్తాం. చాటుగా ఉండి ఏం చేస్తాడో చూస్తుంటాం అన్నారు” కవిత, రమ.

“అవునే మేం ఉంటాం. నీకేం భయం లేదు. ఇంకెప్పుడూ నీ జోలికి రావద్దని చెప్పు. అసలు వాడెవడో, ఎలాంటివాడో తెలుసుకోవడానికైనా వెళ్ళాలి కదా!” అన్నారు అంతా.

సాయంత్రం ఆరు గంటలకు కాలేజీ నుండి ఆంజనేయుడి గుడికి వెళ్ళారు ముగ్గురూ. శైలజ రాలేదు.

శనివారం కాపడం వల్ల రద్దీగా ఉంది గుడి ఆవరణ. లోపలికి వెళ్ళాక కవిత, రమ దర్శనానికి వెళుతున్నట్లుగా గుడి లోపలికి వెళ్ళారు.

ప్రసన్న అటూ ఇటూ చూసింది. ప్రక్కనున్న నవగ్రహాల మంటపం దగ్గర స్తంభానికానుకొని నిలుచుని ఉన్నాడు.

నల్లగా బక్క పలుచగా, పొడుగ్గా తనను చూడగానే ఆ కళ్ళల్లో అదో రకం భావం. “వచ్చావా?” అన్న పలకరింపు “రాకేం చేస్తావు?” అన్న ధీమా.

“రా...” అంటూ గుబురుగా ఉన్న గన్నేరు చెట్టు వైపు దారి తీశాడు.

“ఆగు..” అన్నది ప్రసన్న. తన గొంతు తనకే విచిత్రంగా వినిపించింది. ఏమిటన్నట్టు వెనుదిరిగాడు.

“సారీ మీరెవరో నాకు తెలియదు. తెలుసుకోవాలని కూడా నాకు లేదు. నా వెంట పడకండి. ఈ లెటర్స్.. కలుసుకోవడం ఇవన్నీ నాకు ఇష్టం లేదు” అంది ప్రసన్న. వణుకుతున్న గొంతుతోనైనా ఖచ్చితంగా.

దెబ్బతిన్నట్టుగా చూశాడు అతడు.

“నాకు నువ్వంటే ఇష్టం ప్రసన్నా.. ఐ లవ్ యూ... ఐ లవ్ యూ” ఆవేశంగా అన్నాడు అతను.

కానీ నాకు నీవంటే ఆసక్తి లేదు. నాకు చాలా పనుంది.

పరీక్షలు దగ్గరకొస్తున్నాయి. నన్ను డిప్రెస్ చేయకండి అన్నది ప్రసన్న బ్రతిమాలుతున్నట్లుగా.

“అలా అనకు ప్రసన్నా.. నేను నిన్ను చదువుకోవద్దన్నానా... నేనూ పాలిటెక్నిక్ చేశాను. ప్రక్కనే ఉన్న మారుతి షెడో పనిచేస్తున్నాను. ప్రకాశ్ నగర్ లో మా ఇల్లు. నేను నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను ప్రసన్నా.. నాతో మాట్లాడు. నిన్ను చూడకుండా నేను ఉండలేను. నిన్ను చూడని రోజు నాకు నిద్రపట్టడం లేదు. నా కలల నిండా నీవే” అన్నాడు శీను.

“సారీ! నాకివన్నీ ఇష్టం లేదు. నా మానాన నన్ను వదిలెయ్యి. ఇంకోసారి నా జోలికి వస్తే మర్యాదగా ఉండదు” కఠినంగా అంటూ వెనుదిరిగింది ప్రసన్న. “ప్రసన్నా ప్లీజ్. నా మాట విను...” వెంట రాబోయాడు శీను. ఇంతలో కవిత, రమ వచ్చి కలిశారు. గబ గబా గుడి మెట్లు దిగారు ముగ్గురూ కలిసి. ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు. కదిలిస్తే పగిలే నీళ్ళకుండలా ఉంది ప్రసన్న.

నాలుగు రోజుల పాటు కాలేజీకి గంట ముందే వెళ్ళింది ప్రసన్న. ఎంసెట్ క్లాసులకు వెళ్ళకుండా నాలుగంటలకే ఇంటికి రాసాగింది.

“అదేంటే నేనొచ్చేదాకా రాకుంటివి, ఈ మధ్య ముందే వస్తున్నావు. జల్లి పోతున్నావు” అనడిగింది తల్లి.

“క్లాసులు ప్రొద్దున్నే ఉంటున్నాయమ్మా” ఏదో చెప్పాలని చెప్పిందే తప్ప, తల్లితో జరిగిందంతా చెప్పి గుండె బరువు దించుకోవాలనిపించింది. కాని తల్లి మరీ భయపడుతుందేమో అన్న అనుమానంతో వెనుకాడింది.

అయిదో రోజు సెకండ్ పీరియడ్ జరుగుతుండగా, డోర్ దగ్గర ప్రత్యక్షమయ్యాడు. చింపిరి జుట్టుతో, మాసిన గడ్డంతో, నలిగిన బట్టలతో “ఎక్స్ క్యూజ్ మీ, ప్రసన్న కావాలి” అన్నాడు.

“ఎవరు ప్రసన్న...” చికాగ్గా అన్నాడు ఫిజిక్స్ సార్. పాఠం మధ్యలో డిస్టర్బ్ అయిందన్న ఫీలింగ్ తో.

వణుకుతూ లేచి నిలబడింది ప్రసన్న.

‘యు కెన్ గో’ అన్నారు సర్. ఈ న్యూసెస్ ఏంటి అన్నట్టుగా చూస్తూ. ప్రసన్న కదలేదు. అంతా ప్రసన్న వైపు డోర్ దగ్గర నిలబడి వున్న కుర్రవాడి వైపు మార్చి మార్చి చూస్తున్నారు. ప్రసన్నకేం చెయ్యాలో తోచలేదు.

“సర్ నాకతను తెలియదు” అన్నది ప్రసన్న. సార్ కు ఏం చెప్పాలో తోచలేదు. అంతలోకి బెల్ మోగింది. సార్ వెళ్లిపోయారు. స్టూడెంట్స్ అంతా వేరే క్లాసు కొరకు బయటకు వస్తున్నారు. ప్రసన్న చుట్టూ మూగారు కొందరు. ప్రసన్న డ్రెస్ చెమటతో తడిచిపోయింది. కాళ్ళూ, చేతులు వణుకుతున్నవి.

“ఏయ్ వాడక్కడే ఉన్నాడే. ఏదో ఒకటి చెప్పి పంపించెయ్యి” అంటూ తొందర చేశారు స్నేహితురాళ్ళు.

“ఊహూ... నేను చెప్పలేను. నాకు భయం వేస్తుందే” ఏడుపు గొంతుతో అన్నది ప్రసన్న. అక్కడ్నుంచి కదిలి వెళ్ళబోతుండగా వెనుక నుండి “ప్రసన్నా.. ఆగు” అని పిలిచాడు శీను.

కళ్ళల్లో ఎర్రటి జీరలు, మొహం కఠినంగా, దవడలు బిగబట్టి ఉన్నాయి. మిగతా అమ్మాయిలు భయంతో దూరంగా వెళ్ళారు. ప్రసన్న భయంతో బిగుసుకుపోయి నిలబడింది ఓ క్షణం.

“ఏంటి చెబితే అర్థం కావడం లేదా. ఐ లవ్ యూ అంటే సమాధానం చెప్పవేం” కోపంగా దగ్గరకొస్తూ అన్నాడు శ్రీను. ప్రసన్న పరుగెత్తుతున్నట్టుగా వెళ్ళింది ప్రిన్సిపాల్ రూం వైపు ఏడుస్తూ.

“ఏం జరిగింది... ఏం జరిగింది” ఇద్దరు ముగ్గురు లెక్చరర్లు, ఆఫీస్ స్టాఫ్, స్టూడెంట్స్ గుమికూడారు.

ప్రిన్సిపాల్ రూం ముందర కూలబడి ఏడ్చుసాగింది ప్రసన్న. ప్రిన్సిపాల్ గారు బయటకు వచ్చారు. ప్రసన్న దగ్గరకు వచ్చి “ఏంటమ్మా ఏం జరిగింది” అన్నాడు.

ప్రసన్న ఏడుపు మాటలను మింగేసింది. వెనుకనే ఉన్న శైలజ ముందుకు వస్తూ శీను అనే అబ్బాయి ప్రసన్న వెంట పడుతున్నాడు సర్” అన్నది.

“ఎవరతను”

“ఏమో సార్ నెల్లొళ్ళుగా ప్రసన్నను ఫాలో అవుతూ వెకిలి చేష్టలు చేస్తున్నాడు?” ఈ రోజు క్లాసుకే వచ్చింది.

“అగో సార్ వాడే పారిపోతున్నడు” అటెండర్ మల్లెపం అరిచింది. గేటు దాటుతున్న శీనును చూపిస్తూ.

“ఎవరమ్మా! అతను నీకు తెలుసా? ఎక్కడుంటాడు? పేరేంటి? అడిగాడు ప్రిన్సిపాల్.

“పేరు శీను అట సర్. ప్రక్క వీధిలో ఉన్న మారుతి షెడో పని చేస్తాడట. రోజు వెంబడి పడుతున్నాడు. మా అమ్మకు తెలిస్తే నన్ను కాలేజీకి కూడా పంపించదు సర్,” వెక్కిళ్ళ మధ్య చెప్పింది ప్రసన్న.

“ఊరుకో ప్రసన్నా ముందు ఏడుపు అవు. అవసరమైతే పోలీస్ కంప్లెంట్ ఇద్దాం. ఈవ్ టీజింగ్ కింద బొక్కలో తోయించవచ్చు” అన్నాడు ప్రిన్సిపాల్ ధైర్యం చెబుతూ.

ప్రసన్నతో ఓ కంప్లెంట్ రాయించింది. పోలీస్ స్టేషన్ కు ఫోను చేసింది.

మరో వారం దాకా కనపడలేదు శీను.

ప్రసన్న నిశ్చింతగా ఊపిరి పీల్చుకున్నది. ఇంక వాడి బెడద తప్పిందిలే అనుకుంటున్న సమయంలో మళ్ళీ కనిపించింది.

“ప్రసన్నా! నా మాట విను. ప్లీజ్ నిన్ను నేను ప్రేమిస్తున్నాను. నీవు లేకుండా నేను బ్రతకలేను అంటూ వెంట వెంట రాసాగాడు. చేతిలోని బాటిల్ చూపిస్తూ చూడు ప్రసన్నా నా చేతిలో విషం ఉంది. నీవు ఐలవ్ యూ అని చెప్పకపోతే ఇది తాగి నేను చచ్చిపోతాను” అంటూ బాటిల్ మూత తీయబోయాడు.

ప్రసన్నకు కాళ్ళూ చేతులు ఆడలేదు. “వీడికేమన్నా పిచ్చా. తన వెంట పడతాడేమిటి? వాడిని చూస్తేనే తనకు అసహ్యం వేస్తుంది. అలాంటి వాడికి ఐలవ్ యూ చెప్పాలా. ఏదో తన మానాన తను చదువుకొని ఏదో ఒక ఉద్యోగం చేసి తల్లిని సుఖపెడదామనుకుంటే వీడొకడు దాపురించాడు తన ప్రాణానికి. ఇప్పుడు నిజంగానే వీడు ఛస్తే, అంతా తన వల్లనే చచ్చాడని అంటారేమో! అటూ ఇటూ చూసి కొంచెం దూరంగా తమ వీధిలో ఉండే ఓ పెద్దాయన కనబడితే దగ్గరకు వెళ్ళి ఏదో పని ఉన్నట్లు మాటలు కలిపింది ప్రసన్న. వాడు బాటిల్ తీసి జేబులో వేసుకొని వెళ్ళిపోయాడు.

మర్నాడు మళ్ళా తయారయ్యాడు. చేతిలో ఇంకో పెద్ద బాటిల్.

“నన్ను ప్రేమించనంటావా... చూడు నా చేతిలో ఏముందో ఇది ఆసిడ్. నీకేం చూసుకొని ఆ పొగరు. ఆ అందం చూసుకునేగా.. అది నీకు లేకుండా చేస్తే ఇంకెవ్వరూ నీ వైపు చూడరు. అప్పుడు చచ్చినట్లు నన్ను ప్రేమిస్తావు!” అంటూ దగ్గరకు రాబోయాడు బాటిల్ మూత తీస్తూ.

వీడిలాంటి అఘాయిత్యమేదో ముందే ఊహించినట్లు ప్రసన్న వెరుపులా పరుగెత్తుతూ చేతిలోని విజిల్ గట్టిగా ఊదించి. బొయ్యిమంటూ మోగిన విజిల్ శబ్దానికి బిల బిల పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చారు అక్కడక్కడే తచ్చాడుతున్న అయిదారుగురు యువతులు. కంగారుగా పారిపోబోతున్న శీనును ఒడిసి పట్టుకున్నారు. ఆసిడ్ బాటిల్ లాక్కుంటూ... ఆ తోపులాటలో కింద పడ్డాడు శీను.

ఎంరా... ఆసిడ్ పోస్తావా... ఆ ఆసిడ్ బాధ ఎలా ఉంటుందో నీకు తెలుసా అంటూ క్రింద పడిన శీనును తలా ఓ దెబ్బ వేశారు. ఇలాంటి వాళ్ళకు చట్టబద్ధమైన శిక్షలు సరిపోవు. వాడి చేతిని మెలిపెట్టి విరిచారొకరు. “అమ్మా!” అంటూ గావుకేక పెట్టాడు శీను. దూరంగా పోలీస్ జీబు వస్తుండటం చూసి శీనును వదిలేసి దూరం జరిగారందరూ. శవంలా పడి వున్న శీనును జీపులో వేసుకొని వెళ్ళారు పోలీసులు.

“థాంక్స్ మీరు సమయానికి అనుకున్నట్లు రాగలిగారు కాబట్టి ఇలా బ్రతికున్నాను” తనను రక్షించిన యువతులతో అన్నది ప్రసన్న. “లేకపోతే నీకు ప్రమాదం జరగనిస్సామా ప్రసన్నా. నీవు ధైర్యంగా మాకు చెప్పగలిగావు. ఖచ్చితంగా ఉండగలిగావు కాబట్టి ఆ శీనుగాడికి బుద్ధి చెప్పగలిగాము. నీవు ఏమాత్రం అధైర్యపడినా పరిస్థితి ఇంకోలా ఉండేది” అభినందిస్తూ అన్నారు వాళ్ళు.

ప్రేమ పేరుతో ఆడపిల్లలను వేధించే ఇలాంటి పోకిరిలకు బుద్ధి చెప్పి తగిన శాస్తి చేసే ఇలాంటి సంఘం ప్రతి ఊర్లోనూ ఉంటే ఏ ఆడపిల్లా కత్తిపోట్లకు, ఆసిడ్ దాడులకు గురికాదేమో. తన జీవిత లక్ష్యానికి, ఎదుగుదలకు అడ్డొచ్చే దుష్ట శక్తులను నిరోధించడానికి తనకు తోచిన మార్గం ఇది అనుకుంది ప్రసన్న.

పరిమాణ క్రమ జీవ గమనం...
పంచభూతాల ఆగమనం..
చరిత్రలెన్నో పుష్పింపజేసి
సృష్టినంతటిని శాసించే సరక్షేత్రం

వీక్షణం

డి. రవికుమార్

అధికారం స్వార్థంతో సంయోగమయితే
చట్టాలు సంకెళ్లతో చుట్టబడి
లబ్ధిదారులు త్రిశంకు రాజకీయమైతే
ప్రగతిశీలాల ఎజెండాగా
భూమి పునరుజ్జీవనమవుతుంది.

అంతరాల తారతమ్యం
అణుబాంబు విస్ఫోటనాల

ఆకలి అవసరాల ప్రకంపనాలై
వేలకోట్ల స్వరాలు
భూస్వరాలు ఆలపిస్తాయి.

తన చుట్టు తాను తిరుగుతూ
పతనమయ్యే వ్యవస్థ నుండి
భూమి సమజీవన సుస్థిరతకు
పరిభ్రమణ వేదికవుతుంది.

నిర్బంధాలు నిత్యకృత్యమైనపుడు
సమీకృత బీజాంకురాలు,
సాహసాల నేల పొరలలో ఎగిసి
నింగికి వికసిస్తే..

‘వీక్షణానికి ప్రమాణికమై’
ధీరుల స్వప్నపు స్వాగత గీతికలతో
చలికి వేడికి వర్షానికి చత్రఛాయలై
పుడమి తల్లి పులకించి..
గూడయి అక్కున చేర్చుకొంటుంది.

సాహిత్య పరిశోధనా విధానం ఒక పరిచయం

అందుబాటులో వున్న రచయితల సాహిత్యాన్ని పరిశోధనకు తీసుకోవడం వల్ల కొన్ని సదుపాయాలుంటాయి. రచనల సేకరణ సులభతరమవుతుంది. రచయితతో రచనలకు సంబంధించిన పలు అంశాలను చర్చించే అవకాశం లభిస్తుంది. రచనల నేపథ్యం తెలుసుకునే అవకాశం దొరుకుతుంది. రచయిత జీవన విధానం - రాసేదాకటి, చెప్పేదాకటి, చేసేదాకటిలా వుండా - వాటి మధ్య పొంతన, నిబద్ధతా వుండా - అనే విషయాన్ని ముందుగానే తెలుసుకునే అవకాశం దొరుకుతుంది.

జయంతి సాపారావు

సాహిత్య విద్యార్థులు, అలాగే సాహిత్య పరిశోధక విద్యార్థుల అవసరాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని సాహిత్య పరిశోధనా విధానం గురించి అవగాహన రూపంలో చెప్పుకునే చిన్న ప్రయత్నం చేద్దాం. ఒక రచయిత కథా అలాగే నవలా సాహిత్యాన్ని ఏ విధంగా పరిశోధించాలో చెప్పుకునే చిన్న ప్రయత్నం చేద్దాం.

1. ఎంపిక విధానం :

ఆధునిక సాహిత్యాన్ని మాత్రమే ఇక్కడ పరిగణనలోకి తీసుకుందాం. ఆధునిక సాహిత్యం గురజాడ సాహిత్యంతోనే ప్రారంభమయిందనే నిర్ధారణకు పరిమితమై ప్రయత్నం చేద్దాం. చరిత్రలో ఎన్నో వివాదాస్పద అంశాలున్నట్లుగానే సాహిత్య చరిత్రలో కూడా ఎన్నో వివాదాస్పద అంశాలుంటాయనే సత్యాన్ని విస్మరించలేం. ఎన్నో వివాదాస్పద అంశాలున్నప్పుడు ఏదో ఒక అంశాన్ని స్వీకరించి దానికి కట్టుబడి వుండటం అవసరం. అలా కాకపోతే పరిశోధన ముందుకి సాగదు.

సాహిత్యంలో వ్యక్తివాద విలువలకు ప్రాధాన్యతనిస్తున్న సాహిత్యమూ వుంది. సామాజిక విలువలనూ, సామాజిక చైతన్యాన్ని ఆవిష్కరిస్తున్న సాహిత్యమూ వుంది. సామాజిక సాహిత్యంలో పరిశోధనకు

పనికొచ్చే అంశాలు విస్తృతంగా వుంటాయి. పరిశోధించి వెలుగులోకి తీసుకురావలసిన అంశాలు బహుముఖీనంగా వుంటాయి. ఎంపిక చేసుకునే ముందు ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకోవడం ముఖ్యమైంది.

అందుబాటులో వున్న రచయితల సాహిత్యాన్ని పరిశోధనకు తీసుకోవడం వల్ల కొన్ని సదుపాయాలుంటాయి. రచనల సేకరణ సులభతరమవుతుంది. రచయితతో రచనలకు సంబంధించిన పలు అంశాలను చర్చించే అవకాశం లభిస్తుంది. రచనల నేపథ్యం తెలుసుకునే అవకాశం దొరుకుతుంది. రచయిత జీవన విధానం - రాసేదాకటి, చెప్పేదాకటి, చేసేదాకటిలా వుండా - వాటి మధ్య పొంతన, నిబద్ధతా వుండా - అనే విషయాన్ని ముందుగానే తెలుసుకునే అవకాశం దొరుకుతుంది. ఎందుకంటే - పరిశోధన సక్రమంగా కొనసాగాలంటే, ఇవన్నీ ఇటువంటి మరెన్నో అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం వుంది.

అవసరమైన సమాచారాన్ని శ్రమపడి సేకరించాలి. ఎవరెవరు రాస్తున్నారు? ఏవి రాస్తున్నారు? ఎంత కాలం నుంచి రాస్తున్నారు? ఎన్ని కథలు రాశారు? ఎన్ని నవలలు రాశారు? అవి ఏ పత్రికల్లో వచ్చాయి? ఎన్ని గ్రంథాలు ప్రచురించారు? ఈ విధంగా సంబంధిత సమాచారాన్ని

సేకరించి, విశ్లేషించుకుంటే, ఎంపిక అవకాశాలు పెరుగుతాయి. తన ఆసక్తికి అనుగుణమైన వాటిని ఎంపిక చేసుకోగలగుతారు. ఇప్పుడు రచయితలు సొంత డబ్బుతో సొంతంగా ప్రచురించు కుంటున్నారు కాబట్టి గ్రంథాల్లోనే సమాచారం దొరుకుతుంది. ఇదివరకటిలా ఇప్పుడు ఇబ్బందులు లేవు. ఈ సదుపాయాన్ని సద్వినియోగం చేసుకుంటే ఎంపిక సులభతరమవుతుంది. సముచితమైందవుతుంది. ఆసక్తికి అనుగుణమైందవుతుంది. ప్రచురించబడిన కథల సంఖ్య, అలాగే నవలల సంఖ్య, విస్తృతమైన బట్టి ఎంపిక చేసుకోవాల్సి వుంటుంది. రచనా వ్యాసంగ కాలాన్ని కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సి వుంటుంది. కనీసం 100కి పైగా కథలు లేదా విస్తృతమైన బట్టి ఐదారు నవలలు ప్రచురించిన రచయితల సాహిత్యం పరిశోధనకు సముచితంగా వుంటుంది. మూడు దశాబ్దాలకు తక్కువ కాకుండా రచనా వ్యాసంగాన్ని కొనసాగించిన రచయితల సాహిత్యం ప్రాధాన్యత కలిగి వుంటుంది. ఎందుకంటే - పరిశోధనా లక్ష్యాలు నెరవేరాలంటే, సాహిత్య విస్తృతి, కాల విస్తృతి రెండూ కూడా అవసరమైనవి.

ఎంపికలో తగిన శ్రద్ధ వహిస్తే, పరిశోధన సక్రమంగా, నియమబద్ధంగా, ప్రయోజనకరంగా జరుగుతుంది.

2. అవగాహనా విధానం :

పరిశోధనావకాశం సాధారణంగా జీవితంలో ఎవరికైనా ఒకసారే వస్తుంది. ఆ తరువాతి కాలంలో పరిశోధనలు చేసినప్పటికీ పి హెచ్ డి కోసం పరిశోధన మూల పరిశోధనగా బలమైన పునాదిగా నిలిచిపోతుంది. ప్రతిభావంతమైన పరిశోధన చేస్తే, ఆ సంతృప్తి జీవితాంతం మిగిలి పోతుంది. పరిశోధనా రంగానికి ప్రయోజనకరంగా వుంటుంది. కీర్తి తెస్తుంది. సమాజానికి ప్రయోజనకరంగా వుంటుంది. ఒక పరిశోధక విద్యార్థి తన సృజనాత్మక శక్తినీ, ప్రతిభనీ, అంకితభావాన్ని ప్రదర్శించుకోవడానికి సముచితమైన వేదికగా వుంటుంది. అటువంటి నిశ్చితార్థంతో, నిబద్ధతతో పరిశోధన చేపట్టాల్సి వుంది. మొక్కుబడి లేదా మూసపోత పరిశోధనల వల్ల జరుగుతున్న అంతేకాకుండా జరగబోయే హానిని కూడా గుర్తించాల్సి వుంది.

ఏ సాహిత్యాన్ని లేదా ఎవరి సాహిత్యాన్ని పరిశోధనకు ఎంపిక చేసుకున్నా సాహిత్య చరిత్ర వల్ల అవగాహన అనివార్యమైంది. చారిత్రక దృక్పథం, శాస్త్రీయతా దృక్పథం పరిశోధనా క్రమాన్ని నిర్దేశిస్తాయి. విశ్లేషణా శక్తిని సమకూరుస్తాయి. ఆధునిక సాహిత్యంలో చోటు చేసుకున్న పరిణామాలూ, ఆ పరిణామాలకు ప్రేరణగా నిలిచిన సామాజిక రాజకీయ, ఆర్థిక సాంస్కృతిక చలనాలూ, ఉద్యమాలూ సమగ్రంగా అర్థం చేసుకోవాల్సిన అనివార్యత వుంది. సామాజిక రాజకీయ చరిత్రతో పొంతనలేని సామాజిక సాహిత్యం, అలాగే సాహిత్య చరిత్ర వుండవని గుర్తించాల్సి వుంది. ఆ విధంగా అవగాహన ఏర్పరచుకున్నాకే పరిశోధనలో అడుగు పెట్టాల్సి వుంటుంది.

కథ అంటే ఏమిటి? నవల అంటే ఏమిటి? ఆ ప్రక్రియల గురించి లోతుగా, సమగ్రంగా అధ్యయనం చేసి వాటి ఆవిర్భావ వికాస పరిణామాల పైన అవగాహన ఏర్పరచుకోవలసి వుంటుంది. ఆ అవగాహన సాహిత్య విశ్లేషణలో ఎంతో ఉపకరిస్తుంది. ఇదివరకు వచ్చిన పరిశోధనా గ్రంథాల్లోని నిర్వచనాలూ, వికాస పరిణామాలూ జిరాక్స్ కాపీలు తీసి తన పరిశోధనలో జోడించడం జరుగుతోంది. పేజీలు పెంచుకోవడం జరుగుతుంది. ఇది నిరర్థకమైంది. పరిశోధకుని అవగాహన ఏ వేరకు సక్రమంగా అర్థవంతంగా వుందో విశ్లేషణలో స్పష్టమవుతుంది. అవగాహన కోసం శ్రమించడంలోనే ప్రయోజనముంటుంది.

3. పరిశీలనా విధానం :

రచయిత తొలి రచన ప్రచురణ పొందిన నాటి నుంచి పరిశోధనా కాలం వరకూ ప్రచురింపబడిన సాహిత్యాన్నంతా పరిశీలనాత్మకంగా శాస్త్రీయతా దృక్పథంలో అధ్యయనం చేయాల్సి వుంది. నిర్దిష్టమైన అభిప్రాయానికి రావలసి వుంది.

రచనా కాలం - ప్రచురణ తేదీ - క్రమంలో కథల, నవలల జాబితా తయారు చేసుకోవాల్సి వుంటుంది. రచన నేపథ్యాన్ని, రచనకు ప్రేరణైన సామాజిక రాజకీయ, ఆర్థిక సాంస్కృతిక పరిస్థితిని, వాటి పట్ల రచయిత అవగాహననూ, వ్యాఖ్యానాన్నీ అంచనా వేసుకోవడానికి కాలక్రమం ఉపయోగ పడుతుంది. అంతేకాకుండా కాల గమనంలో

చోటు చేసుకుంటున్న సామాజిక రాజకీయ ఆర్థిక సాంస్కృతిక పరిణామాలను, కాలగమనంతో పాటు కదులుతూ రచనలు ప్రతిబింబిస్తున్నాయా లేదా అనే అంశాన్ని స్పష్టికరించుకోవడానికి కూడా ఉపయోగ పడుతుంది. అన్ని పరిణామాలూ మంచి చేస్తాయని విశ్వసించలేం. అటువంటి దృష్టితో కొన్ని పరిణామాలను కొందరు రచయితలు పరిగణనలోకి తీసుకోరు. కుల, మత, ప్రాంతీయ, అల్ప సంఖ్యాక వర్గ, లైంగిక విభజనవాదాల వల్ల హాని జరుగుతుందని, కొందరు రచయితలు వాటిని పక్కన పెట్టేస్తారు. ఏ విధంగా అవి హానికరమో గుర్తించడం, ఆధారాలు సేకరించడం కూడా కాలక్రమంలో ఉపయోగపడుతుంది.

రచయిత చుట్టూ వున్న ప్రజా జీవితం పట్ల ఏర్పడ్డ అవగాహనలోంచి, అనుభవంలోంచి, తనదైన జీవితానుభవంలోంచి సాహిత్యం వస్తుంది. రచయిత జీవితానికీ, సాహిత్యానికీ, మధ్యనున్న సంబంధాన్ని గుర్తించాల్సి వుంటుంది. అందుకోసం రచయిత జీవిత వివరాలను, విశేషాలను సేకరించి అధ్యయనం చేయాల్సి వుంటుంది. రచయిత కూడా సమాజంలో ఒక పౌరుడు. ఒక ప్రజా శకలానికి చెందిన వ్యక్తి. దోపిడీ వ్యవస్థలోని జీవన విధానంలో జీవిస్తున్న వ్యక్తి. బలహీనతలకు అతడు అతీతుడుగా వుంటాడన్నది చాలా అరుదైన విషయం. ఇటువంటి పలు అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని పరిశీలించాల్సి వుంటుంది. ఎందుకంటే ఇదంతా ఆ రచయిత జీవన విధానానికీ, సాహిత్యానికీ మధ్యనున్న పొంతననూ, ఆచరణశీలతనూ ఆ రచయిత వ్యక్తిత్వ నిర్ధారణకూ, ఆ రచయిత యొక్క సాహిత్య ప్రయోజనాన్ని గుర్తించడానికి ఉపకరిస్తుంది. పరిశోధనకు ప్రాణం పరిశోధకుని నిజానుతీలోనే వుంటుందనే సాహిత్య సత్యాన్ని ఏ పరిశోధనా దశలోనూ కూడా విస్మరించకూడదనే నిబద్ధతకు కట్టుబడి వుండాల్సి వుంటుంది. అలా కాకపోతే, పరిశోధన అబద్ధాల పుట్టలా వుంటుంది.

రచయిత రచనా వ్యాసంగం ప్రారంభించినప్పుడు, ఏ ప్రజాభావజాలానికి సంబంధించిన సాహిత్యం, అలాగే ఏయే రచయితల సాహిత్యం ప్రజాదరణ పొందుతుందో, ఆ ప్రభావంలోంచే సాధారణంగా సామాజిక రచయితల

సాహిత్యం ప్రారంభమవుతుంది. ఇదొక సాధారణ వాస్తవం. అలాగే రచయిత ఏదో ఒక ప్రజా భావజాలానికి నిబద్ధుడై వున్నప్పటికీ, ప్రజా జీవన ఉన్నతీకరణకు పనికొచ్చే పలు జీవనాంశాలపైన, ప్రజా సమస్యలపైన కూడా స్పందించి రచిస్తాడు. ఇది కూడా ఒక సాహిత్య వాస్తవం. రచయిత తనను దీర్ఘ రచనా కాలంలో చోటు చేసుకున్న సామాజిక రాజకీయ ఆర్థిక సాంస్కృతిక పరిణామాలకు స్పందించి రచిస్తాడు. ఆ విధంగా పరిణామ క్రమంలో పలు ప్రజా భావజాలాలకు స్పందిస్తూ రచిస్తాడు. అందువల్ల ఏ రచనా కాలంలో ఏ ప్రజా భావజాలానికి అధిక ప్రాధాన్యతనిస్తాడో, దానిని గుర్తించాల్సి వుంటుంది. ఎందుకంటే రచనల వర్గీకరణ ఆ ప్రాధాన్యతను ఆధారం చేసుకునే నిర్ధారించాల్సి వుంటుంది.

అధ్యయనం చేస్తున్నప్పుడు పరిశోధనకు ఉపయోగపడే పలు అంశాలపైన నోట్స్ తయారు చేసుకోవాల్సి వుంటుంది. వర్గీకరణకు పనికొచ్చే అంశాలతో పాటు, ఆకట్టుకునే వర్ణనలూ, అలంకారాలూ, నాటకీయ, కళాత్మక సంభాషణలూ, విశేష వ్యక్తీకరణలూ, భాషా గమన విన్యాసాలూ వంటి పలు అంశాలపైన ఎప్పటికప్పుడు నోట్స్ తయారుచేసుకుంటే, పరిశోధన సక్రమంగా పద్ధతి ప్రకారం సాగుతుంది.

పరిశీలన ఎంత అధ్యయన శీలంగా, లోతుగా, విస్తృతంగా, నిశితంగా జరిగితే అంత గొప్పగా, సరళంగా పరిశోధన సాగుతుంది.

4. పరిశోధనా విధానం :

పరిశోధనకు పరిశీలన నేపథ్యం వంటిది. మెట్లు వంటిది. పరిశీలనలో ఏర్పరచుకున్న అవగాహన, రచనా కాలక్రమత, భావజాల ప్రాధాన్యత వంటి పలు అంశాలు లోతుగా పరిశోధించి నిర్ధారించాల్సి వుంటుంది. పరిశోధనలో నిర్ధారించాల్సిన ప్రతి అంశానికీ లిఖిత ఆధారాలు చూపించడం అనివార్యమైంది. లిఖిత ఆధారాలు లభ్యంకాని సందర్భంలో, తార్కిక ఆధారాలు చూపించాల్సి వుంటుంది. ఏ అంశం కేవలం పరిశోధకుని సొంత అభిప్రాయానికి పరిమితమై పోకూడదు. ఎందుకంటే పరిశోధకుడు కూడా ఏదో ప్రజా భావజాలానికి చెందినవాడే అయివుంటాడు.

అంతేకాకుండా, రచయిత దృక్పథానికి విభిన్నమైన దృక్పథం కలిగిన వాడు కూడా కావచ్చు. అందువల్ల పరిశోధకుడు ఆధారాల ఆధారంగా నిర్ధారణ చేయాల్సి వుంటుంది.

పరిశోధకుడు ముందుగా పరిశోధనా విధానాన్ని రూపకల్పన చేసుకోవాల్సి వుంటుంది. ఈ దిగువ పేర్కొన్న అంశాలకు సాధారణంగా చోటు కల్పించడం సముచితంగా వుంటుంది. పరిశోధకుల సౌకర్యం కోసం ఉదహరిస్తున్నాను.

(I) రచయిత జీవితం సాహిత్యం :

పరిచయం, చదువు, వృత్తి, ప్రవృత్తి, వ్యక్తిత్వం, సాహిత్య నేపథ్యం, రచనల వివరాలు, ప్రక్రియలు, పరిణామాలు వంటి పలు అంశాలను పరిశోధించి జీవితం - సాహిత్యం మధ్య నున్న సంబంధాన్ని, పొంతననూ, అచరణశీలతనూ, ప్రభావ పరిణామాలనూ నిర్ధారించాల్సి వుంటుంది.

(II) సాహిత్య దృక్పథం :

ప్రతి రచయితకీ తనదైన ప్రాపంచిక దృక్పథం వుంటుంది. వ్యక్తి - వ్యవస్థ మధ్య, అలాగే ప్రజలు - వ్యవస్థ మధ్యనున్నటువంటి సంబంధాల ఆధారంగా ప్రాపంచిక దృక్పథం ఏర్పడుతుంది. ఎన్నో ప్రజాభావజాలాలు ప్రజా జీవితాన్ని నిర్దేశించి నడుపుతాయి. ఏ ప్రజాభావజాలం వల్ల ప్రజా జీవితం ఉన్నతీకరింపబడుతుందని రచయిత విశ్వసిస్తాడో, ఆ విశ్వాసంలోంచి ఆ రచయితకి సాహిత్య దృక్పథం ఏర్పడుతుంది. ఆ విధంగా ఏర్పడ్డ సాహిత్య దృక్పథమే అతని రచనా వ్యాసంగాన్ని నిర్దేశించి నడుపుతుంది. రచయిత రచనలు, ముఖాముఖీ సంభాషణలు, రచయిత సాహిత్యంపై వచ్చిన సమీక్షా / విమర్శనా వ్యాసాలు, రచనా నేపథ్యం వంటి ఆధారాల ఆధారంగా సాహిత్య దృక్పథాన్ని నిర్ధారించవలసి వుంటుంది. సాహిత్యం - సామాజిక ప్రయోజనం, సాహిత్యం - సమాజం, సాహిత్యం - జీవితం, వస్తువు - రూపం వంటి అంశాలకు చోటు కల్పించి, విశ్లేషించి, నిర్ధారించవలసి వుంటుంది.

(III) సాహిత్య వర్గీకరణ - విశ్లేషణ :

ఏ ప్రజాభావజాలం వల్ల విశ్వాసంతో సాహిత్య రచన ప్రారంభించాడో, రచయిత సుదీర్ఘ సాహిత్య యాత్రలో సామాజిక రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంస్కృతిక పరిణామాల ప్రేరణలో ఆ విశ్వాసం మార్పుకు గురయ్యే అవకాశం వుంది. సాధారణంగా సాహిత్యం ఈ దిగువ పేర్కొన్న వర్గీకరణలోకి వస్తుంది.

- (i) సంఘ సంస్కరణ చైతన్యం
- (ii) ప్రగతిశీల చైతన్యం
- (iii) విప్లవ చైతన్యం
- (iv) ప్రపంచీకరణ ప్రతిఘటన చైతన్యం
- (v) మానవ సంబంధాలు - సహజీవన చైతన్యం
- (vi) ప్రగతిశీల విప్లవ చైతన్యపు కొనసాగింపులో స్త్రీ, దళిత, అల్ప సంఖ్యాకవర్గ, ప్రాంతీయ చైతన్యం.

అయితే, కొందరు రచయితలు ప్రగతిశీల విప్లవ చైతన్యపు పరిధిలో, కొనసాగింపులో కాకుండా, ఆధునిక అనంతరతావాద ప్రభావంలో, ప్రపంచీకరణ భావజాల ప్రభావంలో, స్త్రీవాద, దళితవాద, ప్రాంతీయ వాద, అల్పసంఖ్యాక వర్గవాద రచనలు చేస్తున్నారు. ఈ రెండింటికీ మధ్యనున్న తేడాలను లోతుగా అధ్యయనం చేసి గుర్తించాల్సి వుంది. కొన్ని వాదాలు సమాజాన్ని వ్యక్తి స్థాయికి దిగజారుస్తాయనీ, సమిష్టి సహజీవన సంస్కృతిని విధ్వంసం చేస్తాయనీ, ప్రజల్లో అవైక్యతను సృష్టించి, ప్రజల మధ్య ద్వేషాలు రేపి, హింసాత్మక వ్యవస్థను నిర్మిస్తాయనీ, ఇలాంటి ఏ ప్రపంచీకరణ, ఆధునిక అనంతరతావాద మునుగులో వచ్చాయని, అవి సృష్టిస్తున్న విధ్వంసం ఇప్పుడు ప్రజా జీవితంలో స్పష్టంగా కనిపిస్తోందనే వాస్తవాన్ని కాదనలేని పరిస్థితి కనిపిస్తోంది. ఆ విధంగా లోతైన అధ్యయనం తరువాత రచనల స్వరూప స్వభావాలు ఆధారంగా, అవి ప్రజా జీవితంపై చూపించే ప్రభావం ఆధారంగా వర్గీకరించాల్సి వుంటుంది.

విశ్లేషణ లో ఈ దిగువ పేర్కొన్న ప్రమాణాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని విశ్లేషించడం మంచిది.

- (అ) సామాజిక స్పృహ
- (ఆ) రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంస్కృతిక స్పృహ
- (ఇ) చారిత్రక స్పృహ (ఈ) ఉద్యమ స్పృహ
- (ఉ) శాస్త్రీయతా స్పృహ (ఊ) సృజనాత్మకతా స్పృహ.

ఈ దిగువ పేర్కొన్న అంశాలను, సంగతులను పరిగణనలోకి తీసుకుని విశ్లేషించడం వల్ల, పరిశోధనకు న్యాయం జరుగుతుందని ఆశించగలం. నేపథ్యం, కథాంశం, కథా కథనం, పాత్రల చిత్రణ, రచనా శైలి, రచనా లక్ష్యం, రచనలో లోపాలు, సారాంశం, సందేశం - ఈ నవాంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని రచనలను విశ్లేషిస్తే, చాలా వరకూ సమగ్ర దర్శనం జరుగుతుంది.

(IV) రచనలు - తీరుతెన్నులు :

ఈ అధ్యాయంలో శిల్ప ప్రాధాన్యతనూ, శిల్ప ప్రత్యేకతలనూ విశ్లేషించడం జరుగుతుంది. భాషా శైలి, శిల్ప ప్రాధాన్యత, పాత్రల చిత్రణలో రసతల ప్రాధాన్యత, సంభాషణల్లో నాటకీయ రసత ప్రాధాన్యత, మరువజాలని విశేష వ్యక్తీకరణలు, వర్ణనలు, అలంకారాలు, సన్నివేశ చిత్రణలో దృశ్య మానత, దృశ్యనీయత వంటి సంగతులనూ, ఆయా సంగతులు ఏ విధంగా, ఏ రసన సృష్టించి, హృదయాన్ని హత్తుకుంటాయో, కదిలిస్తాయో, చైతన్యవంతం చేస్తాయో కళాత్మక దృష్టితో, సృజనాత్మక వివేచనతో విశ్లేషించాల్సి వుంటుంది. సాహితీ సృజనాత్మక విలువల ఉన్నతీకరణకు ఉపయోగించిన ప్రతి సంగతిని పరిగణనలోకి తీసుకుని పరిశోధించాల్సి వుంటుంది.

(V) ముఖాముఖీ సంభాషణ :

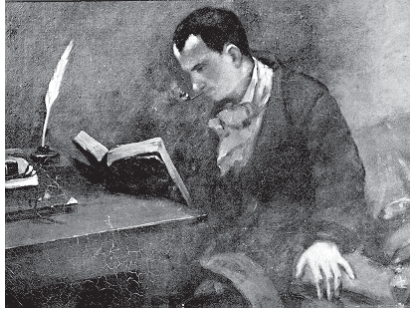
పరిశోధన ముగింపు దశకు వచ్చాక, నిర్ధారణలు చేశాక, పరిశోధకుడు రచయితతో ముఖాముఖీ సంభాషణ జరిపి, దాన్ని పరిశోధనలో భాగంగా తీసుకోవాల్సి వుంటుంది. పరిశోధకుడు ఆధారాలతో చేసిన నిర్ధారణలకు, రచయిత చెప్పిన దానికీ మధ్య తేడాలున్నా, ఆధారాలతో చేసిన నిర్ధారణలను మార్చుకోవసరం లేదు.

(VI) ముగింపు విధానం :

పరిశోధకుడు ఆధారాలతో చేసిన నిర్ధారణలకు క్లుప్తంగా వివరించాల్సి వుంటుంది. రచయిత సాహిత్య ప్రభావం ఏ మేరకు ప్రజా జీవితం మీద ప్రభావం చూపించిందో, చూపిస్తుందో, అలాగే తరువాతి తరం రచయితల మీద చూపిస్తున్న ప్రభావం వంటి వాస్తవాలను ఆవిష్కరించాల్సి వుంటుంది.

మరణం కవి చివరి చరణం కాదు!

సాదాసీదాగా బ్రతికేస్తూ, దోపిడి సమాజంపై అలిశెట్టి ప్రభాకర్ కలంతో యుద్ధం ప్రకటించాడు. అందుకే “రక్తరేఖ” పుస్తకాన్ని ఈ శిథిల ప్రపంచాన్ని పునర్నిర్మించే ప్రతి విద్యార్థికి” అంకితమిచ్చాడు. అంతేకాదు పీడితుల పక్షాన నిలిచి పోరుతున్న క్రమంలో నిస్సంకోచంగా తన కలము, కుంచే రెండూ ఉంటాయని ప్రకటించాడు. రక్తరేఖలోని కవితా చిత్రాలు ఇందుకు సాక్ష్యంగా నిలుస్తాయి.

డా॥ విప్లవదత్ శుక్లా

“మిత్రుడా
నిరంతరం
సూర్యుడే నా ముఖచిత్రం!”

అలిశెట్టి ప్రభాకర్ అనే ఈ సూర్యుడు 12 జనవరి 1954లో ఉదయించాడు. కరీంనగర్ జిల్లా జగిత్యాలకు చెందిన అలిశెట్టి కొద్దికాలం సిరిసిల్లాలో ఉన్నా, మళ్ళీ జగిత్యాలకు వచ్చి “పూర్ణిమ” ఫోటో స్టూడియోను నెలకొల్పుకున్నాడు. అప్పటి నుండే ముత్యాలలాంటి అక్షరాల్ని ఆయుధంగా మల్చే ప్రక్రియ చేపట్టి కవిగా ఎదగడం ప్రారంభించాడు. వేశ్యపై ప్రభాకర్ రాసిన కవిత పదునెక్కిన కలానికి ప్రతీక :

తను శవమై
ఒకరికి వశమై...
తనువు పుండై
ఒకడికి పండై...
ఎప్పుడూ ఎడారై
ఎందరికో ఒయాసిస్తై...

కాలక్రమంలో జగిత్యాల నుండి కరీంనగర్ కు తన నివాసం మార్చుకొని “శిల్ప” పేరుతో ఫోటో స్టూడియో పెట్టుకున్నాడు. 1978 జగిత్యాల జైత్రయాత్ర ప్రభాకర్ ని మరింత ఎర్రగా ఆలోచించేలా చేసింది. ఈయన “బాల్యమే ఒక వర్ణ పోరు”. చిరునవ్వుల నుండి చిరు కోపాల వరకు ఈ

కష్టజీవికి కవితా వస్తువులు. మధ్యతరగతి జీవితం చవి చూసిన ఈయన “అడుగంతా / తడిసిన కన్నీటి సముద్రం / ఉపరితలమంతా / వెలసిన నెత్తుటి ఆకాశం / మధ్యన వెలిగే / మహాజ్వల మానవ నేత్రమే / పోరాట సూత్రం...” అని చెప్పడం జీవిత పోరాటాన్ని సూచిస్తుంది. బతుకు పోరాటం గురించే రాసే ఈ కవి, బతుకుదెరువు మార్గాలు వెతుక్కుంటూ హైదరాబాద్ చేరుకొన్నారు. విద్యానగర్ ప్రాంతంలో “చిత్రలేఖ” పేరుతో ఓ స్టూడియోను పెట్టుకొన్నాడు. “నెల నెలా / చెల్లించాల్సినవి / చెల్లించకపోతే / “ఖాతా”లే / బంగాళాఖాతాలై / భయపెడతాయి బ్రదర్!” అని ప్రభాకర్ అన్నట్లుగానే స్టూడియో కిరాయి నలభై వేలు కట్టలేక కరీంనగర్ లో తన ఇల్లు అమ్ముకొని మధ్యతరగతి మాధుర్యాన్ని కోల్పోయాడు.

అప్పటి వరకు “చురకలు” సమాజానికి పెట్టి, “ఎర్ర పావురాలు” ఎగుర వేసి, “మంటల జండా”ను ఆవిష్కరించి, పోరాటం “లయ”తో సాగిన ప్రభాకర్ “రక్త రేఖ”ల్ని గీసినా, “సంక్షోభగీతం” అలపించడం అనివార్యమైంది. ఆంధ్రజ్యోతి దినపత్రికలో “సిటిలైఫ్” పారితోషికమే జీవనాధారమైంది. అయినా ప్రభాకర్ కలం, కుంచె, కెమెరాలను కవచకుండాలాలుగానే పెట్టుకొన్నాడు.

సాదాసీదాగా బ్రతికేస్తూ, దోపిడి సమాజంపై తన కలంతో యుద్ధం ప్రకటించాడు. అందుకే “రక్తరేఖ” పుస్తకాన్ని ఈ శిథిల ప్రపంచాన్ని పునర్నిర్మించే ప్రతి విద్యార్థికి” అంకితమిచ్చాడు. అంతేకాదు పీడితుల పక్షాన నిలిచి పోరుతున్న క్రమంలో నిస్సంకోచంగా తన కలము, కుంచే రెండూ ఉంటాయని ప్రకటించాడు. రక్తరేఖలోని కవితా చిత్రాలు ఇందుకు సాక్ష్యంగా నిలుస్తాయి.

“ఒక నక్క ప్రమాణస్వీకారం చేసిందట ఇంకెవర్నీ వంచించనని/ ఒక పులి పశ్చాత్తాపం ప్రకటించిందట తోటి జంతువుల్ని సంహరించినందుకు/ ఈ కట్టుకథ విని గొర్రెలింకా పుర్రెలూపుతూనే ఉన్నాయి!” అని ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థలో జరిగే అవస్థల్ని నిగూడంగా చెప్పారు.

ప్రభాకర్ స్పృశించని అంశం లేదనే చెప్పవచ్చు. జీవిత కోణాల్ని వైవిధ్యంతో విశ్లేషించి మంచి ఉపమానాలతో కవయించారు. ప్రస్తుత విశ్వ వ్యవస్థను ఉద్దేశించి “విద్యార్థి చీకటి బతుకుల్ని, విద్యుదీకరించలేని/ విశ్వవిద్యాలయాల్ని / విస్తృతమౌతున్న కాగితపుటెడారల్ని/ అధ్యయనం చెయ్య!” అని సలహా ఇచ్చారు. అదేకాక “ఈ విద్య వ్యాపార వ్యవస్థలో/ నెత్తురొడుకుతూ/ యింకెందరు నిరుద్యోగ క్రీస్తులో!” “రీసెర్చి స్కాలర్లెందరు/ గడ్డాలు పెంచి తిరిగినా/ నిత్యం/ నున్నగా షేవ్ చేసుకుని/ నిగనిగా మెరిసేది ఆర్ట్స్ కాలేజ్” అని వ్యంగంగా చెప్పారు.

“పుస్తకంలోంచి దులిపేసిన అక్షరాలా లక్షలకి లక్షలు దేశమంతా నిరుద్యోగులై నిండుకున్నారు”

అని అభివ్యక్తికరణ అద్భుతం. ప్రభాకర్ దృష్టిలో మహిళలు పీడితులే. స్త్రీకి ఇంకా విముక్తి లభించలేదని, పురుష సామ్యానికి తలవంచి జీవిస్తున్నారని, తిరుగుబాటు చేయాలని ప్రబోధించారు.

“కన్నీళ్ళు ఏ భాషలోకి అనుపదించినా / విషాదం మూర్తిభవించిన స్త్రీయే/ సాక్షాత్కరిస్తుంది!” అని చెబుతూ “ఏ కన్నీటి చారికో/ పిడిబాకై మెరిసిన ఉదంతం తప్ప/ నిరంతరం కన్నీళ్ళు ప్రవహిస్తూనే ఉన్నాయో!” అని సంక్షోభ గీతం కవితా సంకలనంలో చెప్పారు. రక్త రేఖ

సంకలనంలోని అశ్రుకావ్యం శీర్షికలో గల కవిత్వంలో “అమె..../ నెత్తుటి గాయాల సంపుటి/ రగిలే బాధల కుంపటి” అని వివరించడం విశేషం.

దేశాన్ని పట్టి పీడిస్తున్న సమస్యల్లో “ఆకలి” అత్యంత ప్రధానమైనది. ప్రభాకర్ మాటల్లో చెప్పాలంటే “కడుపు మీద/ తడిసిన అగ్గిపుల్లతో/ గీసినా/ భగ్గన మండితే/ అదేరా/ ఆకలి/” అలాగే “కడుపులో పేగుల్ని/ కడు బాధాకరంగా/ దున్నే నాగలి/.... ఆకలి!” వంటి మినీ కవితలు “సిటీలైఫ్”లో దర్శనమిస్తాయి.

అలిశెట్టికి రాజకీయ నాయకులంటే కసి ఎక్కువ. “చురకలు” లో రాజకీయ నాయకున్ని అర్థం చేసుకోవడం కష్టం అనే విషయాన్ని వ్యంగ్యంగా “వాడసలే వాసపాము/ వాని మూతి ఎటో/ ముడ్డిఎటో?” అని వ్యాఖ్యానించి “సిటీలైఫ్”లో “ముప్పై/ రూపాయలకి/ నేరస్తుణ్ణి/ ఉరితీసేది/ తలారి- / ముప్పై లక్షలకి/ ముప్పైకోట్లకి/ దేశానికి / ఉరిదిగించేది/ దళారి” అన్నారు.

సినీమాలను పాదదూళిగా భావించి, కళ్ళల్లో పడకుండా జాగ్రత్త పడ్డట్టు అలిశెట్టి పేర్కొన్నారు. “శృంగారమే అంగారమై/ గోడలపై రగిలితే..../ ప్రతి సినీమా పోస్టర్/ ఒక సెక్స్ మాన్స్టర్!” అంటూనే “నాలుగు గ్లాసులు కలిసి/ ఒక సీసాని/ చెరబట్టగాలేనిది/ రెండు బూతుపాటలు పెట్టి ఒక తెలుగు సినీమాకి / “తెర” బెట్టాలేరా... అని సంధించారు. అయితే ‘స్టూవర్టుపురం దొంగలు’ సినీమాలో “కప్పుపైన/ కాపుకావని/ అరిచేది/ కాకి..../ లాకప్పులోన/ చావుచావని/ పొడిచేది/ “ఖాకీ”... అని కవితను కవి పేరు చెప్పకుండా వాడుకొన్నారని తెలిసినా ప్రభాకర్ అంతగా స్పందించలేదు.

ప్రపంచీకరణ అంతర్దీనంగా ప్రవహిస్తూ గ్రామీణ వ్యవస్థను శిథిలం చేస్తూ మనిషి మనుగడే ప్రశ్నార్థకమైనప్పుడు వలస అనివార్యం అవుతుంది. నగరం దోపిడికి నిలయమై మనిషి రక్తాన్ని శ్రమగా పేల్చేస్తూ, విదిలించిన అన్నం మెతుకులే జీవనాధారమై జీవితాలు గడుస్తుంటాయి. దోపిడిని సహించని కులాలు గళాలు విప్పడం అనివార్యమౌతుంది. వెరపులేక దోపిడిని ఎదిరించే కలానికి ఎరువు ముద్ర సహజమౌతుంది. ఒక కవి, ఒక చిత్రకారుడు, ఒక ఫోటో గ్రాఫర్ మాత్రమే కాక ఒక స్పందించే మనిషి కూడా అయిన అలిశెట్టి దోపిడి మీద ప్రకటించారు అనలమై

మండుతున్న అక్షరాల్ని సమీకరించి, సైన్యంలా రూపొందించి కవితా చిత్రాల్ని ఆయుధంగా మార్చాడు.

“అగ్నిపర్యం - నేను, దగ్గగీతం నేను,

అక్షర క్షిపణి నేను

అయుధాలుగా రూపాంతరం చెందే

ఆకలి నేపథ్యం నేను

అడవి నేను - కడలినేను

ఉప్పాంగే మానవ సమూహాల సంఘర్షణ నేను

అజ్ఞాతంగా అంతర్దీనంగా

మట్టిపొరల్లోంచి పరివ్యాప్తమవుతున్న

పోరాట పరిమళం నేను”

అని కొనసాగిస్తూ

“ఈ దీర్ఘకాలిక యుద్ధ వ్యూహంలో

పీడితుడైనా అస్త్రం- అణ్యస్త్రం -

శత్రువు నా పాదధూళి”

అని చెప్పడం అలిశెట్టి ప్రభాకర్ కే చెల్లుతుంది.

ఈ దేశంలో లంచగొండితనం పెరుగుతూపోతున్నదన్న బాధను “పచ్చనోటు/ ఊపితేనేగాని/ కదలని రైలు/ అన్నో/ ఆఫీసుల్లో/ మన బతుకు పైలు...” అని చెప్పతూ నిస్సహాయ పరిస్థితుల్ని వ్యక్తం చేసారు. పేద ధనిక వ్యత్యాసాన్ని “గుడిసెలే/ మేడల్ని/ కడతాయి/ అయినా/ మేడలే/ గుడిసెల్ని/ కొడతాయి” క్యాట్టలిస్టిక్ తత్వాన్ని వివరించారు. కన్యూమర్లజేషన్ ద్వారా ఆలోచనా విధానాల్ని అచరణాల్ని మార్చే ప్రయత్నాల్ని భారతీయతో వ్యక్తం చేసిన అలిశెట్టి, “ఇది వరకు/ రెండుచేతుల్తో / గడియారం/ గుండైనా బాదుకొనేది/ ఇప్పుడది లేదు/ పాపం దానికి/ అంకెల/ సంకెళ్ళేశారు!” హృద్యంగా రాసారు.

చుట్టూ ఉన్న సమాజంలో జరుగుతున్న దోపిడిని అధ్యయనమే చేయాలని అలిశెట్టి సూచిస్తారు. “శ్రమ జీవీ కండరాలపై స్వేద బిందువుని అధ్యశ్యశక్తులు అపహరించే వేళ, దోపిడిని అధ్యయనమే చేయ!” “ఈ దేశపు దారిద్ర్య జీవన శిథిలాల్ని అధ్యయనమే చేయ”, “బాటకపు ప్రజాస్వామ్యాన్ని అధ్యయనమే చేయ”, “అయధంగా మొలకెత్తటమే అనివార్యమైన భౌతిక పరిస్థితుల్ని అధ్యయనం చేయ” అని చెబుతూనే” హరిత హరితంగా/ నల్లరేగడి నేలమీద/ సృజించిన/ నాగళ్ళ లిపిని/ మీరెప్పుడన్నా చదివారా? అని ప్రశ్నిస్తారు.

రైతు దయనీయ పరిస్థితుల్ని కళ్ళకు కట్టిన ప్రభాకర్ మాటల్లో చెప్పాలంటే “ధాన్యపు గింజనాలిన్నే/ రైతు అస్థిపంజరం రాలిపడే/ దయనీయ దృశ్యమే/ ఫలసాయమైన”దని కావ్యశిల్పాన్ని ప్రస్తుతిస్తారు. అలాగే “వాడు మట్టిలో వేళ్ళు జొనిపి అన్నం ముద్ద వెలికితీసే దేవుడు” అని రైతు గొప్పతనాన్ని చెప్పారు. ఈ వ్యవస్థలో శ్రమకు నిదర్శనం “రిక్షా”గా తీసుకొని బక్కచిక్కినవాడు, ఏనుగులాగున్న వాణ్ణి లాగే దృశ్యాన్ని వ్యక్తీకరిస్తూ “ఒక ఎముకే మాంసం ముద్దని మోస్తున్నంతా వింత” అని గొప్పగా చెప్పడం అలిశెట్టి ప్రత్యేకతగా చెప్పవచ్చు.

“చురకలు” పుస్తకాన్ని అతి కష్టంగా ప్రచురించినా, అ పుస్తకాన్ని అమ్ముగా వచ్చిన డబ్బుల్ని కవి చెరబండరాజు వైద్యం ఖర్చులకు ఇవ్వడం ప్రభాకర్ లో ఉన్న మానవత్వపు విలువకు అద్దం పడుతుంది. అదే అలిశెట్టి ప్రభాకర్ సాహసంగా మృత్యువును పరిహసించినా, క్షయ రాజుకున్నా, రక్తం కక్కుకొంటున్నా దేహీ అని ఎవరిని అడగలేదు. ఏ ప్రలోభాలకు తలవొగ్గలేదని, అలాగని కవిత్వాన్ని ఎప్పుడు నిర్లక్ష్యం చేయలేదని నరకప్రాయమైన నగర జీవితాలలో తన దేహమే ఒక అనుపత్తి రోదనగా మిగిలి పోయిందని అలిశెట్టి ప్రభాకర్ “సిటీలైఫ్” ముందుమాటలో తన హృదయాన్ని విప్పారు.

“అసలు నువ్వెప్పుడన్నా/ నా ఆలోచన అయుధాగారం/ తెరచి చూస్తేనా”/ లక్షలాది పీడితుల పిడికిళ్ళే/ నా అక్షరాలని” అని చెబుతూనే “కన్నీటి లోయలకు, కాంతి శిఖరాలకూ మధ్య నేను/ అణచివేతకూ అయుధానికి మధ్య నేను” అని ప్రకటించారు. మరో వైపు “ఎందుకూరా కవి/ గజిబిజి ఇమేజీ/ అస్పష్టకవిత్వం కన్నా/ అల్లీబ్రా ఈజీ” అని సలహా ఇస్తూ సరళంగా, మినీకవితల నుండి దీర్ఘకవితల వరకు ఎన్నో, ఎన్నో రాసినా నిర్లక్ష్యం వల్ల పోగుట్టుకున్నవి, పోయినవి వదిలేస్తే, అక్షరరూపం దాల్చిన అలిశెట్టి ప్రభాకర్ కవితలు అక్షరమహోజ్వాలలు, “మరణం నా చివరి చరణం కాదు, మౌనం నా చిత్తాభస్మం కాదు” అని ప్రకటించిన అలిశెట్టి పుట్టినరోజునే అంటే 1993, జనవరి 12న భౌతికంగా అస్తమించినా నిత్యం మందే సూర్యుడికి మరణం లేదు. ప్రజల గుండెల్లో ఈ కవి అమరుడు.

☆

కవితలు

నాన్నా!
అలసిన మనసు సేద తీరాలని
అలవాటుగా వెళ్లే పార్కుకు
పొరపాటుగానైనా వెళ్లకు!
అవి మృత్యువాకిళ్లు కావచ్చు!!

ఇంటికి దూరంగా ఉన్నావు!
అల్పాహారం కోసం చాట్ భండార్ కో
స్నాక్ సెంటరుకో వెళ్లేవు!
ఏ చాటునో బాంబు
మాటేసి ఉండొచ్చు!!

ప్రార్థన

బి. ఇందిర

ఫ్లైవర్ల కింద
వీమరుపాటుగా నడవకు!
మిన్ను విరిగి మీద పడొచ్చు!
అలాగని కిందున్న
మ్యాన్ హోళ్ళ సంగతి మరిచేవు!

నలుగురు కూడచోట
నమాజుకైనా వెళ్లకు!

విధ్వంసానికి వీలుకాని
తావేదీ లేదేమో!
రిలాక్స్ అవుదామని
ఐమాక్స్ థియేటర్ కెళ్లేవు!
తొలి అంకమే క్లైమాక్స్ కావచ్చు!

ఎంత స్వేచ్ఛగా పెరిగావు నువ్వు!
ఎంత నిర్భయంగా తిరగావు!
ఇవాళీ తల్లి మనసు
నీ ప్రతి కదలికపై కలవరపడుతుంది!

లోకంలోని తల్లులందరి తరఫునా
శాంతి కోసం - ప్రేమైక లోకం కోసం
ప్రార్థిస్తున్నా!!

సాధకుడు

తాతోలు దుర్గాచారి

ప్రతి క్షణం, తీరిక లేని శోధన
విజయం కోసం సాధన
నిరంతర తపస!
ఏతలంపైనా - కాలానికి లోబడే చెయ్యాలి
ఏం చేసినా, చెయ్యక పోయినా
నీ ముందున్న క్షణం
కాల గర్భంలో కలవక తప్పదు
జ్ఞాపకాల పొరల్లో
గతించిన క్షణాల అరల్లో
పాత పేజీలను తిరగేసి చూడు
అందులో నీ ప్రమేయమెంత?
నీ ఆసమర్థత ఎంత?

నీ అదృష్ట ఫలమెంత?
నీ ఘనతకు కొలతెంత?
నీ అభాగ్యులు బలిదానమెంత?
నీ స్వయంకృత రాచరికమెంత?
గతించిన వైభవం కన్నా
గడుపుతున్న స్వశక్తియే మిన్ను
మెరిసే సూర్యుణ్ణి మందగమనవు
మబ్బు తెరలు ఆపగలవా...?
అందుకే... ఓ..సాధకుడా...!
సూర్యుడివై -- జనించు
జాగృతివై -- జ్వలించు
ఆదర్శ పథంలో -- కాంతిరేఖవై
-- పురోగమించు
మున్ముందు క్షణం నీదే--!
మున్ముందు విజయం నీకే !!
(కొత్త సంవత్సరానికి స్వాగతంతో)

వామన ప్రస్థానం

బత్తుల వి.వి. అప్పారావు

మనసుపాతాళంలోకి
మెదడు ఆకాశంలోకి - మనిషి
సెన్సెక్స్ ఆకాశంలోకి
సేద్యం పాతాళంలోకి
నమ్మి చెడతారు మనుషులు
శోధించి సాధిస్తారు శాస్త్రజ్ఞులు
వ్యాపారం మోసం
ఉద్యోగం గ్రాసం
మా సరుకులు అమ్ముతాం
కొనకుంటే కుమ్ముతాం - గ్లోబల్ పాలసీ
అప్పుడు ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ ఒకటే
యిప్పుడు వెస్ట్ అంతా కంపెనీలే దోపిడికి
వేళ్ళు విడిగానే వుంటాయి
అవసరానికి కలిసిపోయి
పిడిగుద్దులు కురిపిస్తాయి

రెండక్షరాల కోట పై నుంచి
ఏటొక్కసారి ప్రసంగించేవారు
ఎవరైతేనేమి...!
కోట ముందు భాగాన
ప్రజానీకాన్ని
సంబోధించి సంబరపరిచే ప్రసంగాలు

పర్వదినాలు

మాడిశెట్టి అరుణ్ కుమార్

కోట వెనుక భాగాన
యమున సాక్షిగా పెరుగుతూనే వుంది
దరద్ర నారాయణుల భారతం

దిన దినం అయితేనేం
అంతా సజావుగానే వుందనే
సెంట్రీనాదం పహారా హోషియార్
పహారా హోషియార్
అంటూ సాగుతూనే ఉంటాయి
ప్రసంగాల పర్వదినాలు
ప్రతి యేటా...!

సమాజంలో సౌందర్యం

అందంగా వున్నది ఆస్వాదించ దానికా? అనుభవించదానికా? అనుభవించ దానికేసనే సూత్రాన్ని మార్కెట్ సృష్టించింది. అందం సరుకుగా మారింది. మార్కెట్ మాయాజాలంలో అందం అంగడి సరుకైంది. కళాకారుని తృప్తి ఆవిష్కరించడమే కాదు, తన తపనతో కళను అందంగా మార్చడమే. కాని మార్కెట్ కళాకారుల్ని అందమైన వస్తువుగా చేసే పనిముట్టుగా మార్చివేస్తుంది. అతనిలోని సృజనాత్మకతను చంపివేస్తుంది. ఫలితంగా అందం హత్యచేయబడుతుంది. కొనుగోలుకు సిద్ధంగా వున్నది. బాగా అమ్ముడు బోయేదంతా అందంగా మారుతుంది.

కుమారస్వామి

ఆనందం ఆర్థవమైతే
అనురాగం అంబరమైతే
కదనానికి కత్తులు దూస్తాం
స్వర్గానికి నిచ్చిన వేస్తాం

శ్రీశ్రీ

మనిషికి ఆనందం ఎప్పుడు కలుగుతుంది? మనిషి ఎప్పుడు వివశుడౌతాడు?

‘అందమే ఆనందం. ఆనందమే జీవిత మకరందం’ అన్నాడో సినీ కవి. అందం ఆనందాన్నిస్తోంది. అందం మనిషిని పరవశింప చేస్తుంది. అందం మనిషికి ఉల్లాసాన్ని, ఉత్తేజాన్నిస్తుంది.

మానసిక చైతన్యం ఒక అందం. సమాజం నుంచి - శ్రమలోంచి- జీవన సంఘర్షణలోంచి - చైతన్యం పొందిన మానవుడు మరింత అందంగా వుంటాడు. సమాజానికి చోదక శక్తిగా వుండేదే అందం. అందం బాహ్యం గానే గాక అంతర్గతంగా నిలిచి వుంటుంది. కాలానుగుణంగా బహిర్గతమై ఆయా సమయాల్లో సమాజాన్ని ఉత్తేజితం చేస్తుంది.

‘అగ్ని జల్లినా,
అమృతం కురిసినా,
అందం, ఆనందం దాని పరమావధి’

అని తిలక్ కవిత్వాన్ని గురించి అన్నాడు. అలాగే అందం కూడా. అందమంటే ఎలా వుంటుంది?

“రోమియో అండ్ జూలియట్లో రోమియో మిత్రుడు జూలియట్ పెద్ద అందగత్తె కాదంటే, రోమియో అతనితో నీవు నా కళ్లతో చూస్తే తెలుస్తుంది” అని అంటాడు. ఒకరికి అందంగా ఉన్నది మరొకరికి అందంగా వుండకపోవచ్చు. సార్వత్రికంగా అందం ఇదే అని చెప్పలేం, లియోనార్డో డావిన్చీ గీచిన మోనాలీసా చిరునవ్వు అందమైనదే, కాని ఒక వ్యక్తి వలచిన ప్రేయసి నవ్వు అంతకన్నా అందంగా వుంటుంది.

నిజ జీవితంలో అనాకారంగా కురూపిగా వున్న కళాకారుడు తన వివిధ భావాలను రంగరించి ఒక చిత్రాన్ని గీస్తే అందులో అందం కనిపిస్తుంది. ఒక పువ్వును చూసినప్పుడు ఎంతోమంది అందమైనదిగా గుర్తిస్తారు. అంతమాత్రాన అదే శాశ్వతమైన

అందంగా చెప్పలేం. అందం పూర్తిగా సాపేక్షమైనది.

ఏ థింగ్ ఆఫ్ బ్యూటీ ఈజ్ ఎ జాయ్ ఫరెవర్? అని కీట్స్ అంటాడు తన ఇండిమియోన్ కవితల్లో. ఇది వాస్తవం కాదు గదా!

ఐశ్వర్యారాయ్ కళ్ళు, శారద శరీర బిగువు, శ్రీయ పళ్ళ, మాధవి పెదాలు అందంగా కనబడవచ్చు. అంతమాత్రాన వాటిన్నింటిని ఒక చోట చేర్చినా అది శాశ్వత అందం కానేరదు. మనిషిలో ఆనందాన్ని ఆయా ప్రత్యేక పరిస్థితులను బట్టి ఆ అందం ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది.

సుందరమైనది ఆనందాన్నిస్తుంది. అందం వస్తువులో లేదు. చూపరుని అస్వాదనా శక్తిలో వుంది. అందువల్లనే ఆ వస్తువు అందంగా వున్నట్లు అనిపిస్తుంది. అందం గురించి సైన్సు, ఏమని చెప్పతోంది? వస్తువులోని మరులు (కో - ఎనెర్జీషియా) కొలిపే గుణం అందం అన్నారు కొంతమంది మానసిక శాస్త్రజ్ఞులు. మనిషికి ఒక వస్తువు అందంగా వుందని అనిపించిందంటే అది అతనికి మత్తు కలిగించిందని అర్థం. దీనిని బట్టి అందం

అందం యధార్థాన్ని సృష్టం చేస్తుంది. సత్యం ఎలాగో అందం అలాంటిది. సత్యం సమాజ పరిస్థితులను బట్టి ఎలా మారుతుందో అలా అందం మారుతూ వుంటుంది. సత్యం ఎల్లప్పుడూ స్థిరంగా వుండదు. కాలానుగుణంగా మారుతుందని మనకు బాగా తెలుసు. అందం కూడా అలాంటిదే.

సత్యానికి, సౌందర్యానికి, సైన్సుకు, కళలకు అవినాభావ సంబంధముంది. అవి వేరు వేరు కాదు. వాటి మధ్య వైరుధ్యాలు లేవు. ఒక దాన్ని సృజన మరొకదానికి సహకరిస్తుంది. కంప్యూటర్ ఆవిష్కరణ అందమైన ఆకారాల సృజనకు దారితీసింది. శ్రమ జీవనంలోంచి, సమాజంలోంచి సత్యం ఆవిర్భవించినట్లే, అందం కూడా దానికి

తోడుగా నిలిచింది. కళాత్మక విలువలు కలిగిన చిత్రానికి అందం ఒక ఆకర్షణగా నిలిచింది. ఇంద్రధనస్సు ఎలా ఏర్పడుతుందో సైన్సు వివరిస్తే, సప్తవర్ణ మిశ్రమం నవరసాల సాహిత్యమై, అది ఇచ్చే అందం మరింత శ్రావ్యమైంది. మంచి అలాపనైంది. సప్తవర్ణాల కలయిక తెలుపు, స్వచ్ఛతకు ప్రతీకగా నిలిచింది.

అందంగా వున్నది ఆస్వాదించ దానికా? అనుభవించడానికా? అనుభవించ దానికేనేనో సూత్రాన్ని మార్కెట్ సృష్టించింది. అందం సరకుగా మారింది. మార్కెట్ మాయాజాలంలో అందం అంగడి సరుకైంది. కళాకారుని తృప్తి అవిష్కరించడమే కాదు, తన తపసతో కళను అందంగా మార్చడమే. కాని మార్కెట్ కళాకారుల్ని అందమైన వస్తువుగా చేసే పనిముట్టుగా మార్చివేస్తుంది. అతనిలోని సృజనాత్మకతను చంపివేస్తుంది. ఫలితంగా అందం హత్యచేయబడుతుంది. కొనుగోలుకు సిద్ధంగా వున్నది. బాగా అమ్ముడు బోయేదంతా అందంగా మారుతుంది. మార్కెట్ మాయలో కళలైనా, పాటైనా, కథైనా, ఆఖరుకు అమ్మతన మైనా అందుకే మనిషికుండే సహజమైన కోర్కెలను తీర్చేందుకు నీలికథలు, సినిమాలు, అర్థనగ్న నృత్యాలు చేయించే పబ్లు మార్కెట్లో దర్శనమిస్తాయి. అందాన్ని హత్యచేసేది మార్కెట్ మాయాజాలం. దాని వెనుకవున్న లాభాపేక్ష ఇదంతా పెట్టుబడిదారీ విధాన వికృతరూపం. ఈ వికృత రూపాన్నే అందంగా మలిచే సాహిత్యకారులుంటారు. ప్రజల నుండి దూరం చేసి, వ్యక్తిపరం చేసే ప్రక్రియను వీరు చేస్తూ వుంటారు. వీరే నేడు పెద్ద మేధావులుగా కూడా చెలామణిలో వుంటారు. పాలకులకు వారి భజనరాయుళ్లకు

ఈ మేధావులు అత్యంత సుందరంగా సృత్యం చేస్తూ వూడిగం చేస్తూ వుంటారు.

అందం సామాజికమైనదని తేటతెల్లమయ్యాక శ్రమైక జీవన సౌందర్యాన్ని గుర్తించేందుకు తగిన పరిస్థితులు కల్పించేందుకు కృషి చేయాలి. ఆనాడే “అందం” సుందరంగా సత్యంగా శివంగా విరాజిల్లుతుంది.

అంటే కో-ఎనస్టీషియా అని అర్థం. చాలామంది న్యూరాలజిస్టులు ఇలా మత్తు కలిగించే ప్రక్రియను ఇంటరోసెప్టివ్ ప్రేరణననీ, ప్రత్యేకంగా వైసీరియల్ ప్రేరణలని అంటారు. అవి ధాలమస్, క్రియల ద్వారా మనస్సులో చిత్రవిచిత్ర రంగులతో కొన్ని భావాలు రేపుతాయి. ఆ భావాలన్నీ కో-ఎనస్టిక్గానే వుంటాయి.

అందాన్ని సూత్రంలో బంధిస్తే ఇలాగే వుంటుంది. భౌతిక దృక్పథంతో చూస్తే ఇలాగే వుంటుంది. అందాన్ని నైతిక భౌతిక శాస్త్రాల కొలమానాల్లో తూచగలమా?

“కవిత్వాన్ని తూచే రాళ్ళు నా దగ్గర లేవు అని చలం అంటే తూచవద్దు, అనుభవించి పలవరించ” మన్నాడు శ్రీశ్రీ. అదే విధంగా అందాన్ని కూడా మనిషి అనుభూతి చెంది పలవరించాలి.

అందం వలన ప్రయోజనం వుందా? అందం పరమావధి ఆనందమేనా? ఆనందం కలిగితే మనిషికేమవుతుంది?

అందం ప్రయోజనం గురించి రస్కిన్ ఇలా అంటాడు.

Remember that the most beautiful things in the world are the most useless; Peacocks and Lillies for instance

అందం జ్ఞాననేంద్రియ జ్ఞానంతో వీక్షించగలిగేది మానసిక అనుభూతులతో పొందగలిగేది. అందం ఆనందాన్నే కాదు మన చైతన్య పరిధిని విస్తృతం చేస్తుంది. ఈ అనుభూతిలో వ్యక్తిగత కోర్కెలూ, ఆందోళనలూ ప్రక్కకు వెళ్ళిపోతాయి. సంకుచిత ధోరణులు అధిగమించబడతాయి. జీవితం అంటే ఒక నూతన అర్థంగా మన

ముందు అవిష్కరింపబడుతుంది. గాఢమైన సంవేదన పొందగలిగేవారు, నిత్యజీవితంలో తారసపడే ప్రతి చిన్న అంశంలోని అందాన్ని గమనించి సౌందర్యా నంద రసానుభూతులను పొందగలుగుతారు.

అందం శాశ్వతమైనదా? కాలానికి అతీతమైనదా?

అందం శాశ్వతమైనది కాదు. అందం కాలాన్ని బట్టి మారుతుంది. వ్యవస్థను బట్టి మారుతుంది. అందానికి ప్రమాణాలున్నాయా? లేవు. మానవునిలో వచ్చే మానసిక మార్పులే అందంలో మార్పులకు కారణం. ఉదయించే సూర్యునిలో అందం సమాజంలో వస్తున్న మార్పుల కనుగుణంగా మనిషి మార్పుని బట్టి ద్యోతకమవుతుంది.

అనుభూతులు అనుభవాల నుండి వస్తాయి. వేడి అనుభవించనివాడు వేడిని ఊహించలేడు. అదే విధంగా అందమైన వస్తువును చూడనివాడు, అందాన్ని అర్థం చేసుకోలేడు. అందుకే అందాన్ని అర్థం చేసుకోవాలంటే సమాజాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. మనుషుల అనుభూతులను అర్థం చేసుకోవాలి. అందం సామాజికమైనది.

అందం ఒక అనుభూతి. అనుభూతి చెందకుండా అందాన్ని వ్యక్తీకరించలేం. అందానికి కాలమానాలు లేవు. దానిని డిగ్రీలలోను గుణాలలోను వ్యక్తం చేయలేం.

అందాన్ని మనిషి ఎలా చూస్తాడు?

సమాజ దృక్పథంలోంచి మనిషి అందాన్ని చూస్తాడు. సంపన్నులు మానవ శ్రమను అసహ్యంగా చూస్తారు. సామాన్య ప్రజానీకం శ్రమైక జీవనంలో సౌందర్యాన్ని చూస్తారు. శ్రమజీవి చెమట బిందువులపై ప్రతిఫలించే సూర్యకిరణాన్ని, చెమట బిందువుల్ని అందంగా రమణీయకంగా చూస్తారు. అందానికి విలువలు సమాజ పరంగా వుంటాయి. సైన్సు, రాజకీయాలు సమాజం నుంచి వచ్చినట్లే అందం కూడా సమాజం నుండి వచ్చిందే.

సాహిత్య ప్రస్థానం	
అడ్వర్టయిజ్మెంట్ టారిఫ్	
కలర్	
టైటిల్ బ్యాక్	రు. 15000
టైటిల్ ఇన్నర్	రు. 12000
లోపలి పేజీ	రు. 10000

తెరవే నాల్గవ మహాసభలు

తెలంగాణ రచయితల వేదిక (తెరవే) నాల్గవ మహాసభలు 12, జనవరి 2008న కరీంనగర్ జిల్లా సిరిసిల్లాలో జరిగాయి. ఈ సభలకు తెరవే అధ్యక్షులు జుకంబీ జగన్నాథం అధ్యక్షత వహించగా, సెన్ చైర్మన్ చిక్కల రామారావు అహ్వస సంఘం అధ్యక్షులుగా వ్యవహరించారు.

ఈ సభలలో ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్న నాగపూర్ విశ్వవిద్యాలయం అంబేద్కర్ ఆలోచనా విభాగం అధిపతి డా॥ ప్రదీప్ ఆగ్లావే ప్రసంగిస్తూ తెలంగాణ, విదర్భ ప్రాంతాలు వంచిత, పీడిత ప్రాంతాలన్నారు. ప్రజల అభిప్రాయాలను, అభిభాషలను ప్రతిబింబించే విధంగా రచనలు చేయాలని కవులను, రచయితలను కోరారు. ప్రస్తుతం ప్రజల అంతరంగం నుంచి వచ్చిన నినాదమే తెలంగాణ ఉద్యమం అని చెప్పారు. తెలంగాణపై చేస్తున్న పెత్తనాన్ని కుత్సిత రాజకీయాలను తిప్పికొట్టాలని, తెలంగాణ సాధించే వరకు పోరాడాలని సూచించారు.

ఆత్మీయ అతిథిగా పాల్గొన్న విరసం నాయకుడు వరవరరావు మాట్లాడుతూ తెలంగాణ రచయితలు ఖద్గ సృష్టి చేసి ప్రజల ఆలోచనలను సాయుధం చేయాలని పిలుపునిచ్చారు. “ప్రత్యేక తెలంగాణ పోరాటం ద్వారానే వస్తుందని అన్నారు. 1969లో తెలంగాణ పోరాటంతో తెలంగాణ ప్రాంతం గాయపడినప్పటికీ ఏనాడూ ఓడిపోలేదన్నారు. నైజాం రాజును ప్రశంసించడం తగదని, పన్నులు కట్టేది, పనిచేసేది ప్రజలే అయినప్పుడు రాజుల ప్రస్తావన అవసరం లేదన్నారు. కవులు, రచయితలు ధిక్కార స్వరంతో ప్రజల పక్షాన వ్యవస్థను, రాజ్యాన్ని ప్రశ్నించే విధంగా రచనలు చేయాలని పిలుపునిచ్చారు.

రచయిత, న్యాయమూర్తి రాజేందర్ జింబో మాట్లాడుతూ మొదటి ఎస్సార్స్ నే అమలు చేయని ప్రభుత్వం రెండో ఎస్సార్స్ తో కుట్ర పన్నుతుందని సూచించారు. మానవ హక్కుల కమిషన్ కే చట్టబద్ధత లేదన్నారు. ఇంకా ఈ సభలలో వార్తా దినపత్రిక సంపాదకులు టంకశాల అశోక్, గూడూరి సీతారాం, డా॥ నందిని సిధారెడ్డి, డా॥ కత్తి పద్మారావు, బన్నా అయిలయ్య, సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి, డా॥ రాజారెడ్డి - చరిత్ర పరిశోధకులు, షాజహానా, డా॥ కె. ముత్యం, డా॥ నాగేశ్వరం శంకరం, ఆచార్య జయదీర్ తిరుమలరావు, మల్లికార్జునరెడ్డి (ముంబాయి), డా॥ దామెర రాములు, వేణు సంకోజు, సినీ దర్శకులు బి. నరసింగరావు,

సిరిసిల్లాలో జరిగిన తెలంగాణ రచయితల వేదిక నాల్గవ రాష్ట్ర మహాసభలలో ప్రసంగిస్తున్న వార్తా దినపత్రిక సంపాదకులు టంకశాల అశోక్

ప్రొ॥ ననుమాసస్వామి పాల్గొని ప్రసంగించారు. తెలంగాణ జిల్లా నుండి దాదాపు 500 మంది కవులు, రచయితలు పాల్గొని సభలను విజయవంతం చేశారు.

పుస్తకావిష్కరణలు

తెలంగాణ రచయితల వేదిక నాల్గవ మహాసభలలో తెలంగాణ సోయి మాస పత్రికను నందిని సిధారెడ్డి, వలసపత్రం సంగినేని రవీంద్ర పుస్తకాన్ని గుడిపాటి, పొన్నాల బాలయ్య రచించిన ఎగిలివారంగను - జింబో, తెలంగాణ సాహిత్య జీవిత చిత్రణ తూర్పు మల్లారెడ్డి పుస్తకాన్ని ప్రొ॥ ననుమాసస్వామి, ఫరీద్కోట వి. శంకరయ్య పుస్తకాన్ని పొట్లపల్లి శ్రీనివాసరావు, రాత్ పైలీ దివస్ పైలీ ఆడెవు లక్ష్మణ్ పుస్తకాన్ని శ్రీధర్ దేవ్ పాండే, బత్తీస్తులు అంకాలపు వీరేశంబాబు పుస్తకాన్ని సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, జిందం అశోక్ రచించిన పుస్తకం ఎనగర్రను వి.ఆర్. శర్మ, కొత్తచివుళ్ళు కూతురు రాంరెడ్డి పుస్తకాన్ని, అల్లం రాజయ్య పుస్తకం ఆశయాల పందిరి, పాడవే కోయిలా వీరేశం బాబు పుస్తకాలను జుకంబీ వరవరరావుల సమక్షంలో ఆవిష్కరించారు. తెలంగాణ గాయకులకు గోరేటి వెంకన్న, రసములు బాలకిషన్, వంతుడుపుల నాగరాజులకు సన్మానం చేశారు.

- జిందం అశోక్, సిరిసిల్లా

కథా కోకిల పురస్కారార్థం కథా సంపుటాలకు ఆహ్వానం

మధుర కథా రచయిత మధురాంతకం రాజారాం స్పృహ్యార్థం తిరుపతి కేంద్రంగా “మధురాంతకం రాజారాం సాహిత్య సంస్థ” ఏర్పడి ప్రతి ఏడూ ఉత్తమ కథలతో “కథా వార్షికలు” ప్రచురిస్తుండటం, ఒక ఉత్తమ కథల సంపుటికి ‘కథా కోకిల పురస్కారం’ ఇవ్వడం జరుగుతోంది. అందులో భాగంగా ఈ ఏడూ కథా కోకిల పురస్కారం కోసం కథా రచయితల నుంచి సంపుటాలను ఆహ్వానిస్తోంది. ఈ పురస్కారం కోసం 2006-07 సంవత్సరాలలో

ముద్రించిన కథా సంపుటాలను మాత్రమే రచయితలు పంపుకోవలసి వుంటుంది. బహుమతికి ఎన్నికైన సంపుటానికి రూ. 5000 నగదు యిచ్చి సాహితీవేత్తలు పాల్గొనే సభలో ఆ రచయితను జ్ఞాపికతో ఘనంగా సన్మానించడం జరుగుతుంది. కావున కథా రచయితలు తమ తమ పుస్తకాలను ఫిబ్రవరి 15లోగా ఈ క్రింది చిరునామాకు పంపాలని సంస్థ కార్యదర్శి డా॥ వి.ఆర్. రాసాని కోరుతున్నారు.

చిరునామా

డాక్టర్ వి.ఆర్. రాసాని
16-బి/17, బాలాజీ రెసిడెన్సీ మునిరెడ్డినగర్, తిరుపతి వెస్ట్-2
తిరుపతి-517502, చిత్తూరుజిల్లా
ఫోన్ : 9848443610 ; (0877) 2245297

గుంటూరులో శతాధిక కవి సమ్మేళనం

గుంటూరు జిల్లా రచయితల సంఘం ఆధ్వర్యంలో డిసెంబరు చివరి వారంలో జరిగిన రాష్ట్ర స్థాయి శతాధిక కవి సమ్మేళనం పద్యం, వచనకవిత్వం, గేయం అన్ని శైలులలో భిన్న గొంతులు, భిన్న వాదనలకు అవకాశమిచ్చి చక్కటి సాహితీ వాతావరణాన్ని సృష్టించింది.

ఈ సభలను గుంటూరు జిల్లా రచయితల సంఘం అధ్యక్షులు సోమేపల్లి వెంకట సుబ్బయ్య అధ్యక్షులుగా, ప్రముఖకవి కె.శివారెడ్డి, ప్రఖ్యాత విమర్శకులు, కవి అద్దేపల్లి రామమోహనరావు, ప్రకాశంజిల్లా ర.సం అధ్యక్ష కార్యదర్శులు బి. హనుమారెడ్డి, పొన్నూరు వేంకట శ్రీనివాసులు, కృష్ణాజిల్లా ర.సం. ప్రధానకార్యదర్శి జి.వి. పూర్ణచంద్, డా॥ పి.వి. సుబ్బారావు, డా॥ నాగరాజ్యలక్ష్మి, గుంటూరుజిల్లా ర.సం. ప్రధానకార్యదర్శి కొసూరి రవికుమార్ నిర్వహించారు.

ఈ సభలలో డా॥ పి.వి. సుబ్బారావు రచించిన “సాహితీ సౌరభం” వ్యాస సంపుటి, డా॥ సి. హెచ్. కళావతి రచించిన “తొలిసంధ్య” దుబ్బలదాసు రచించిన “అక్షరశిల్పాలు” శనగవరపు బాలు సుబ్రహ్మణ్యం రచించిన “బాలు కథలు” జీవన్ రచించిన గ్లోబలిటీరం” పుస్తకాలను కె.శివారెడ్డి, పెనుగొండ లక్ష్మీనారాయణ, పాపినేని శివశంకర్, బి. హనుమారెడ్డి, కాంతిలాల్ దండే, అద్దేపల్లి రామమోహనరావులు ఆవిష్కరించి ప్రసంగించారు.

అద్దేపల్లి “తొలిసంధ్య” “గ్లోబలిటీరం” లను కవితా పరామర్శ వేస్తూ పాలకవర్ణం చేస్తున్న నయా వంచనను ఎండగట్టారు. ప్రపంచీకరణను అభివృద్ధి సూచికల రూపంలో కళ్ళకు గంతులు కట్టి ప్రజల్ని ధృతరాష్ట్రులను చేస్తున్న వైనాన్ని నిరసించారు. ఇవాళి కవులు అనుసరించే రచనా విధానమేదైనాగానీ,

గుంటూరులో రాష్ట్ర స్థాయి శతాధిక కవి సమ్మేళనంలో జిల్లా రచయితల సంఘం అధ్యక్షులు సోమేపల్లి వెంకట సుబ్బయ్య, వేదికపై అద్దేపల్లి ప్రభుతులు

ఈ పాశ్చాత్యకరణను వ్యతిరేకించి తీరవలసిన అనివార్యతను, తీవ్రతను తెలియచేశారు. కళ్ళంటే చూచీ, వాక్కుంటే వ్రాసీ అని శ్రీశ్రీ అన్నట్లుగా మినీ, వచన, గేయ, పద్య కవిత్వం ఏ రూపమైనా సరే ఈ చాప కింద నీరును కనిపెట్టి తీరాల్సిన ఆవశ్యకలను గుర్తించి తీరాలన్నారు. అలాంటి కొత్త చూపును ప్రసరించేందుకు ఇలాంటి సాహితీ సమ్మేళనాలు తోడ్పడతాయినీ, ఒకరినొకరు కవితా కరచాలనం చేసుకుంటే మార్గదర్శకత్వం చేసుకోగలిగితే నిస్సందేహంగా రాబోయే కాలం రాజకీయాలనూ, రాజ్యాన్ని శాసించే కక్షిగా సాహిత్యం నిలబడ గల్గుతుందని చెప్పారు. రాష్ట్రం నలుమూలల నుండి 124 మంది కవులు 9 అక్షరాలాగా పాల్గొన్న ఈ కవిసమ్మేళనం గుంటూరు వేంకటేశ్వర విజ్ఞాన మందిరంలో విజయవంతంగా నడిచి కొన్ని కొత్త ఆలోచనలకు పాదు చేసింది.

తెలుగు భాషోద్యమానికి అంకితమవుతాం

కృష్ణాజిల్లా రచయితల సంఘం తిరువూరు శాఖ ఆధ్వర్యంలో తెలుగు భాష ప్రాచీన హోదా గుర్తింపు ఆవశ్యకత చర్చా కార్యక్రమం డిసెంబర్ 16, 2007వ తేదీ ఆదివారం స్థానిక కోటగిరి వెంకట కృష్ణారావు కళావేదిక పిర్లి సాయిబాబా కళ్యాణ మండపంలో జరిగింది. జ్యోతి ప్రజ్ఞులన చేసి కార్యక్రమాన్ని ప్రతిభ డిగ్రీ కళాశాల ప్రిన్సిపాల్ ఏనుగుల నరసింహారావు ప్రారంభించారు. ముఖ్య అతిథిగా డిసిఎంఎస్ చైర్మన్ కంచి రామారావు పాల్గొని మాతృభాషను సంపూర్ణంగా వృద్ధి చేసుకోవాల్సిన అవసరం, బాధ్యత మనందరి మీద ఉందని, రచయితలు

ఏ భాషా జాతికైనా ఊపిరిలాంటి వారని అన్నారు. కృష్ణాజిల్లా రచయితల సంఘం అధ్యక్షుడు గుత్తికొండ సుబ్బారావు మాట్లాడుతూ తెలుగు భాషోద్యమంలో రచయితలు తమంతట తాముగా భాగస్వాములు కావాలని, తెలుగు భాషకు ప్రాచీన హోదా కల్పించడానికి ఉద్యమించవలసిన అవసరం ఉందని అన్నారు. కృష్ణాజిల్లా రచయితల సంఘం ప్రధాన కార్యదర్శి జి.వి. పూర్ణచంద్, కోశాధికారి తాతారమేష్ బాబు, కృష్ణాజిల్లా అరసం అధ్యక్షులు పసుపులేటి వెంకయ్య, నాగపూర్ తెలుగు సమాఖ్య జాగృతి కిరణ్, కవి శ్రీ కలం తదితరులు ప్రసంగిస్తూ తెలుగు భాష ఔన్నత్యాన్ని కాపాడాలని కోరారు. సువారపు రామచంద్రరావు అధ్యక్షత వహించారు.

డా॥ ఎన్. గోపి రచించిన ‘గోపి నానీలు’ ఉర్దూ అనువాదం ‘సన్నీ నజీమీను హైదరాబాద్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఉర్దూ స్టడీస్లో డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి ఆవిష్కరిస్తున్న దృశ్యం. చిత్రంలో అనువాదకురాలు ప్రొఫెసర్ ఫాతిమా పర్వీన్, మూలకవి గోపి, ప్రొఫెసర్ మోగినీ తబస్సుమ్, డా॥ ముజఫర్ శహామీరి, ప్రొఫెసర్ రహమాత్ యూసఫ్ జయ

హైదరాబాద్ కళా సుబ్బారావు కళావేదికపై కవి సమయం. ఆంధ్ర పద్య కవితా సదస్సు, శ్రీ త్యాగరాయ గాన సభల ఆధ్వర్యంలో జరిగిన సభలో నిశాపతి రచించిన “తల్లీ నిన్ను దలంచి” కావ్యాన్ని ఆవిష్కరిస్తున్న డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి. చిత్రంలో కసిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి, అద్దేపల్లి, ముక్తేవి భారతి, గ్రంథకర్త, సుధామ, ఆచార్య ఫణింద్ర, తాళ్ళపల్లి మురళీధర గౌడ్

'ద్వానా'కు సినారె పీఠం పురస్కారం

హైదరాబాద్ సినారె కళాపీఠం-2007 సంవత్సరానికి సినారె సాహితీ పురస్కారాన్ని ప్రసిద్ధి సాహితీవేత్త డాక్టర్ ద్వానా. శాస్త్రికి ప్రకటించారు. పదివేల రూపాయల నగదు, జ్ఞాపిక, దుశ్శాలువాతో సత్కరిస్తూ రాష్ట్ర మంత్రివర్గులు మండలి బుద్ధప్రసాద్ “సాహితీరంగంలో విభిన్న ప్రక్రియలలో రచనలు చేస్తూ తమ స్వీయ ముద్ర కలిగిన వారు”గా కొనియాడారు. ఆచార్య సి. నారాయణరెడ్డి మాట్లాడుతూ “నా పేరు మీద పురస్కారం ఇవ్వటం ఆనందదాయకం. బహుముఖ ప్రతిభాశాలి ద్వానా శాస్త్రికి ఇవ్వడం సముచితంగా వుంది” అన్నారు. సభాధ్యక్షులు ఆచార్య యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్ “సినారె యుగంలో వుండటం మాకు ఆనందదాయకం. ఆలస్యంగానైనా ద్వానా శాస్త్రికి లభించినందుకు సంతోషం” అన్నారు. దూరదర్శన్ ప్రయోక్త ఓలేటి పార్వతీశం ద్వానా శాస్త్రిని పరిచయం చేశారు. సినారె కళాపీఠం కార్యదర్శి గజల్ శ్రీనివాస్ మాట్లాడుతూ వచ్చే సంవత్సరం నుంచి పురస్కారం నగదును 20వేలకు పెంచుతున్నట్లు ప్రకటించారు. జ్ఞానపీఠ్ అవార్డు పొందిన ఈ యుగపు

సినారె కళాపీఠం 2007 సంవత్సరానికి సినారె సాహితీ పురస్కారాన్ని రాష్ట్ర మంత్రివర్గులు మండలి బుద్ధప్రసాద్ ద్వారా అందజేస్తున్న దృశ్యం. చిత్రంలో ఆచార్య సి. నారాయణరెడ్డి, ఆచార్య యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్, ఓలేటి పార్వతీశం, గజల్ శ్రీనివాస్

మహాకవి సినారె పేరు మీదుగా పురస్కారం పొందడం చాలా ఆనందంగా వుందని ద్వానా శాస్త్రి తమ స్పందన తెలియజేశారు.

అపరాల గ్రామంలో జానపద పోటీలు

మహబూబ్ నగర్ జిల్లా కొత్తకోట మండలం, అపరాల గ్రామంలో సంక్రాంతి సందర్భంగా జనవరి 14న మండల స్థాయి జానపద క్రీడలు, కళల పోటీలు జరిగాయి. కోటాటం, బొడ్డెమ్మ, లంబాడి నృత్యాలలో వివిధ గ్రామాల జట్లు పోటీపడ్డాయి. జానపద కళలు, నృత్యాలకు ఆదరణ తగ్గిపోతున్న ఈ రోజుల్లో సూగూరు కిషన్ రావు మెమోరియల్ ట్రస్ట్ వారు ఈ పోటీలు నిర్వహించారు. తన తండ్రిగారైన కీ।శే। సూగూరు కిషన్ రావుగారు తన జీవిత కాలంలో జానపద క్రీడలను, సంగీత, నృత్యాలను ఎంతగానో ప్రోత్సహించేవారని ఆయన స్మృత్యర్థం ఈ కార్యక్రమాలు ప్రతిఏటా నిర్వహిస్తున్నామని ఆయన కుమారులు సూగూరు అశ్వద్ధామరావు తెలిపారు. పేద, బడుగు ప్రజల పట్ల ఆదరణతో ఎంతోమందికి భూములిప్పించటంలో తోడ్పడిన కిషన్ రావుగారు 15.01.1970 నాడు మరణించారు. ఆయన ఆశయాల కనుగుణంగా జానపద క్రీడలు, కళల పోటీలతో పాటు అపరాల గ్రామంలో పస్త్రదానం, తరువాత అన్నదానం కార్యక్రమాలను సూగూరు అశ్వద్ధామరావు నిర్వహించారు. ఈ పోటీలలో మొదటిస్థానంలో నిలిచిన జట్టుకు రు.1,116లు, రెండవ స్థానం వారికి

మహబూబ్ నగర్ జిల్లా కొత్తకోట మండలం, అపరాల గ్రామంలో జనవరి, 14న జరిగిన ఎస్. కిషన్ రావు గారి స్మృత్యర్థం జానపద నృత్యగీతాలాపన

రు.516లు, మూడవ స్థానం వచ్చిన జట్టుకు రు.216లు బహుమతిగా అందజేశారు. ఎంతో ఉత్సాహంగా గ్రామీణులంతా ఈ పోటీలలో పాల్గొన్నారు.

భద్రాచలంలో సత్కారం, సమ్మేళనం

నూతన సంవత్సరమును పురస్కరించుకొని - సాహితీ ప్రపంచం - భద్రాచలం శాఖ ఆధ్వర్యంలో స్థానిక లిటల్ ఫ్లవర్స్ హైస్కూల్ ప్రాంగణంలో కవి సమ్మేళనం, ఇటీవల “విద్యా శిరోమణి” పురస్కారం పొందిన హిందీ ఉపాధ్యాయులు, కవి వీధుల - రాంబాబుకు సన్మానం జరిపారు. ఈ సభకు ప్రముఖ కవి - యన్.సి. హెచ్. చక్రవర్తి అధ్యక్షత వహించగా, మాగంటి సూర్యం ఆత్మీయ అతిథిగా విచ్చేసి “చిన్న వయసులోనే ఉన్నత పురస్కారం పొందడం భద్రాచలానికి గర్వకారణం” అన్నారు.

కవి సమ్మేళన కార్యక్రమానికి సమన్వయకర్తగా సంస్థ అధ్యక్షులు మాల్యశ్రీ వ్యవహరించారు. డా॥ ఆనందరావు, సేథిరాల వెంకటాచారి, ఆంజనేయశాస్త్రి తదితర కవులు కవితలు వినిపించారు.

ఈ సన్మాన కవి సమ్మేళన కార్యక్రమానికి సంస్థ ప్రధాన కార్యదర్శి టి. దుర్గాచారి స్వాగతం పలుకగా ప్రచార కార్యదర్శి జి. రామరాజు వందన సమర్పణ గావించారు. ఈ సభలో పరిటాల సూర్యనారాయణ, క్షత్రియ శంకర్ సింగ్, కామిశెట్టి సత్యనారాయణ, అబ్దుల్ రహీద్, ఉషారాణి, ప్రశాంతి, టి. ప్రమీల, విజయలక్ష్మి, విజయా రాంబాబు తదితర సాహితీవేత్తలు, అధ్యాపకులు పాల్గొన్నారు.

గజల్ వాగ్గేయకారుడు డా॥ అద్దేపల్లి

హైదరాబాద్ లోని తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఎన్.టి.ఆర్. ఆడిటోరియంలో డా॥ అద్దేపల్లి రామమోహన్ రావు, తాను రచించి, స్వరపరచి, గానం చేసిన “అద్దేపల్లి తెలుగు గజల్” ఆడియో సి.డి.ని పద్మభూషణ్, జ్ఞాన పీఠ పురస్కార గ్రహీత డా॥ సి.నారాయణరెడ్డి జనవరి 5న ఆవిష్కరించారు. తన ముఖ్య అతిథి ప్రసంగంలో అద్దేపల్లి తన ప్రత్యేక ముద్ర కలిగిన కవిగా, విమర్శకుడుగా, వక్తగా సుప్రసిద్ధుడనీ, ఈ రోజు వాగ్గేయకారునిగా కూడా అవతరించారనీ పేర్కొన్నారు. దాశరథి కాకోజి, తాను గజల్స్ రాశామని, ఇప్పుడు అద్దేపల్లి తానే రాసి, తానే గజల్ కి కావలసిన ఆవేదనతో పాదారని, అద్దేపల్లికి ఏ ప్రక్రియలోనైనా తన మార్గం తనకుందని, అదే “ప్రగతి శీలత” అని చెప్పారు. విశిష్ట అతిథిగా విచ్చేసిన డా॥ వెలిచాల కొండలరావు, గజల్ సంస్కృతి గూర్చి వివరించి, అద్దేపల్లి గజల్ లోని కవిత్వాన్ని, స్వర ఆవిష్కరణలను శ్లాఘించారు. ఆత్మీయ అతిథి ఐ.వి.ఎస్. అధికారి జి. ఫణికుమార్, అద్దేపల్లి రాసిన ‘మనిషి’ అనే గజల్ లోని తాత్వికత గూర్చి వివరిస్తూ, అద్దేపల్లి నిత్య చైతన్యమూర్తి అని

“అద్దేపల్లి తెలుగు గజల్” ఆడియో ఆవిష్కరణ సభలో పరిటాల, డా॥ నోముల, డా॥ సి.నారె, డా॥ అద్దేపల్లి, ఫణికుమార్, తంగిరాల చక్రవర్తి

అభివర్ణించారు. సభకు అధ్యక్షత వహించిన ప్రముఖ విమర్శకులు డా॥ నోముల సత్యనారాయణ అద్దేపల్లి గాన యోగ్యంగా గజల్ ని రాసిన తీరును ప్రశంసించారు. డా॥ అద్దేపల్లి తన స్పందనలో, గులామ్ అలీ పాడిన గజల్లు తనకు గొప్ప ప్రేరణ కల్పించాయని, గజల్ రాసి పాడడానికి ప్రోత్సాహమిచ్చాయని చెప్పారు. సభ్యుల కోరికపై “ఈ ధనమంత పోనీ” అనే గజల్ ను గొప్ప ఆర్తతతో పాడి, అందరినీ ఒక సమాధి స్థితిలోనికి తీసుకొని వెళ్ళారు. ఆవిష్కరణ సభను ఏర్పాటు చేసిన “తంగిరాల మెమోరియల్ ట్రస్టు” వారు అద్దేపల్లిని ఘనంగా సత్కరించారు. ఈ సభకు తంగిరాల చక్రవర్తి, స్వాగతం, వందన సమర్పణ చేసారు.

రామా చంద్రమౌళి రచనల ఆవిష్కరణ

డిసెంబర్ 23, 2007వ తేదీన వరంగల్ లో వాగ్గేవి విద్యాసంస్థలు, సృజనలోకం సంయుక్త నిర్వహణలో రామా చంద్రమౌళి రచించిన మూడు పుస్తకాలు ఆవిష్కరించబడ్డాయి. పూర్వ లోక్ సభ సభ్యులు సి. జంగారెడ్డి అధ్యక్షత వహించిన ఈ సభలో కళాప్రపూర్ణ నేరేళ్ళ వేణుమాధవ్ ముఖ్య అతిథిగా, చందుపట్ల నరసింహారెడ్డి విశిష్ట అతిథిగా పాల్గొన్నారు.

‘అంతర్దహనం’ కవిత్వ సంపుటిని ఆచార్య కోవెల సుప్రసన్ను ఆవిష్కరించి, రామా చంద్రమౌళి ఆధునిక తెలుగు వచన కవిత్వంలో తనదైన స్వంత గొంతును సృష్టించుకొని శేషేంద్ర తర్వాత కొత్త ప్రతీకలను వాడటంలో ఒక విలక్షణతను ప్రదర్శిస్తున్న కవి అని కొనియాడారు. ఈ పుస్తకాన్ని ప్రముఖ విమర్శకులు డా॥ జి. గిరిజా మనోహరబాబు సమీక్షిస్తూ ఇటీవల కాలంలో వెలువడ్డ ఉత్తమ వచన కవితల సమాహారమని అన్నారు.

‘25 ఏళ్ళ నాటి 25 కథలు’ కథా సంపుటిని కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ పురస్కార గ్రహీత అంపశయ్య నవీన్ ఆవిష్కరించి చంద్రమౌళి కథలు సామాజిక సమస్యలను విశ్లేషించే కవిత్వ పరిభాషలో చెప్పబడ్డ కథలని అన్నారు. కథను చెప్పడంలో విశిష్టమైన శైలి ఉందన్నారు. ఈ పుస్తకాన్ని విశిష్ట విమర్శకులు ఘంటా రామారెడ్డి సమగ్రంగా సమీక్షించారు.

‘అంతర్దహనం’ కవితలను ఆంగ్లంలోకి శ్రీమతి స్వామి శ్రీ పాద అనువదించిన ‘ఇన్ ఫెర్స్’ కవిత్వ సంపుటిని ఆచార్య ఎన్.

ప్రముఖ కవి, రచయిత రామాచంద్రమౌళి కథల సంపుటి ‘25 ఏళ్ళ నాటి 25 కథలు’ ను డిసెంబర్ 23న ఆవిష్కరిస్తున్న డాక్టర్ అంపశయ్య నవీన్ తదితరులు

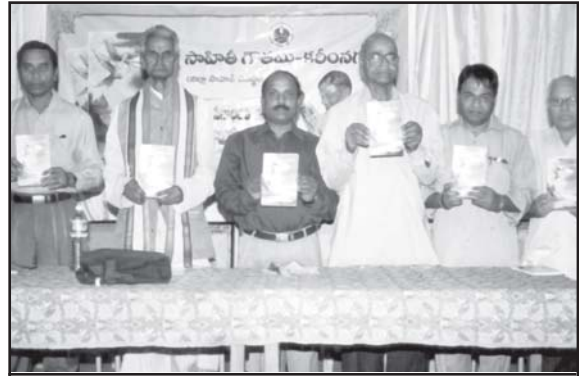
లక్ష్మణమూర్తి ఆవిష్కరించి అనువాదం ఎంతో నాణ్యతగా, మూలభాషలోని కవిత్వ సాంద్రత తగ్గకుండా ఉందని ప్రశంసించారు. ఈ పుస్తకాన్ని ఆచార్య కె. పురుషోత్తం సమీక్షించారు.

చివరన రామా చంద్రమౌళి స్పందించి కవిత్వమే తన జీవితమని క్రోడీకరించారు.

పొట్లపల్లి శ్రీనివాసరావు సంయోజకునిగా వ్యవహరించిన ఈ సభలో వాగ్గేవి విద్యా సంస్థల అధినేత సి.హెచ్. దేవేందర్ రెడ్డి, డాక్టర్ రత్నాకర్ రెడ్డి, డాక్టర్ పి. రామకృష్ణారావు, నాగెళ్ళ రామశాస్త్రి, వి.ఆర్. విద్యాద్రి, బాసిరి సాంబశివరావు, వెలపాటి రామారెడ్డి, రేణుక అయ్యల, ఐనవరం ఈదారెడ్డి, నెమలికొండ బాలకిషన్ రావు, డాక్టర్ కె.ఎల్.వి. ప్రసాద్, గుండెబోయిన శ్రీనివాస్ తదితర సాహిత్యాభిమానులు పాల్గొన్నారు.

'సుహృల్లేఖ' గ్రంథావిష్కరణ

ప్రముఖ కవి, రచయిత, సాహితీ విమర్శకులు దాస్యం సేనాధిపతి రచించిన 'సుహృల్లేఖ' లేఖా సంపుటిని ప్రముఖ విమర్శకులు డా॥ తిరునగరి కరీంనగర్ లో డిసెంబర్ 30వ తేదీన ఆవిష్కరించారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన మాట్లాడుతూ దాస్యం సేనాధిపతి సామాజిక దృక్పథంతో సమకాలీన సంఘటనలపై స్పందించి రాసిన పాఠక లేఖలు రెపటి చరిత్ర నిర్మాణానికి పునాది శకలాలుగా ఉపకరిస్తాయని అన్నారు. డా॥ డింగరి నరహరి ఆచార్య పుస్తకాన్ని సమీక్షిస్తూ... సాహితీ విలువలన్ను లేఖలతో 'సుహృల్లేఖ' గ్రంథాన్ని వెలువరించిన సేనాధిపతి అభినందనీయులని అన్నారు. సాహితీ అకాడమీ అధ్యక్షులలో జరిగిన ఈ కార్యక్రమానికి సంస్థ అధ్యక్షులు మాడిశెట్టి గోపాల్ అధ్యక్షత వహించారు. డా॥ బోయినపల్లి వెంకట రామారావు, డా॥ సంగభట్ల నరసయ్య, డా॥ బి. దామోదరరావు, డా॥ గండ్ర లక్ష్మణరావు, పంజాల జగన్నాథం, దాస్యం లక్ష్మయ్య, గాజోజు నాగభూషణం తదితరులు ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు. ఈ సందర్భంగా పలు సాహితీ సంస్థలు సేనాధిపతిని ఘనంగా సన్మానించారు.

దాస్యం సేనాధిపతి 'సుహృల్లేఖ' ఆవిష్కరిస్తున్న డా॥ తిరునగరి వేదికపై... పంజాల జగన్నాథం, డా॥ సంగభట్ల నరసయ్య, డా॥ బోయినపల్లి వేంకట రామారావు, మాడిశెట్టి గోపాల్, రచయిత, డా॥ డింగరి నరహరి ఆచార్య తదితరులు

రంగినేని ఎల్లమ్మ సాహిత్య పురస్కార సభ

ప్రశ్నించడం పౌరుల జన్మహక్కు ఏ స్థానంలో ఉన్నవారినైనా జవాబు వచ్చేంత వరకు ప్రశ్నించాల్సిందేనని సుప్రీం కోర్టు న్యాయమూర్తి బి. సుదర్శన్ రెడ్డి అన్నారు. ఆయన 2007 డిసెంబర్ 23న కరీంనగర్ జిల్లా సిరిసిల్లలో రంగినేని ఎల్లమ్మ సాహిత్య రాష్ట్రస్థాయి పురస్కార సభలో ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొని ప్రసంగించారు. నేడు దేశంలో ప్రపంచీకరణ, ప్రైవేటీకరణ, పరాయికరణ కొనసాగుతున్నదని, ఈ మార్పుల వల్లనే కవిత్వం ఎక్కువగా వస్తున్నదని అన్నారు. ముఖ్యంగా అన్నవరం దేవేందర్ 'మంగమ్మ తోట లేబర్ అడ్డా' తైదల అంజయ్య 'పునాస' కవితా సంపుటాల్లో ఈ పరాయికరణ ఎక్కువగా కన్పిస్తుందని ఆయన అన్నారు. పరాయికరణ ఈ నెల ప్రయోగశాల అయిందని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. ఇదొక దుష్పరిణామమని అన్నారు. ఈ యుద్ధంలో సైనికులు నేలకొరగరని, ఇందులో విద్యార్థులు, నిరుద్యోగులు, పేదలు నేలకొరగుతారని అన్నారు. అట్లాగే ప్రపంచీకరణ పరిణామంలో విశ్వవిద్యాలయాలు, ఆసుపత్రులు కూలిపోతున్నాయని

ఆయన అన్నారు. ఈ ఇద్దరు కవులు సముద్ర భాషను రాశారన్నారు. 2007 రంగినేని ఎల్లమ్మ పురస్కారం ఈ ఏడు ఇద్దరు కవులకు సమంగా చెరి రూ. 5,500 చొప్పున ఇవ్వడం జరిగిందని నిర్వాహకులు రంగినేని మోహన్ రావు తెలిపారు.

'మంగమ్మ తోట లేబర్ అడ్డా' పుస్తకాన్ని కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం తెలుగు శాఖ అధిపతి ప్రొఫెసర్ బన్ను అయిలయ్య, 'పునాస' కవితా సంకలనాన్ని మంగారి రాజేందర్ జంబో సమీక్షించారు. ఈ రెండు సంకలనాల్లో తెలంగాణా జీవధార తొణికిసలాడిందని అన్నారు. సమావేశంకు అన్నమనేని మాధవరావు అధ్యక్షత వహించారు. పురస్కార కమిటీ కన్వీనర్ పెద్దింటి అశోక్ కుమార్ నివేదిక సమర్పించారు. సమావేశంలో తెలంగాణా రచయితల వేదిక రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు జాకంట్ జగన్నాథం, బహుభాషావేత్త నలిమెల భాస్కర్, మద్దికంటల లక్ష్మణ్, నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్ తెలుగు సంపాదకులు పత్తిపాక మోహన్, మల్లయ్య, నారపల్లి సుజాత, ఎస్. రఘు, మాడిశెట్టి గోపాల్, ఎస్. నాగేంద్రశర్మ, షహనాజ్ ఫాతిమా, కొలిపాక శోభారాణి, అన్నవరం శ్రీనివాస్, జందం అశోక్, అంకాలం వీరేశం, ఆడెపు లక్ష్మణ్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

'సృజన సాహితీ' ఏర్పాటు సభలో (ఎడమ నుంచి కుడివైపుకు) బి.వి.పట్నాయక్, పక్కి రవీంద్రనాథ్, పాలకొల్లు రామలింగస్వామి, గంటేడ గౌరునాయుడు, మంచుపల్లి శ్రీరాములు, మాష్టారు, చందనపల్లి గోపాలరావు, బోమ్మాణి అప్పారావు, చింతా అప్పలనాయుడు, రెడ్డి శ్రీనివాసరావు, పి.ఎస్. ప్రసాద్

'సృజన సాహితీ' ఏర్పాటు

విజయనగరం జిల్లా పార్వతీపురం టౌనులో ఔత్సాహిక రచయిత, రచయిత్రులు, సాహిత్యాభిమానులతో 'సృజన సాహితీ' అనే సంస్థ ఏర్పాటయింది. జనవరి 1వ తేదీన సంస్థ కార్యవర్గ ఎన్నికలు జరిగాయి. దీనికి ప్రముఖ కథా రచయిత గంటేడ గౌరునాయుడు గౌరవాధ్యక్షులుగా, కథా రచయిత చింతా అప్పలనాయుడు అధ్యక్షులుగా, కవి పక్కి రవీంద్రనాథ్ ఉపాధ్యక్షులుగా, కథా రచయిత పాలకొల్లు రామలింగస్వామి ప్రధాన కార్యదర్శిగా, సఖ చిత్రకారులు చందనపల్లి గోపాలరావు సహాయ కార్యదర్శిగా, కోశాధికారిగా బాల సాహిత్య రచయిత రెడ్డి శ్రీనివాసరావు, సలహాదారుగా శివప్రసాద్ లు ఏకగ్రీవంగా ఎన్నికయ్యారు.

అంపశయ్య నవీన్ గ్రంథాల ఆవిష్కరణ సభ

కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ పురస్కార గ్రహీత అంపశయ్య నవీన్ రచించిన మూడు గ్రంథాల ఆవిష్కరణ సభ 2007 డిసెంబర్ 24 సాయంత్రం వరంగల్ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ కాలేజీలోని సెమినార్ హాల్లో స్థానిక సాహిత్య సంస్థలు, సృజన లోకం, సహృదయ సాహితీ, మిత్రమండలి సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో జరిగింది. ప్రముఖ పాత్రికేయుడు, అంపశయ్య నవీన్ కు అత్యంత ఆత్మీయుడు అయిన ఘంటా రామారెడ్డి ఈ సభకు అధ్యక్షుడుగా వ్యవహరించారు. గత 45 సంవత్సరాల నుండి తెలుగు సాహిత్య రంగంలో కృషి చేస్తున్న నవీన్ రచించిన కొన్ని ముఖ్య గ్రంథాలను రామారెడ్డిగారు ప్రస్తావిస్తూ నవీన్ రచనలన్నీ పాఠకుల్ని ఆలోచించేలా చేస్తాయని, తనలోకి తను చూసుకునేలా చేస్తాయని అన్నారు.

నవీన్ 2006 సంవత్సరంలో అమెరికాలో పర్యటించి వచ్చిన అనుభవం ఆధారంగా రచించిన “అమెరికా... అమెరికా” అన్న యాత్రా నవలను కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం ఉపకులపతి ఆచార్య లింగమూర్తి ఆవిష్కరించారు. ఈ నవల చదువుతోంటే అమెరికాలో తిరుగుతున్నట్టూ, అక్కడి మన తెలుగువాళ్ళతో మాట్లాడుతున్నట్టూ, అక్కడి ప్రదేశాలన్నీ చూస్తున్నట్టూ ఫీలయ్యానని ఆచార్య లింగమూర్తి గారన్నారు. మామూలుగా ఇలాంటి యాత్రా రచనల్లో ప్రదేశాల వర్ణన మాత్రమే ఉంటుందనీ, అలా కాకుండా నవీన్ రచించిన ఈ నవలలో ఎన్నో కథలూ, ఎన్నో పాత్రలు ఉండటం వల్ల ఇదొక వినూత్న యాత్రా రచనగా రూపొందిందనీ, మొదలెట్టగానే చకచకా చదివించే గుణం ఈ నవలలో ఉందని, ఈ నవలను ‘జననీ జన్మ భూమిశ్చ స్వర్గాదపి గరీయసి’ అన్న వాక్యాలతో ముగించిన విధానం చాలా బావుందనీ ఆచార్య లింగమూర్తిగారన్నారు.

నవీన్ 2005-2007 మధ్య కాలంలో రచించిన పది కథల సంకలనం ‘నిప్పుతి’ని ప్రముఖ కథా రచయిత్రి, కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ పురస్కార గ్రహీత అబ్బూరి ఛాయాదేవి ఆవిష్కరించారు. అంపశయ్య నవీన్ ఏ సమస్యని తీసుకున్నా దాని పూర్వపరాల్ని క్షణంగా పరిశీలించడం, వివరంగా చర్చించడం ఈ కథల్లో కనిపిస్తుందనీ, ఈ రచయిత కథన శైలి ఎందుకంత బాగా చదివించేదిగా ఉంటుందంటే మాండలికాన్నీ, బడుగు వర్గాల యాననీ సంభాషణలకే పరిమితం చేసి, కథనాన్ని సామాన్య వ్యావహారిక భాషల్లో రాస్తారు కాబట్టేననీ, నవీన్

డిసెంబరు 30, 2007న జరిగిన. కె. హరినాథ్ గారి ‘కవనరేఖలు’ కవితా సంపుటిని వి.యన్.ఆర్. గ్రూప్ ఆఫ్ కంపెనీస్ అధినేత వేమరెడ్డి నరిసింహారెడ్డి గారికి అంకితమిస్తున్న దృశ్యం.

అంపశయ్య నవీన్ రచించిన ‘నిప్పుతి’ కథల సంపుటి, ‘అమెరికా... అమెరికా’ నవల ఆవిష్కరణ సభలో ఎడమ నుండి కుడికి ఘంటా రామారెడ్డి, నవీన్, ఆచార్య లింగమూర్తి, అబ్బూరి ఛాయాదేవి, డి. సుజాతాదేవి, అమ్మంగి వేణుగోపాల్

కథలు మనస్సునీ, హృదయాన్నీ స్పందింపజేస్తాయనీ అబ్బూరి ఛాయాదేవిగారన్నారు. ఈ సంపుటిలోని ‘సుజిత’, ‘నిప్పుతి’, ‘జీవితేచ్ఛ-మరణకాంక్ష’, ‘అన్నమాట కాదు... ఉన్నమాటే’ కథలు పాఠకుల మేధస్సును పదునుపెట్టి ఆలోచించేలా చేస్తాయని చెబుతూ, ఈ కథల్ని ఛాయాదేవిగారు విశ్లేషించి ఈ కథలు ఎందుకు బావున్నాయో చెప్పారు.

మరో ప్రముఖ కథానికా రచయిత్రి డి. సుజాతాదేవిగారు నవీన్ వెలువరించిన ‘నిప్పుతి’ అన్న ఆయన నాల్గవ కథా సంపుటిని సభకు పరిచయం చేస్తూ “కథకుడిగా నవీన్ పాత్రల్ని మన ముందు పెద్దాడే తప్ప తనెక్కడా కనిపించడని” అన్నారు. “సంభాషణల ద్వారా కథని నడుపుతూ ఆయా పాత్రల మానసిక ధోరణులు ఎలా వున్నాయో చెబుతూ ఎవరు ఎటువంటివారో పాఠకుల్నే నిర్ణయించుకొమ్మనడం నవీన్ ప్రత్యేకత” అన్నారామె. ఈ సంపుటిలోని ‘గాజు తెర’, ‘ప్రతిస్పందన’, ‘సుజిత’ కథలు తనకు బాగా నచ్చాయని, పఠనీయతా గుణం కథల్లో పుష్కలంగా ఉందని డి. సుజాతాదేవిగారన్నారు.

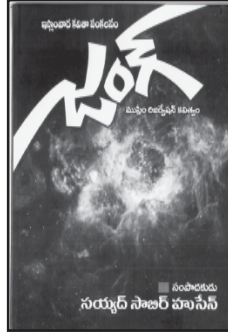
నవీన్ 1969లోనే రచించిన ‘అంపశయ్య’ నవల ఇప్పటి వరకు ఎనిమిది ముద్రణల్ని పొందింది. ఇటీవలనే వెలువడిన ఈ నవల ఎనిమిదవ ముద్రణను ప్రముఖ కవి అమ్మంగి వేణుగోపాల్ ఆవిష్కరించారు. “ఏ వయస్సులో ఉన్నవారినైనా యువ్వనంలోకి లాక్కుపోయే అయస్కాంత శక్తి కొన్ని రచనలకే ఉంటుంది. తెలుగులో నవీన్ గారి అంపశయ్య ఈ కొన్నింటిలో ఒకటి. లైంగిక భావాలతో వేడక్కే సౌందర్యరాధనతో తన్మయం చెందే, సామాజిక స్పృహతో ఉప్పొంగే కథా నాయకుడు రవి పాత్ర చిత్రణలోనే ఈ కీలకం ఇమిడి వుంది. మొదటి అక్షరం నుండి చివరి పుట దాకా పఠకున్న నవయవ్వనం ఈ నవల జీవశక్తి” అన్నారు అమ్మంగి వేణుగోపాల్ గారు.

కార్యక్రమం చివర్లో ఈ గ్రంథాల రచయిత అంపశయ్య నవీన్ మాట్లాడుతూ తాను 2006లో అమెరికాలో పర్యటించిన అనుభవం ఆధారంగానే “అమెరికా... అమెరికా” అన్న యాత్రా నవలను రచించాననీ, దీనిని ఒక మామూలు యాత్రా రచనగా... అంటే ట్రావెల్ గోగా కాకుండా యాత్రా నవలగా (ట్రావెల్ నావెల్) రచించాననీ, దీంట్లో కొన్ని పాత్రలు, కొన్ని కథలు కూడా ఉన్నాయనీ, నవలకు కావలసిన కొంత కల్పన కూడా ఉందనీ, ఇలా యాత్రా రచనను నవలగా రాయడం ప్రయోగమనీ అన్నారు. ఈ నవల ఒక ప్రముఖ వారపత్రికలో (నవ్య) సీరియల్ గా వెలువడినప్పుడు పాఠకుల నుండి మంచి స్పందన వచ్చిందనీ, యాత్రానుభవాన్ని ఒక నవలగా రాయడం వల్ల పాఠకులు చాలా ఆసక్తిగా చదివారనీ, అమెరికాలో నివసిస్తున్న మన తెలుగువాళ్ళ జీవితాలకి ఈ నవల అద్దం పడుతుందనీ నవీన్ గారన్నారు. సభకు సహృదయ సాహితీ సెక్రటరీ గిరిజా మనోహర్ బాబు స్వగతం చెప్పగా మిత్ర మండలి కన్వీనర్ వి.ఆర్. విద్యార్థి వందన సమర్పణ చేశారు.

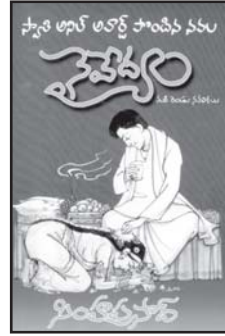
స్వీకారం

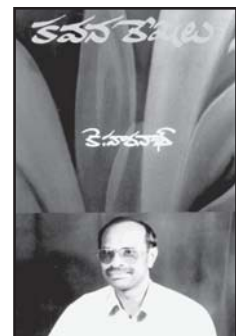
అనంతజీవనం
ఆచార్య కొలకలూరి ఇనాక్
వెల : రు. 63

జంగ్
సయ్యద్ సాబిత్రీ హుసేన్
వెల : రు. 30

నైవేద్యం
సింహాప్రసాద్
వెల : రు. 60

కవన రేఖలు
కె. హరనాథ్
వెల : రు. 225

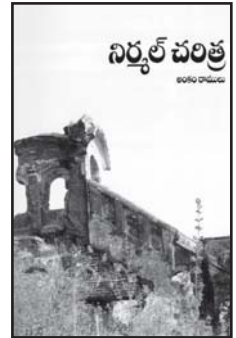
స్మృతి కవిత
ఎం.ఎస్. సుబ్బులక్ష్మి ఫౌండేషన్
వెల : రు. 50

'నానీల నాన్న'పై నానీలు
మల్లయ్య
వెల : రు. 30

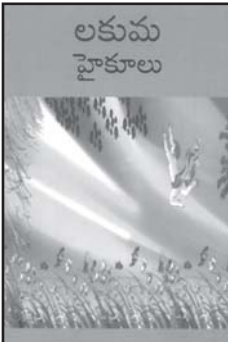
గోరింటాకు చందమామ
లక్ష్మమి
వెల : రు. 60

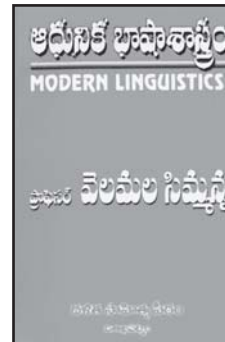
నిర్మల చరిత్ర
అంకం రాములు
వెల : రు. 50

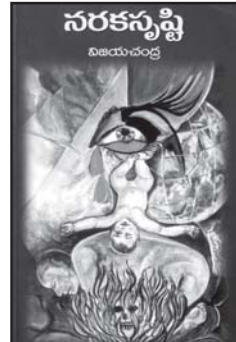
తల్లి నిన్ను దలంచి...
నిశాపతి
వెల : రు. 60

లక్ష్మమి హైకూలు
లక్ష్మమి బుధేశ్వరరావు
వెల : రు. 50

ఆధునిక భాషా శాస్త్రం
ప్రొ|| వెలమల సిమ్మన్న
వెల : రు. 300

నరకస్పృష్టి
విజయచంద్ర
వెల : రు. 60

శిల్పకళాతోరణం

నిజామాబాద్ కు సమీపంలోని దీవేపల్లి రామాలయం అద్భుతమైన శిల్పకళాసంపదకు ప్రసిద్ధి గాంచింది. ఓ చిన్న గుట్టపై 17వ శతాబ్దిలో నిర్మించిన ఈ కట్టడం చూడరులను ఆనందబోధకల్లో ముంచెత్తుతుంది. గుట్ట ముంగిట్లో రాతితో నులిచిన ముఖద్వారమే ప్రేక్షకులను కట్టివదేస్తుంది. తెలుపు, నలుపు రాళ్లతో ఎత్తైన పీఠంపై నిలిచిన ఈ ఆలయంలో గోడలపైన, ద్వారబంధాలపైన శిల్పాలు ఖజురహో శిల్పాలను పోలిఉంటాయి. అలయాన్ని ఆనుతుని ఉన్న తటారం ఆ ప్రదేశంలో అదనపు ఆకర్షణ.

ఫోటోలు : గుడిపూడి విజయరావు

Pamper the imagination of your child

- * Spoken English Programme of Trinity College - London
- * Abacus training for arithmetic skills
- * I.I.T. Foundation course designed by I.I.T. ans

HARVEST DAY & RESIDENTIAL SCHOOL
LKG to 10th English Medium

C.B.S.E. Affiliation No: 130208, State Recog. No: 5360/A₂ /2007

Beside Mamata Hospital, KHAMMAM. ☎: 222442, 992095.

సెంచలీ విద్యా సంస్థలు ఖమ్మం

ప్రస్థానం పాఠకులకు శుభాకాంక్షలు

తెలుగు భాషా సాహిత్యం ఏకాసానికి కృషి చేస్తున్న
 సాహిత్య ప్రస్థానానికి అభినందనలు

Rated as AP's 10th Mega A/c Shoppee

మహేశ్వరి జాయిలర్స్

Mega A/c Shoppee

ఖమ్మం జిల్లాలోనే వజ్ర భరణములు మరియు
 బంగారు నగలు లభించు మొదటి షోరూం

G
O
L
D
&

DIAMONDS

P
U
R
E

- PRECIOUS

రామమందిరం ఎదురుగా, గాంధీచౌక్, ఖమ్మం, ఫోన్: 224601

పరమేశ్వరి చికెన్ సెంటర్

ప్రొ॥ ఎల్. లక్ష్మణ్

ఖానాపురం, ఖమ్మం అర్బన్ మండలం

సెల్: 9948834928

